శుభమస్తు.

శ్రీమద్బాలనగర వేంకటేశ్వరచరణారవింద మరందమిళిందాయమాన మానసుండగు

తూము రామదాసుచే

రచియింపఁబడిన

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

ఆర్యులచే బరిష్కరింపంబడి

ఓరంగల్ రామన్నపేట నివాసుండగు

గరిమిళ్ల - నరసింగముగారివలన

చ॥ తిరుమలవంశదుగ్ధ జలధిక్రతుభుక్కుజమాయనంత
స॥ ద్గురుచరణాబ్జభక్తిఁ బెనగొన్న మహాగరిమిళ్ళ
వంశ శే॥ ఖరుఁడు నృసింహుఁడుద్ధరణి గౌరవలీల
నవంతి రాసుతా। పరిణయసత్కథన్
మహిమ భాసిలఁ జొప్పనరించె
వేడుకన్.

ఏడునూతుల - ముత్తయ్యాగారి
శైవసిద్ధాంత ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపబడినది.

చెన్నపురి, ౧౮౯౯ - వ సం॥

శుద్ధాశుద్ధపత్రిక.

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పద్యపంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
౧	౧	౧	రాఁజుట్టాడు	రాఁజిట్టాడు
౧	౩	౧	బూఁడలేమనుచు	జాడలేమనుచు
౨	౧౩	౨	దారణదుర్మతో	దారణవర్తిదుర్మతో
౩	౧౬	౨	భాతృ	భాౄతృ
౪	౧౭	౧	దాములపాద	ద్దాములపాద
౪	౨౧	౨	నొక్క యాపుడు దెల్పెఁ	నొకటి యాప్పుడుఁదెల్పఁ
౫	౨౭	౧	నావినివల్లెయని	నావినివల్లేయని
౬	౩౨	౨	భాౄశ్యంతర (స	(బాశ్యంతర
౭	౩౭	౩	సెసగధావిధానంబిల నెటులని	నెసగధానిధానం బిలనెట్టుల
౮	౩౮	౧	వెన్నునీచత(ప్రభావ	వెన్నునిచరిత(ప్రభావ (నిన
౮	౪౩	౨	నేలఁపీడు	నేలపీడు
౮	౪౬	౪	గులుకుజలికు	గుల్కుజిలకు
౧౦	౫౦	౨	బోలుజుట్టి (ముల్	(బ్రోలుజుట్టి
౧౦	౫౧	౧	వేదికలందెలు రాణి ముత్తై	వేదికలందలులాజ్ఞ ముత్తైముల్
౧౦	౫౨	౧	నెలకల్పాపిన	నెలకల్దాపిన
౧౦	౫౩	౧	గోపురసద్రత్నాళి	గోపురలసద్రత్నాళి
౧౧	౫౬	౩	గైకొనిలాగిన	కైఁగొనిలాఁగిన
౧౧	౫౬	౪	రెండెప్పుడుఁ	రెండెప్పుడుఁ
౧౨	౬౦	౨	నొందికాల్	నొంది(క్రాల్
౧౨	౬౨	౨	స్తంబేరుము	స్తంబేరము
౧౨	౬౩	౨	వాఁదును	వాందెను
౧౨	౬౪	౩	నిజంబె	నిజంబే
౧౩	౬౬	౨	బారులుగట్టి	బారులుగట్టు

వెలమం కయ్యవది

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పద్యపంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
౧౩	౬౬	౩	స్వార్ణ్నధి	స్వర్ణది
౧౩	౬౭	౧	వెలిబెట్టితే	వెలిబడతే
౧౩	౬౮	౨	వాతజుట్టిన	వాడఁజుట్టిన
౧౩	౬౯	౧	జనుజిగాజిగి	జనుజగాజిగి
౧౩	౭౧	౫	యౌవవన	యౌవన
౧౪	౭౩	౧	పూర్ణతేజఃకళా	పూర్ణతేజస్కళా
౧౪	౭౪	౧	రాజకే	రాజికి
౧౫	౮౨	౬	రభసమొస్పి	రభసమొప్పి
౧౬	౮౭	౧	బాలించదో	బాలింపడో
౧౭	౯౬	౨	నియమించ	నియమింప
౧౭	౧౦౦	౧	ఔాసు	హశాసు
౨౦	౩	౨	మీఱుపలుకు	మీఱెపలుకు
౨౩	౨౫	౧	పాలజడలి	పాలకడలి
౨౪	౩౨	౨	హరుణా	హరణా
౨౫	౩౩	౧	మవ్మథ	మన్మథ
౨౭	౩౯	౨	శీతకరి	శీతకర
౨౮	౪౬	౨	నెగుకొని	నెగ్గుకొను
౨౮	౪౩	౨	ఔాసు	హశాసు
౨౭	౪౫	౧	తొలకెనలంత	తొలకెనెలంత
౨౯	౫౬	౧	దృక్కుండవా	దృక్కుంతవా
౨౯	౫౭	౩	బాములనుబెట్టు	బాములనుబెట్టు
౩౦	౬౧	౨	చకోరకకోరకకోట	చకోరకకోరకకోకకోటి
౩౦	౬౨	౬	విత్వసిరణి	విత్వసరణి

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పద్యపంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
౩౦	౬౬	౧	కోమ్మనును	కోమనును
౩౧	౬౭	౬	తంటంబున	తటంబున
౩౧	౭౨	౧	రాహావు	రాహువు
౩౨	౮౦	౧, ౨, ౩, ౪, ౬	సారసంబులజేసు * జేసు	సారసంబులజేసె * జేసే
౩౩	౮౧	౧	శ్రోత్రంబులక్	శ్రోత్రంబులుక్
౩౩	౮౬	౧	గామిరి	గామిడి
౩౬	౧౦౦	౧	పలనాయెడ	వలనాయెడు
౭౬	౧౦౩	౨	పయినము	వయినము
౩౯	౧౨౧	౩	నీటు	నీటి
౩౯	౧౨౮	౧	యుసికొల్పి	యుసికొల్ప
౪౦	౧౩౩	౩	తోవ	తోప
౪౧	౧౩౮	౩	ముదంబుల	ముదంబున
౪౧	౧౪౨	౨	డ్వాలలుం	ళ్వాలలుం
౪౧	౧౪౪	౨	గదసిసకేకల్ బుజ	గదసీనకేల్ బుజ
౪౩	౧౫౬	౩	సాకేత	సాంకేత
౪౪	౧౫౭	౩	విస్తృత	వి స్తృత
౪౪	౧౫౯	౩	విటవుంజము	విటపుంజము
౪౪	౧౬౦	౨	వెన్నెలనుపిండెనెరవిన	వెన్నెలలుపిండి నేర్పిన
౪౦	౧౬౨	౨	సింనతైలము	నింపితైలము
౪౫	౧౬౫	౨	న్నుచుపీ	న్నుచునీ
౪౫	౧౬౭	౨	దీపొనసుచు	దీపొనంచు

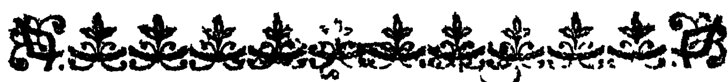
శో॥మంతయ్యవి

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
౪౬	౧౬౯	౪	బోయి	బోయ
౪౬	౧౭౦	౫	విడువిడుమంచు	విడువిడువుమంచు
౪౬	౧౭౨	౪	వేమనిమూర్ఖుడై	వేమనిపలుకు మూర్ఖుడై
౪౭	౧౭౭	౧	మెఱుఁగుపాల్	మెఱుఁగుసాల్
౪౭	౧౭౭	౩	యూపకిు	యూపక్కి
౪౮	౧	౨	విధాన	నిధాన (వృత్తిన్నృపాల
౪౮	౨	౨	దొడగె। చిత్తవృత్తిన్నృపాల	దొడగె।చిత్తగింపుడేకచిత్త
౪౮	౫	౨	నిజంబెంచెదగ్	నిజంబంచెదగ్
౪౯	౧౦	౫	మొుకముల	మెుకముల
౪౯	౧౦	౬	దెలసె	వెలసె
౪౯	౧౨	౧	కాఁకచే	కాఁకక్షి
౫౧	౨౨	౩	దలఁచ	దలంప
౫౨	౩౨	౨	నాచోకయు	నాజోకయు
౫౨	౩౩	౧	సరసిజేక్షుని	సరసిజేషుని
౫౨	౩౩	౬	జిందులాడ	జిందులాట
౫౩	౩౮	౧	గూడెలెఱుగ	గూడెనెఱుగ
౫౪	౪౮	౨	హెగ్గడకత్తెల।దడుకున	హెగ్గడికత్తెలనెడకత్తెల । ద
౫౪	౪౯	౨	బెం । గలి	చెం । గలి (డుకున
౫౫	౫౬	౨	మీనసినా	మీవనిపా
౫౫	౬౧	౩	రానిన	రాలిన
౫౬	౬౫	౨	గృఛ	గుఛ
౫౬	౭౦	౨	వృజన	వృజిన
౫౭	౭౧	౨	మొుగతదల	మొుగఁదల

పుట సంఖ్య.	పద్య సంఖ్య.	పద్య పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౫౭	౭౩	౧	నన్మనమునీ	నన్మనమున
౫౭	౭౭	౨	వింటిజోడు	వింటిజోడు
౫౭	౭౮	౧	భ్రివరీ	భ్రిమరీ
౫౮	౮౫	౪	పిల్లులకు	పిల్లలకు
౬౦	౯౩	౧	తిన్నెలా	తిన్నెల
౬౦	౯౬	౩	సరిపోల	సరిపోలి
౬౦	౯౭	౧	కోకిలకంఠ	కోరికలకంఠ
౬౦	౯౮	౧	కోలిల	కోకిల
౬౧	౯౯	౨	వేసె	వైచె
౬౧	౧౦౨	౩	నన్పాటించకర్	నన్పాటింపకర్
౬౧	౧౦౩	౨	నోయర్	నోయనర్
౬౧	౧౦౩	౩	ఘటించ	ఘటింప
౬౨	౧౦౫	౩	తన్ను	తన్న
౬౨	౧౦౬	౪	బేలుల	చేలుల
౬౨	౧౦౮	౧	జారివల్లకం । చల	జారవల్లకం । చెల
౬౩	౧౧౨	౮	తెరకున	తేరకున
౬౩	౧౧౪	౪	వొత్తు	పొత్తు
౬౪	౧౨౧	౨	బుప్పిళు	బువ్విళు
౬౪	౧౨౩	౨	నిప్పడు	నిత్తు
౬౫	౧౨౯	౧	సకియ	సకియలు
౬౬	౧౩౯	౨	కొ । లంకుటుతటంబు	కొ । లంకువిటతటంబు
౬౭	౧౪౪	౩	జరించి (రఛదన	జరింప (కరఛదన
౬౮	౧౪౮	౨	బట్టినతిచలిమును । కొవగక	బట్టినగతిచలిమును । కొన

[illegible]

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పద్య పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౬౮	౧౪౯	౨	వర్షమునన్	వర్ధమునన్
౨౦	౧౬౩	౩	గత్రైనే	గగ్లైనే
౨౧	౧౨౩	౨	క్వణము	క్వణనము
౨౧	౧౨౪	౧	జిగ	జిగి
౨౧	౧౨౨	౧	పొరలి	పొదలి
౨౪	౧౯౯	౧	యదరరాజ	యదరగరాజ
౨౪	౨౦౦	౨	దేల్చి	దేల్చ
౨౬	౬	౧	నచ్చెలికై	నచ్చెలికై
౨౮	౨౪	౨	నగురు	నగరు
౩౯	౨౩	౨	గాఁగలించి	గాఁగిలించి
౨౯	౩౦	౩	నిపుణ్యాంబు	నిపుణత్వంబు
౨౯	౩౧	౩	నాతప్పేగా	నాతప్పుగా
౨౯	౩౩	౧	పెన్గల్లిరి	పెన్గల్లరి
౮౧	౫౩	౪	మారుతమ్ములున్	మాఱుతమ్ములున్
౮౨	౫౨	౨	గాకట్టను	గాకట్లను
౮౨	౫౯	౨	కాకులుబెట్టి	కాకులఁబెట్ట
౮౩	౬౨	౧	వేల్పునాయడు	వేల్పులనాయడు
౮౩	౨౦	౧	మైతాప	మయితాప
౮౪	౨౪	౩	విన్నుచూవి	విన్నుచూలి
౮౪	౨౬	౨	రాజవు	రాజువు
౮౪	౮౦	౫	గము	గమి
౮౫	౮౨	౧	బువన	భువన
౮౫	౮౬	౩	నశిఁచంన్	నశింపకన్

శ్రీరస్తు.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము

ప్రథమాశ్వాసము

శా॥ శ్రీలీలంగుచవీథి వేణిపిడి రాజీవ్యాడుతన్వంగిర। త్వాశీర్బింబపిశాన ముంగనిసువర్ణాహార్యవాహ్యాళిలో। హాలేఖల్ వెలువచ్చె భ్రోతున నిక్కై జూపఁగ స్మితప్రియతో। జేలంబొడ్డిన గాగిలించినగునా శ్రీనాథునిం గొల్చెదన్॥ ... ... ౧.

ఉ॥ ఈరసబాసి శౌరి యెపుడే నవలోకడ కంటిచూడిరాగెను యా శకుచేతలోబడిద యూరస మెచ్చగ చేతనాళినిం। పారగబ్రోచు సత్త్రికఘులా లయకోమలపాదయుగ్మపం। కేనుహసారమొల్లఘ్రము కేదుచుఁగ్రోలెద మా నసాళికేన్॥ .. . .. ౨.

మ॥ అరవిందాక్షుని శౌరిడాశే మనుచుడుర్వ్యాప్తానముల్ బూనిపే। న్మురితోమెల్గెడు వేల్పు దాయల యోదన్మ్రుగ్రాడు మన్వారితేం। పరివాస్నా దలకచ్యుతాంఘ్రిలకు సంబంధంబు చేకూర్పభీ। కరకృష్ణా ఘుటకత్వాయు న్బతియు చక్రంబున్మదిందల్చెదన్॥ ... ... ౩.

కం॥ ఎదవసిగొనఁ జిన్నెల్లకై। కదనంబున శౌరిసవ్య-కరమునగో నునా। మదవరి పంథియశస్సం। పదయన సూచించుచున్న-వలమురి దల్తున్॥ ... ... ౪.

కం॥ గుణరిప గర్జితమునినా। కనిపాసుల జడత బాపి-కగ్బ్బరులశ వా। కనిసించి హరిరంబున। జనువున నెలకొన్న శార్ఙ్గ-శరదము దల్తున్॥ ... ... ౫.

కం॥ సిరియురమునుగొనిరహిల్లు। హరికర్పస్వామియొకాను-సం

ప్రథమాశ్వాసము.

సేసెదనం| చరితతియుసురులనిచ్చుచు| కరమునసెలకొన్ననంద - కమునను
భజింతున్|| ... ... ౬.

క|| హాటకగిరిసేటుగొనెని| శాటులబలు సీమమీటి - సాటిగొనక
సం| పాటవమొప్పినహాటక| శాటీధరకర్షమటిపల-స్తుతిగొల్తున్|| ౭.

ఉ|| చారునిశారదమున్మృదులశయ్యామణి స్థగితాసనంబువి| స్ఫారి
రమ్యపాదుకలు భవ్యవిలాసనివాసముక్తముదం| బారగనంగభేదములు
కమలాపతికుబ్బుజూపునా| తోరపుమేనువానిగత దోషునితోషుని శే
షునెన్నెదన్|| ... ... ౮.

చ|| సురపతికిన్కతో గుళులసోను మడంచిన సుక్కికోనలన్| సి
రగతి మాసులై తపము సేసిన కొండలమెచ్చిదానినిన్| గరుడనితాఘుసాక్ష
మ ఖగత్వమునిచ్చెననంగ ద్రిస్థా| తరియగసక్షిరాడ్వ సనుతుల్మదిసే
సెదనెల్లభంగులన్|| ... ... ౯.

చ|| విధిముఖులంబనింగొనుచు వెన్నునకున్దళవాయితైజగద్వి
భవినరించుచున్మనుపురోళల మంతిరితైవినోదసం| పదలననుంగుమిత్రుడ
ను మాన్యకజంతువుల స్మరల్పనే| లుదిరిహారంగు కోలకయినూసిన
సూత్రవతీశు నెన్నెదన్| ౧౦

గీ|| జయవిజయసుప్రతిష్ఠితసద్వేత్ర| భద్రచండప్రచండసుభద్ర
సుముఖ| ధాతృకుముదాక్షకుముదవిధాత్రశంఖ| కర్ణముఖనిత్యసూరు
లకడునుతింతు|| ౧౧.

ఉ|| చందురకాంతిమారి తొలిసంజనుజొబ్బిలి శ్రీపురీనగం| బంది
బిటారమొప్పద్రవిడాగమ ఘృష్టిసహస్రసంపదం| గండగుబై జకోన్నత
డగల్పి ప్రసన్నగధాంగకోటిపై| పండగబ్రోదిసేసిన శతారిదివాకరు
లందలంచెదన్|| ౧౨.

చ| చరమనిధానమూర్తి విలసద్గురుహార వినోదపూర్తిసం| స్ఫు
రితహార్జితార్తికలుష| వ్రజదారణదుర్గ్రహ| తరుణజయకర్తిభూకలి

కథావధ కృత్సుమన స్త్రిసత్కృపా। భరయతిచక్రవర్తినురువర్ భవదీయ
పదాబ్జసంస్తుతుల్॥ ౧౩.

క॥ శౌరిశుభ గుణగణాన్వితా। పూరితయతివరలటా కమనకో
పురమై। ధారుణి ప్రపన్నకులముపు। చేరువనేలు వరయోగిం స్థిరమతిం
గొల్తున్॥ ౧౪.

సీ॥ కుంభినివాధూల గోత్రరత్నాకర - రాకాశశాంక శ్రీరమణ
విభవ। సకలరహస్యార్థసారాప్తృతా స్వాపనామోదదాసాశ్రితాంఘ్రి
కమల। బోధితప్రణవప్రపూర్ణ ప్రణవరూప - ఘోరసంసరణకాంతార
దహన। యష్టపూర్తిశరీరకార్ధపంచకదాయి - హర్షప్రథమచరమావ
తార। పంచగురుపూర్తివైభవ ప్రధితనలిన। భవనిశాపూషకందాళవం
శభూష। దేశికోత్తమసింగరదేశికాఖ్య। తావకపదాబ్జయుగ్మంబుం దలతు
నెపుడు॥ ౧౫.

సీ॥ పిచ్చినై యన్యులబికరంబుగొనజూచి - తగురసాయన మిచ్చి
తెగుల మాన్పి। బెదిరి ప్రసంతలబడ్డనెదనార్తిభ్రాతృపు - రస్సరృతంబునమ
త్కరంబుబట్టి। యంతరంగముకడ్చి యరుదగు సామ్మిచ్చి - మొదలిభేద
ముదప్పితుననుగల్పి। మూడుతావయ్యు ముమ్మూడును తామయ్యు- స
సిగులుహరాణివాసమునజేర్చి। నిచ్చలునుక్రొత్తరతులచే నిచ్చబుచ్చి। నా
త్మవిభుడుకందాళవంశాబ్ధిపూర్ణ। చంద్రములగు సింగరార్యుల చరణకమల
యుగళమెదనుంచి గొల్చెదనుర్వినెపుడు॥ ౧౬.

మ॥ ధరసంసారముంద్రెంచి। దేశికపదద్వంద్వంబుజూపించిన। త్క
రుణాపూరితదృగ్రసంబునమదాత్మత్సాజమున్బెంచివా। క్సురభిర్ దుర్య।
విలాస సంపదలగత్నూనాళిఁగల్పించిభా। స్వరులా భాగవతవ్రజాంఘ్రి
యుగళాబ్జంబుల్ మదింగొల్చెదన్॥ ౧౭.

ఉ॥ మానుక బాల్యజాత గుణమండలముంగడ బుచ్చిపేర్మివి। ద్యా
నమంబుదెల్పిన ప్రతాపరవంశయః పయోధిరాజ్ కామిహి కోంకు

ప్రథమాశ్వాసము.

లన్ ద్రవిడగాథవివేకలరంగదేశికో। ద్దాముల పాదపద్మముల దల్చెదనే
ను దినెల్ల కాలముల్॥ ౧౮.

క॥ కృతిశాసనంబులకువా। క్స్మృతరత్నంబున కపూర్వ్య - జనబుధ
రాజుల్। సతతముసభలన్బాగడ। కుతుకమునసమున్ గొనెదుసుకవి - గు
రులభజింతున్॥ ౧౯.

చ॥ యతిగణసర్తనక్రియలకన్యము సూరులకున్ని రోధముల్। స
తతము క్రూరభావమపసవ్య విధంబగు వృత్తడంబరం। బతికుటిలత్వనా
గమ్మనికార్థనముల్ బుసకొట్టుచుపుట్టెదుల్। బ్రతతిగనొప్పెడుం గుకవిరా
వముకోటిదలంచనేటికో॥ ౨౦.

క॥ ఏనొక్కనాడుశ్రీశ్రీ।న్వీనాధార్చావతారవిభవచరితముల్।గా
నప్రమాణమునహృద।యానందంబొప్పనొక్క యాపృడుదెల్పన్॥ ౨౧.

క॥ కలివేలుపుతుదిరూపము। నులిదిన్ సేవింపడెంద - ముప్పొంగ
గనే। మిలుపాటు బోయెగననా। యలు తనమరుదివ్యమంట-పాంతర వం
దుల్॥ ౨౨.

చ॥ పవనభుగీశతల్పకునిభద్ర గుణాంబుధినొలరాటుభా। గవతవి
తానగోష్ఠిగని కౌతుకముప్పతిలంగదవ్వులన్। దివురునమ్రమొకిర్చి చాగిలిన
దీనునిప్రేమకృపాకటాక్షముం। గనంగొనంజీరిదుస్తాదవకట్టెడగానని రొకటి
మాటగన్॥ ౨౩.

చ॥ హరిపదజాతతూముజననాభిసుధాకర సర్వయాఖ్యుసుం। ద
రతనయుండు రామయకృతార్థుని యగ్రతనూభవుండుచా। తురిసరివేశ
మాతసిసుతుండ గురువ్రజపాదపద్మబం। భరగుణ రామదాసవర భాగవ
తావళిపద్మరాగమా॥ ... ౨౪.

క॥ అనియిట్లు బిలచిమొకపం। చననుండగ తాము ముందు - సా
ష్టాంగించివెసన్।గని కరమలరగభగవ। ద్గుణసుథలందనివిదీర్చి - తులకింపు
మదిన్॥ ౨౫

నిర్వచనమాత్రవింశదుద్వాహము.

ఉ॥ సీతులుకొన్నిదెల్పుచుమ నేఁచన-జేసిరిశౌరిద్వారకన్। ఖ్యాతి యొసంగగా సులభుఁడై యదువంశమునందు బుట్టిరా। కూతురిమిత్రవింద యనుకొమ్మను పెండ్లిడియోనగాథన। ద్భాతిగ్గ సేయు గల్గువ ప్రబంధమిల న్నుడి కారమొప్పగన్॥ ... ... ౨౬.

క॥ అదినిర్వచనముగాగన్। పదశృంగారంబులలిత - భావంబ మరన్। ముదిమగు వర్ణనగణసల। పదిలొప్పరచింపుసుకవి - వరులిల మెచ్చన్॥ ... ... ౨౭.

క॥ నాప్పివల్లెయనిలలి। భావంబునకేలుమోడ్చి - బాలనగరమున్। తాప్పగాను వెంకటేశుని। కివిగకృతిపతిఁజేసి - రేవగంగొల్తున్॥ ౨౮.

కల్పితకల్పవల్లి ప్రహారణకలితవృత్తం.

(గర్భవృత్తంబులుగాగద్విపదిఅష్టవిధకందం)

సరసిజచరణున్ శరదనుజరిపున్। శరదరసరథున్ సరసదశర థున్। శరజజశరణున్ - శరనిధిశరణున్। స్వపసద్భశరదన్ సరగకొ సరుదున్॥ ... ... ౨౯.

గర్భసప్తాక్షరైక పాదంబైనమదనవిలసితవృత్తద్వయం.

సరసిజచరణున్।శరదనుజరిపున్।శరదరసరథున్।సరసదశరథున్॥

ద్వి-వృ॥ శరజజశరణున్। శరనిధిశరణున్ స్వపసద్భ శరదున్। సరగకొసరుదున్॥

(*)పంచదశాక్షరైకపాదంబైనగర్భమణిగణనికరవృ(*)

సరసిజచరణుని శరదనుజరిపున్। శరదరసరథు సరసదశరథున్। శరజజశరణుని శరనిధిశరణున్। స్వపసద్భశరదుని సరగకొసరుదున్॥

(*)అష్టాక్షరైకపాదంబైనఅష్టమాత్రావృత్తద్వయం(*)

సరసిజచరణుని। శరదనుజరిపుని। శరదర సరథుని। సరస దశర థుని॥ ద్వితీయవృ॥ శరజజశరణుని।శరనిధిశరణుని। స్వపసద్భశరదుని। స రగకొసరుదుని।

ప్రథమాశ్వాసము.

(*) షోడశాక్షరైకపాదంబైన సగర్భమనురగతిరగడ. (*)

సరసిజచరణుని శరదనుజరిపుని శరదరసరథుని సరసదశరథుని। శరజజశరణుని శరనిధిశరణుని స్వరు సదృశరదుని సరగకొసరుదును॥

(*) ద్వాత్రింశదక్షరైకపాదంబైన హరిగణగతిరగడ. (*)

సరసిజచరణుని శరదనుజరిపుని శరదరసరథుని సరసదశరథుని। శరజజశరణుని శరనిధిశరణుని స్వరుసదృశరథుని సరగకొసరుదును॥

ద్విపద॥ సరసిజ చరణుని శరదనుజరిపుం। శరదరసరథుని సరసద శరథుం॥

(*) గర్భాష్టవిధకందములు. (*)

సరసిజచరణునిశరదను। జరిపునిశరదరసరథుని- సరసదశరథుఁ। శరజజశరణునిశరనిధి। శరణునిస్వరుసదృశరదుని - సరగకొసరుదుఁ॥

ద్వి- కం॥ సరగకొసరుదును సరసిజ। చరణునిశరదనుజరిపుని- శరదరసరథుఁ। సరసదశరథుని శరజజ। శరణునిశరనిధి శరణుని - స్వరుసదృశరదుఁ॥

తృ- కం॥ స్వరుసదృశరదునిసరగకొ। సరుదునుసరసిజ చరణుని- శరదనుజరిపుఁ। శరదరసరథునిసరసద। శరథునిశరజజ శరణుని - శరనిధిశరణుఁ॥

చ - కం॥ శరనిధి శరణుని స్వరుసదృ। శరదుని సరగ కొసరుదును - సరసిజచరణుఁ। శరదనుజరిపునిశరదర। సరథునిసరసద శరథుని - శరజజశరణుఁ॥

పం-కం॥ శరజజ శరణునిశరనిధి। శరణునిస్వరుసదృశరదుని - సరగకొసరుదుఁ। సరసిజచరణునిశరదను। జరిపుంశరదరసరథుని - సరసదశరథుఁ॥

ష-కం॥ సరసదశరథుని శరజజ। శరణునిశరనిధిశరణుని - స్వరుసదృశరదుఁ। సరగకొసరుదునుసరసిజ। చరణునిశరదనుజరిపుని - శరదరసరథుఁ॥

స - కం॥ శరదదరసంభుని సరసదా శరధునిశరజజ శరణుని - శర
నిధి శరణుఁగా స్వరుసదృ శరదునిసరగకో సరుదునుసరసిజ చరణుని-శ
రదనుజరిపుఁగా॥

ఆ-కం॥ శరదనుజరిపుఁ శరదర సరధునిసరసజశరధునీ- శరజజశ
రణుఁగా శరనిధిశరణునిస్వరుసదృ శరదునిసరగ కోసరుదును - సరసిజ
చరణుఁగా॥

క॥ ఈలీలఁ శ్రీహరిగుణ జాలముగొనియాడిచరణ - జల జనల
దముఁగా గ్రోలుచు తొడ్డేవునకుఁగా హాళిగ నేనీప్రబంధ-మర్పణ సేతుఁగా॥ ౩౦.

ఉ॥ ముందుపయః పయోధితనముద్దులకూతు నొసంగిపట్టిటం
బ-దిసరోజమిత్రుడొకయాత్మ జనిచ్చితనట్లు నేనునే గందున మాటలో
న్పూకృతికన్యకనిచ్చిమనోనికేతన బందువసింప సేతునల నచ్యుతు నింగ
దుమోహనమారిగా॥ ... ... ౩౧.

—(*)షష్ఠ్యంతము(*)—

శ్రీరమణీవక్షోజత టీరాజితఘుసృణరసఘు - టితవక్షునకుఁగా శ్రీ
రాభ్రాశ్యాంతరవీ చీకైభాందోళితవిల - సితశయనునకుఁగా॥ ౩౨.

శ్రీసనకుభక్తసేవిత పాదుకుఁగ దివ్యతీర్థ- పావనకునకుఁదా మో
దునకుసంస్తుతాహ్వయ వేదనకునవిదితవేద - వేదాంతునకుఁగా॥ ౩౩.

హరికిసదారతిఁతగ హ్వారికిడనుజమస్తనాగ - హరికిబుధమనో
హరికూంగలననచడుబే హరికిశయీకృతశరధిల-హరికఘహరికిఁగా॥ ౩౪.

చక్రికినజాండసంచయ చక్రికిశయనీయభోగి - చక్రికిధరణీ చక్రి
కి పోషితనిగర చక్రికినిడోద్భవకుల - చక్రిహయునకుఁగా॥ ౩౫.

—అష్టవిధకందము—

(మొదటిచరణమాడవగణమాది ప్రతికందమునకు.)

చరణకజునకునుభవనది తరికిని స్తుతమునికనికిని - ధనవిభునికిఁగా
త్నందతమునకునుప్రవిహిత కరికినినుతవాసవికిని - గిరాధ్యతికిఁగా॥ ౩౬.

ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వి-కం॥ భువనదితరికినిస్తుతమును। కవికివిధనవిభుపతికిని - క్షురద
తనునకుఁ। బ్రవిహితకరికినినుతవా। సవికిని గణరాడ్ద్యుతికిని - చరణక
జునకుఁ॥

తృ-కం॥ స్తుతమునికవికినిధనవిభు। పతికినిక్షురదతనునకును - బ్ర
విహితకరికిఁ। నుతవాసవికినిగణరా। ద్ద్యుతికినిచరణకజునకును- భవనదిత
రికిఁ॥

చ-కం॥ ధనవిభుపతికినిక్షురదత। నునకును బ్రవిహితకరికిని - నుత
వాసవికిఁ। గణరాడ్ద్యుతికిని చరణక। జునకును భవనదితరికిని స్తుతము
నికవికిఁ॥

పం - క॥ క్షురదతనునకును బ్రవిహిత। కరికినినుత వాసవికిని - గ
ణరాడ్ద్యుతికిఁ। చరణకజునకును భవనది। తరికినిస్తుతమునికవికిని - ధనవి
భుపతికిఁ।

ష-కం॥ ప్రవిహితకరికినినుతవా। సవికినిగణరాడ్ద్యుతికిని- చరణక
జునకుఁ। భవనదితరికి నిస్తుతమును। కవికిని ధన విభుపతికిని - క్షురదతను
నకుఁ॥

స-కం॥ నుతవాసవికినిగణరా। డ్ద్యుతికిని చరణకజునకును - భవన
దితరికిఁ।స్తుతమునికవికినిధనవిభు। పతికినిక్షురదతనునకును - బ్రవిహితక
రికిఁ॥

అ-క॥ గణరాడ్ద్యుతికినిచరణక। జునకునుభవనదితరికిని - స్తుతము
నికవికిఁ। ధనవిభుపతికిని క్షురదత। నునకును బ్రవిహితకరికిని - నుతవా
సవికిఁ॥

కం॥ శ్రీశునకును శరణనిరవ। కాశునకును శతరవిప్రభ - కాశునకును
లో। కేశునకు బాలనగరస। వేశునకఘరహితమతికి- వేంకటపతికిఁ॥ ౩౭

గీ॥ అంకితంబుగనమ్మురహరుపదాబ్జ। రసమనష్టప్రదుండ నైర
చనజేసి। పట్టిమిత్రవిందో ద్వాహమనడికృతికి। నెసగధావిధానంబిల నె
ట్టులనిన॥ ౩౮

(౨) నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

క॥ మున్ను పరీక్షిద్భూపతి। వెన్నునిరిచిత్రప్రభావ- విభవమువిను చుం। గన్నులపండువుకాగను। పన్నుగ శుకయోగిఁజూచి - పల్కె ముద మునన్॥ ... ... 3౯.

శా॥ ఉద్వేలామృతయుక్తమైన భవదీయోక్తిన్ వినంబడ్డకం। సద్వంసిప్రపలసత్కథాగరిమమున్ శాంతంబుసూత్నంబగున్। విద్వాంసోత్తమ తెల్పుసర్వముదయాన్వర్తిన్ వెసన్మిత్రవిం। దోద్వాహంబువినంగనాకుమదిలోన్ సుత్సాహముంగల్గెడున్॥ ౪౦

ఆ-వె॥ అనఘమిత్రవిందయను కన్యకామణి। యెవరికుద్భవించెనెచటఁబెరిగె। హరికినెట్లు పెండ్లియయ్యెనుమునినాథ। తేటతెల్లమిగను దెల్పుమయ్య॥ ... ... ౪౧.

కం॥ అనవినిజడదాలుపునెల। మనమున సంతసమెసర్ప - మస్త్రియుపులితోఁ। వినునికటివేలుపుకత। నునుబల్కఁదనివి దీర - నుడివె నెదఁగొనన్॥ ... ... ౪౨.

సీ॥ అసలుబుట్టువునట్టువకాటపట్టు। పుడమిపడతికి తొడవుల నిడు దపూన। నేలుపిఁడుల కిల్లను మేలుబంతి। యనఁగఁదనరెనుదణి యొకటవన్ని పోలు॥ ... ... ౪3.

గీ॥ ఇలనుముక్తికి కరతలామలకమనగ। నొప్పుపుర సప్తకంబున నొకటియయ్యె। సకలసంభోగవిభవములకమరావ। తీపురంబునకీడవంతీ పురంబు॥ * * * ౪౪.

కం॥ ఆపురమునగోపురముల। గోపురమునుముద్దులుగొన - గొన గొనఁజూపుం। జూపుంగల్గలకాపురి। కాపురమై వెలసెనీకను - కనఁగొన ధరణిన్॥ ౪౫

సీ॥ బంగారుమేడల రంగారుగోడల - రంగుమెఱుంగు హొరంగ సంగి। నింపగుతోటలఁ బెంపగుకోటల - సొంపుతలంపుల నింపుముంప। తీరైనచూరుల పెరైన తేపుల - బారుదారులసారు పేరుమీర। నెలరావటారులనలరాకోటారుల - తళుకుతళుకుల మిబుగుల్కఁ[illegible]। బిఁసవుతెస్స

వగునేనుఁగు తెగలు నెగడ। తొగరుదమ్ముల తొగతొగనిగనిగలను। మిగుల పొగలినకొలఁకుల సొగసునిగుడ। పొగడితకు నెక్కి యొగిఁ గ్రాలెనగర మిలను॥ ... ... ౪౬.

చ॥ అనిమిషకాంతలానగరిహర్మ్యముగనక్ బసగానుకోటనూ। నిన గతివెల్గుబొమ్మగమిన్నీడదవంత్రులఁజూచి భ్రాంతితో। చినవెఱనేగినెమ్మ దినిఁ జేరెడుహంసలు బోలెనాగమా। నినులమరాంగనల్ గులుకునిక్క గనోడెడుబంతులోయనక్॥ ౪౭

మ॥ రుచిరాంతర్నవ పద్మరాగమణి సద్రుక్కోల్లసత్సాలసం। రుచి ఖేయోజ్జ్వల శుభ్రపద్మముల నారోహింప తద్వారిజా। తచయంబుల్ విడి దుద్దుబంగనక పత్రశ్రేణితో వెల్గిబిం। బచమత్కారము చిత్రలేఖనగతిక్ బ్రాపించెనక్కోటకుక్॥ ౪౮.

ఉ॥ సారసగర్భుడానగరిచానల కౌనులఁబోల్పనాకసం। బారయఁ జూడఁజూడనదియందకనుద్దికి శూన్యమైనవే। సారియనంత మేవిధినిజాల నిసూచనసున్నబెట్టెనా। చారులమించి యాకసముదాకుచు కోటరునార మొప్పెడున్॥ ౪౯.

ఉ॥ దేవయశఃప్రదాయిసుర దీర్ఘికభూపతి కీర్తిగెల్వదీ। తావిధిఁ బ్రోలుజుట్టికడుచంచలవృత్తిన్ బలుసుళ్లుగట్టు। జేవదొలంగి నెల్వొలుక చేసురలంగన మోముజెల్లకక్ గావలిమొప్పి యుండెననకందక మొప్పెను ప్రోలుపుట్టుగక్॥ ౫౦.

ఉ॥ వేకువనింద్రనీలమణి వేదికలందలు [illegible]ము త్తెముల్। చేకొని రంగవల్లులు రచింప స్వచ్ఛేష్టిత బింబసంపదల్। పీకనుజూచికిన్కఁ గొని పెల్లుగఁదన్నినస్వర్గమొసన। ముమ్మకనుమెన్నరో చెరిపినన్నను నవ్వుదురవ్వ లప్పురిక్॥ ౫౧.

క॥ నెలకల్లాపినగోడల। నెలప్రొద్దుల తేరుకలల - నీడలగని తేతత లింగుల్లిలివియని। తలుబంబోరాడుచంద్రుడు - తత్పురబాలుల్॥ ౫౨.

శా॥ స్థానీయాంచితభర్మగోపురశిరస్థత్నాళికోపానసీ। నానాసూ

నలతావికారకృత సౌందర్యంబులంగాంచిస్వ। స్థాణుల్ చోద్యముతోక
డిందియనిమేషత్వంబునుంజెందిరా। నాకెంబెన్నగనేలనైనఁదరమా నాచి
ల్వామన్నఁడుకుఁ॥ ౫౩.

చ॥ పురిరవచెరుకుమాడువుల మోరులరాయిడిసారసారిపు। షక
రసఖులొక్కఁకందుగాన సౌధవిహారసరోరుహాననల్। గురుతరమిత్రుడం
చుజిగికుంకుమమద్దినతేజుమీఱెనో। వరుణుడదబ్బకున్నమలినాంకుని నోలె
కళంకికాడకో॥ ౫౪.

చ॥ తమకపుగాలికూచెకు పతాకములంగని పక్షిరాడ్గరుద్భ్రమ
మున రథ్యరజ్జువులు బాసినచేరుపనిత్యజాగరుఁ। ద్యుమణికి పీడు జేరు
తరితోక్కటమైరవసేపునిల్చిపో। క్రమమునుజూపెనాసడిపగల్ బురిమ
ధ్యననిండిజూపడున్॥ ౫౫.

ఉ॥ చాయతరేడు కాంతమణి సౌధవిహార్త వధూగణంబు శృం।
గారమెలర్ప దగ్గరసు కాంతిలరాకశశాంకుఁజూచిచో। శాంతవపునిబ్బ
టద్దమని తైకొనిలాగిన కందెగాకని। ట్లూరకనూరకర్ సితమయూఖున
కేగతికందుగల్గునో॥ ... ... ౫౬.

మ॥ ళ్ణుతకాండాన్విత తూణచాపములతో శూరుల్ రథారూ
ఢులై। సతముంగావలికై పురంబుందిరుగర్ సంజాతధూళి సం। హ
తిమిన్నంటి దినేశుమండలము ముంపంగప్పినందో చెనీ। గతిరక్షింపెడిసూ
చనోయనజనుల్గన్గానరెండప్పుడుర్॥ ... ౫౭.

చ। ఒక్కడుపెల్లగించ మతియొకరుడు జువ్వనపంచ వేరొకం। డు
క్కనగర్వముంగెడుప నొండొకడుర్ భువిడొల్లనేయనా। రకరుడదిసుర
మాలి రజతాద్రిసుమేరువు క్రౌంచవింధ్యముల్। దక్కలిపుంచు నీపురిని
దాగిననం గృతకాద్రులొప్పెడుర్॥ ... ౫౮.

మ॥ కమలాజిహ్వగ సాంపరాయిక కళాక్లాంతాంగనాకోటికిబ్రభ్రి
మకాశ్మీరపటీర లేపనకుచద్వంద్వాంకురత్స్వేదబిం। దుమహాజాలక చా

ర్యభావకమునందో తెంచు లేబొ్రిద్దులం। గ్రమతంజందన శైలసిగ్గతజగత్ప్రా
గార్భకంబుల్బ్వరిక్॥ ... ... ౫౯.

ఉ॥ ఆపురిఘోటకిపుత్రమునందు మరుత్తునిచొక్కటమూ హయమా।
లేపునపంతమాడి పరుగెత్తిన నోడిబిడెంబునొందికల్। జూపులపందలై
బెదరుచున్నవిదిక్కులు రిత్తజూచుచున్। దేపకు పూరిమేయుచును దిర్వు
నుజంకెలనాటనుండియున్॥ ... ౬౦.

ఉ॥ ఒంటికలొంటికత్రోవనరకొక్కడ వైరికిజిక్కు లోబడుం। గుం
టెముకొండుపూనుపరికొండలకేచనుచుండుతన్నిపూ। నంటరజంబునిచ్చలని
నన్నునసేయుచు పేరుబెట్టి మి। న్నంటినతేరుబాయు చెలువారు పెనూరువ
టాయచుట్టుగన్॥ ... ౬౧.

ఉ॥ శూరతసంగరస్థలికి చొప్పడుముక్కలమందు లేతలే। పారగ
సేసి రేయుబరయుంబున దిక్కులమున్నుమోయు స్తంభేరమపంక్తిజూచితల
వీచుచు చీమకొనాస్తనున్నతి। నూరగనొప్పెమస్తకములూగుచు తొండ
ములెత్తియాడుచున్। ... ౬౨.

ఉ॥ కందుకము పేరుగాంచె నొకక్రౌంచము నొంచి పురారికీర్తిలా।
వొందెను బైటిపల్లియును నొక్కటిరెంటినణంచి రోహిణీ। నందనుడేపుమీ
ఱె మునునన్నగువాకజయించి వీరిపే। రెందుకులెక్కసేయునని యెంచరొ
కప్పుడు నశ్వరీభటుల్॥ ... ౬౩.

శా॥ యజ్ఞాహారికినెంతనున్న చతురాస్యానాదరుండయ్యెనా। ప్రా
జ్ఞుండౌ చతురాస్యునెంచగను సర్వజ్ఞుండు కాడింకెస। ర్వజ్ఞుండో కెరడయ
జ్ఞవాటికకనర్హుంబొందెనంచుంబుటిన్। విజ్ఞానద్విజులెంచకందము నిజంబే
యొక్కవన్నెకుండుర్॥ ... ౬౪.

ఉ॥ శూరులుపద్మినీప్రియులు శోభితులస్త్రపసుక్కలంక్యతే। జొర
మణుల్ సమాన్వితవసుల్ ద్విజసంచయపాలకుల్ సదా। భూరిపరాక్ర
ముల్సుజనపూజ్యులు మండలనాయకుల్ ప్రియుా। భారకులై చెలంగుదురు
పట్టణమందినుబంశుమంతులై॥ ... ౬౫.

చ॥ బేరుబులెకుల్ సేయరు కుబేరునొకప్పుడు వీరిసెన్నునో। బేర ఫుసందడింబడిన బెళుకు-కడానితగళ్ళుపీథులన్। బారులుగట్టి సశ్వఖుర సం క్షిప్తఘూర్ణజధూళి స్వర్ణదిథి। జేరినసంకమై కలిగెచెన్నగుకాంచన సంక జంబులున్॥ ... ... ౬౬.

గీ॥ అద్రిధైర్యాన్వితులు బలభద్రసదృశ। భద్రవాల సాధనులును సంప్రదతులుస। ముద్రగంభీరుఃఘుచయ ఛిద్రులచట। మాద్రికిని మించి యుందురు శూద్రజనులు॥ ... ౬౭.

సీ॥ దాచనుబంతులుఁతగ్గు నెలితక్కులే-విలువలేసిదిరా స్త్రీగాంగా (ప్రో డ। కడురతిప్రియు గణికాలలితమంచెల్పు-వాజుట్టినెంచెప్ప వాసనగసు। పరగజాతులుజూపు పౌంఢతలోజరి-జాతులెరుంగమిజాణసెట్లు। మంకెన జిగిమోవివధురోష్టియివ్వవే-తమ్ములుండగ మోవినవ్వజాల। తమ్ములకు నెంతసామ్మివ్వ సమ్మతియుగు। మొగలికేమిత్తువొకనుసాగసుకాడ। యిను చునర్మోక్తులాడు-చునసుదినంబు।పువ్వులమ్ముదురవ్వీట పువ్వుబోండ్లు॥ ౬౮.

చ॥ కరివెరువారమంజను జిగాజిగిపోఁడలకెత్తిచూసగా। సరము లుగిల్పుటాబొజుగసాములు సేరుటతెల్పతీవెవా। మిరవళికల్గజేసిసుతిమీటు టవచ్చిట గోటసేయుతె। కరిరమని తోంచగా గడెనకత్తెలు వీటెలబాడు చుందురున్॥ ... ... ౬౯.

గీ॥ సరసపంచితపున్నాగ చాపనాభి। పల్లవాళ్యనురాగ ప్రభావ పాణి। మోదకరభుజంగారోపితోదరాగ్ర। మునజెలంగుదురవ్వీట గణిక లెపుడు॥ ... ... ౭౦.

సీ॥ సరసకనకరుచి చందనసౌరభ-తనులతాసుందరత్వంబు దొడ ర। మన్మథబాణతు మంజుళంబెసగంగ-నంబుజాక్షిప్రపిలాసంబుడనర।కృ ష్ణాభవేణీసుకృతివైభవ బొప్ప-ద్రక్షితచాడిమ దంతపంక్తిసొగస। పృథు లకుచావళిబిబ్బోకమలరంగ-మండితకేసరిమధ్యమమర। లసితశుకవారస రసోక్తి మానజెలంగ। కాంతులెదజల్ల రంభోరుగరిమదెల్ప। లలితయాన వనకాంతాలలామసగిది। వనములలరారె నప్పురవరమునందు॥ ౭౧.

క॥ స్థిరఝషరేఖాంబుజసుం। దరసద్గాంగేయకంక-ణఘటితమగు
చుఁగ। పురమున పద్మాకరసమ। గరిమనుపద్మాకరములు - కడుచెలువా
రెఁగ॥ ... * * ౭౨.

గీ॥ ఆపురంబునకధిపతియై భరించె। పూర్ణతేజశ్శోభాభూతి భోగస
మితి। నిలజయత్నేన ధాత్రీశ్వరేంద్రగరిమ। నిలజయత్నేన ధాత్రీశ్వరేం
ద్రుడనగ॥ * * ౭౩.

క॥ రాజేంద్రుడుసిరిశిలోచ్ఛ్రయ। రాజేంద్రుడుదారవిభవ-రాజికినల
కా। రాజేంద్రుడుపరుశకోప। రాజేంద్రావరజుడనగ-రాజిలెనుర్విఁగ॥ ౭౪.

ఉ॥ ఆరాజన్యునిశౌర్యవహ్ని దివిసిదేవాఘుఁబుక్కైసేయవా। మార
త్నాళికుచంబులన్విమలమూ మందారగుఛ్ఛాళివే। ర్వేరంజేతులబూని తు
ల్యమనుచున్వేమారునగ్గింతురా। రారాయూతని హేతిసంపదయొ లేదా
బావాలుపాండిత్యమో॥ * * ౭౫.

ఉ॥ మానితతారకుండుద్విజమాన్యుడు పంకజమర్దనుండుమి। త్రా
నుచరుండుశుద్ధమతియన్వితభూరిపసుండరాతిచ। క్రానుశయుండునుంగువ
లయప్రియుడుస్తుతమోగుణుండు శో। భానిధిసుందరుండు బుధవత్సలుడం
చితరాజచంద్రుడుఁగ॥ * * ౭౬.

ఉ॥ చికురాలనెత్తిలందు సుడిచెయ్వులపొక్కిలి లేమికౌనునఁగ।
గ్రక్రాసగుబ్బలందు కడుకంపము కన్నవబీశవాతెరఁగ। మక్కగొనంబు
వేసలినమాంద్యము పోకలలంజెవామికిఁగ। గ్రక్కననిచ్చి యొందుమరిగా
నకనేలెను రాయడన్నరిఁగ॥ * * ౭౭.

క॥ సడిలేముల నిరుప్రకరాల। ముడిబెట్టినుకాకపక్షములఁ జేరి
చియే। నడనుకనుపడనిడదా। యొడయనిలో సాటిపుడమి-నొరులుంగ
లరే॥ * * * ౩౮.

సీ॥ తనప్రతాపంబన్వితవసులీలనువెల్గి-కైరవమడవృత్తి కడకుబు
చ్చి। తనకీర్తి-మందారతరువుద్ది చెలగుచు-భువిలేమిలేమిగా తివుటలిచ్చి।
తనగభీరముక్తిరదనరాశిగతిఁబోలి భయతాపములబాపి నయముఁజూపి।

తనశౌర్యఘనసంపద హరికీవివహించి - పెక్కుగూళ్ళపిండుల పిలుకులణచి
లలిమెఱుఁగుచిన్నిదపుకోలవెలయుపట్టు। హారవళి యారమివ్వగా నెత్తని
బురి। సానలరులాలసరితోడ ఛత్రగరిమ। బజలగాపాడ జగమించె పాదు
సాహి॥ * * * ౭౯.

చ। ఎనతవెనేయవంతి ధరణీశుని దానము యోనదిక్ బళా। యవు
నటెనాడు సాటియె యహాయటులేలను యాచకాంఘ్రిజా। శేవుగదదాత
పాస్త్రజనితన్మనవాసిమరేమిజెప్పనం। చవనిపతిప్రదానగళితాంబుధిదెప్పు
నుదేవతానదిక్॥ * * ౮౦.

సీ॥ భండనాంతరశాత్రవ దండరుచిర। మకుటకుండల రుగ్స్వాం
ఘ్రిమండనుండు। మండితోద్దండనిపుణదోర్దండపటిమ। మీడితలయెక్క
ప్రజలగాపాడుచుండె॥ * * ౮౧.

సీ॥ యదుకులార్ణోనిధివిధువగు దేవమీఢునిపుత్రి వసుదేవు నను
జవిపుల। సుగుణరాజాదేవిసుదతీలలామను-ప్రేమమీఱంగను పెండ్లియా
డి। సరసలీలాసుఖసంభోగములతోడ-సకలమనోజ్ఞ కేళికలదేలి। కోరికె
దీరకుమారయుగ్మముగాంచె-విందానువిందాఖ్య వీరవరుల। వారుదాశ
రథులనతె వత్సలత్వంబు। హాళిమీఱఁగూడి యాడుచుండ్రి। తల్లిదండ్రుల
కును దయలుట్టిపడగను। రభసమొప్పిముద్దురాజసుతులు॥ * ౮౨.

క॥ రాజకుమారులుప్రజ్ఞకు। రాజకుమారులును ధనపరాక్రమజి
తరాజ్। రాజకుమారులుశోభా। రాజతితిసౌవిలాస- రాజకుమారుల్॥ ౮౩.

గీ॥ అంతకొన్నాళ్ళకారేని యన్నమిన్న। సొంపులలిఁగొనమూడవ
చూలుదాల్చె। దణియెదనుపొంగి యొసకపుతనముమీఱ। దినదినముచూ
లుపొదలికనెనయుచుండ॥ * * ౮౪.

ఉ॥ కోరికెలూరె తెల్లజిగిగుబ్బగనెక్కులుజారెబొజ్జపెం। పారె
నికంబమల్బలములై చెలివారెనపితాన శ్యం। గారముఁదీరెముద్దున
డకల్ పసమాకరు వారెమూసినూ। గారుమెఱుంగుమీరెనలుపారెకుచా
గ్రములజ్జనేత్రకుక్॥ * * ౮౫.

ఆ-వె॥ భసలనివసితాగ్ర పంకజకోరక। గరిమఁదనరె కుచయుగంబు. చెలికి। భానుపాదజాలభాసితపాథోజ।విధముసకియనాభివిప్పియొప్పె॥ ౮౬.

మ॥ హరిస్వాతంత్ర్యుడుగాన యార్తనినదంబాలించెడో చెల్లనా। సెరగుల్ జెప్పగనెవ్వరోపుదురె యీచిన్నారిగర్భస్థమా। తరుణీరత్నము [illegible] హిరంకాంత్రారత్నమాయమ్మతో। సెరజెప్పంజనెనాగ మన్ను [illegible] ॥ * ౮౭.

[illegible] పదవృద్ధికిమూలమిదియే-బడసెననగ [illegible] లావణ్య [illegible]। పొదిలెను తెలిదమ్మిమసను-బొందినృపా [illegible] * * * * ౮౮.

ఆ-వె॥ వలఁతిముహిఁకి భక్తివాంఛసన్నంబమ్యె। నొడలుకాంతి మెఱసె నూర్పులెసఁగె। చన్నుగట్టులుబిరెచన్నట్టుబిగిసెను। చెమటలెచ్చెపొత్తి [illegible] రిసిందె॥ **ఔ॥ మ్ముంకయ్యదిః** * ౮౯.

ఆ-వె॥ స్ఫాగలలితశుక్తిజనితముక్తాలీల। క్షీరవార్ధిబుట్టుశ్రీవినోద। గరిమనుద్భవించె కాంతాలలామకు। బాజులోలయఁగూతుతేజుమీరి॥ ౯౦.

ఉ॥ పీఁకనుయాదవాధిపుని పీటాఁహినిముందర సీపెమాకుచీ। కాకలుసేయుచున్న పలుగాకులఁగాకులసేయగోరమా। కాకెడబాసి పోఁ బుపకారముసేయగ నోఘనంచునా। నాకనివాసులన్భతమునంగురిపించిరిపుష్పవర్షముల్॥ * * ౯౧.

క॥ పురజనులుమోదిమొదవగ। దొరలంతనుంజేరికొల్వ-దొరసింగముభూ। సురవసులఁబిలచి గాసుల। సిరిచెల్వుపటన్న వారు-స్థిరమతితోడన్॥ * * ౯౨.

క॥ పుట్టింటకినట్లింటికి। నెట్టనసిరియనము మేలు నెరపంగలదీ। పట్టికలనంబనుచునా। [illegible]-దినములఁ గడసన్॥ ౯౩.

క॥ పురపురా [illegible] సముల। పురపురా [illegible] కలసి-పురపురంగ [illegible]। పురుషా-చిమూపగాసిరి। పురుడగునసిపుణ్యానతులు-పొగడిరివేడ్కన్॥

క॥ కంతు [illegible] గుంబుపూ। [illegible] యానంజెలగుచిన్ని - పసిబిడ్డకుభూ।

కాంతుననుమతిఁ జెలులు వలుకఁగ । భ్రాంతరమున మిత్రవింద-యని పేరిడిరన్॥ ౯౫.

క॥ ధరణీనాయకుఁడతిసం। బరమున భూదేవతలకు-బావడమిడి కూఁతు రుపరిచర్యల కైనుం। దరులను నియమించెవారు-దయఁ బ్రతిదినమున్॥ ౯౬.

క॥ జవ్వనియోర్తు తలంటును । మవ్వంబున నొకతె సకియ- మజ్జనమొనరించు నవ్విళులూరఁగ నొక చెలి। పువ్వులనును సెజ్జ నిద్రఁ-బుచ్చు న్యాపన్॥

క॥ నెలనడిమినాడు గలవె। న్నెలతేటం గూర్చి యొక్క-నెలనుంచు గతి। న్నెలకొని నెలతల చేఁగ్రొ । న్నెల పగిది న్బెరుగుచుండి-నెలనాల్కై నన్॥

క॥ నెలబాలం జూపుచు మా । నెలపాయపు మెలఁతలప్పుడు-నెలసాన్నాగి । న్నెలఁబాలు దేనెలుం గొని । నెలబాలకు మెల్లమెల్ల-నేర్పిరి క్రోలన్॥

సీ॥ హరిగాత్రలనుజూచి యడరినవ్వఁగ నేర్చె- హరితోడ నవ్వెడి హర్షమునఁ దవ । చక్రిప్రవేణుల సరసఁబల్కఁగ నేర్చె - చక్రితో సరసోక్తి సల్పు టానర। విధుముఖుల కుముద్దు లెదురివ్వ నేర్చెను- విధునకు ముద్దిచ్చు విధముఁదోప। పద్మలోచనల కేల్బట్టి లేవఁగ నేర్చె-పద్మనేత్రును కేలుఁ బట్టుటొప్ప । సతికి పతిధర్మము నెడు మతముఁ దెల్ప । యోగనిద్రాపరుని మాడ్కిఁ గోల సెననఁగ। నిద్రఁ గొను భోగశయ్యను భద్రమెసఁగ। మిసమిసలకింపెకందగు మిత్రవింద॥ ... ౧౦౦.

క॥ కొంతవడి చనుఁ బ్రాఁగుడుచుం । గొంతవడి న్మోకరించు-కుతికిలఁబడునం। తంతం దోగాడరుసు నె । లంతుక మిన్న యెదతమ్మిఁ - లలిఁ గొని మసలన్॥ ... ౧౦౧.

గీ॥ ఇటుల శైశవచర్యలయింపుసొఁపు। కంతకంతకు రాచతొయ్యాలి మనఁబు । సనుఘునిను పారగ దినదినప్రవర్ధమానయగుచు కుమారికామూర్తికంబు॥ ... ౧౦౨.

ఉ॥ పూపతనంబు గోటఁ గడఁబుచ్చెడు లీలవెలుంగ నచ్చునల్। పాపలఁ గూడి యాడు మురిపంబున నొక్కెడ మేసుదీవెత । శ్రేపొనరం జెలంగు గతి నేర్పడ లేబుద్ధి గెంబెంచు మే । ల్జాపగ భర్తతోఁ మెలఁగు సూచన గోపగ నాడుబంతులన్॥ ... ౧౦౩.

ఉ॥ కూఁతురిమీఁద గాననుఁగుఁగోలల వియ్యము మేరసేయుచు । నే
రుపుఁబెట్టిబొమ్మలకు పెండిలిసేసి యలంతిప్రవ్వలం । గోరికలుప్పతిల్లఁగను
గుజ్జనగూళ్ళనువండి వేడుక । న్పేరటలందరిం బిలచి విందొనరించును తాయి
మెచ్చఁగన్॥ ... ౧౦౪.

మ॥ తనప్రాయంబగు గోలలంగలసి నిత్యంబుప్పుగుందంబులో । మ
నగుంటల్ కనుమూసి గంతనలుకం బాలాటకుప్పీలున । చ్చనలుప్పచ్చులుఁ
దన్నుబిళ్ళలిటికీల్ జాబిళ్ళుగొబ్బిళ్ళుకుం। దెనగుళ్ళున్మొదలైన ఖేలనములం
దేలుస్వినోదంబులన్॥ ... ౧౦౫.

చ॥ పనిఁగొని చిల్కపిల్లలకు పలుకులుముద్దులు గులుకఁదెల్పు
నిం। పునిగుడనంచబోదలకు పోకలుజూపు మయూరకోటికిం । దనరగనా
టనేర్పుపరితం బెరగందులఁదేటికూనలం । జనువునఁబిల్చిగీతముల సంగ
తిఁజెప్పుచు ప్రొద్దుబుచ్చుచున్॥ ... ౧౦౬.

ఆ-వె॥ ఒడయునాజ్ఞఁబూని యొజ్జసానింజేరి । నాట్యగీతశాస్త్రన
యకళాది । చతురవార్ధిఁదేలె జలజాస్యకంతంత । నీరుపాయమొల్లఁ
గోరగించె॥ ... ౧౦౭.

ఉ॥ సైకతపంక్తిపీచికల సంపద ఫుల్లసరోజపాళిహే । లాకృతిఁ
బూసియావనకలాపసరిత్తొడలం దొరంగినన్ । వీఁకనితంబముల్ రమణ
వృత్తిభరించెవళుల్వినోదముం । గైకొనెసోఁగకన్గవ వికాసముగాంచెమి
టారికౌసుగన్॥ ... ౧౦౮.

చ॥ నురుడనుకాపుమేలుకొనిమచ్చికతో నడబావినీరుచె। చ్చెరక
డుసన్నకాంచనుచిమ్ముచు దీవనుబెంచెనోయనన్ । హంసవగనాభివల్ల
మొనరాప బిటంగము జూపమేనుసుం। దరమభివృద్ధిఁబెందె నలతామర
సాక్షికిపూటపూటకున్॥ ... ౧౦౯.

చ॥ అవనను మేనుకారునకు యౌవనమాధవుడేగుదేరము । న్గదు
రుగ నంకురించి కుచకుట్మలమున్బొడసూపెపిన్నతు । మ్మొదపరిలీలనారు
పసమించెనుకన్నెకన్నెపాయము। బ్బొడలెనిగారమైపసిండి బొమ్మను
తావికలుంగపోవడిన్॥ ... ౧౧౦.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

క॥ ఈపగిదినొప్పకూతును । భూపతికింజూపిమంత్రి- పుంగవుడని
యెఁ । రాఁబట్టినంతిపురమునఁ । గాపురముగనుంచెడిదు- కలిగెన్నృపాలా॥

క॥ ఆమ్మంత్రిపల్కులకునుఁది । నమ్మతిఁగొనిజేడుతనయ-సంసకుఁజ
నిమా।యమ్మాకొమ్మాపుత్త్రిడి।బొమ్మామరునమ్మరమ్మ-మచ్చటవినుమా॥

క॥ అంబుజలోచనరాచత। నంబునకిదియొగ్గుపసిత-నంబువిడిచినే।
మంబాలకిఁచియంతిపు। రంబునజనయిత్రిఁజేర-రయమునఁబొమ్మా॥౧౧౩

క॥ అనవినికుమారికామణి । జనకునిపాదాబ్జములకు-సాగిలిపల్లే।
యనిరాణివాసమునకుం । జనియెఁరాచేశికమునకు- సమ్మతిగొనుచుఁ॥

క॥ ఈరమణఁదల్లికడసర । సీగుపంపుతాయతాక్షి- జేరెనసిచమ।
తా-రోక్తులముఁదెల్పిన । ధారుణిభర్తఁవికసితహృ-దయుఁడైబలికెఁ॥

క॥ మునినాథయవ్వధూమణి । వనజేక్షణునెల్లిగాంచి-వరియించె
నానా। మనముప్పొంగగసీకథఁ। తెనుగుఁబడఁదెల్పితనివి-దీరుపుమనుచుఁ॥

మాలినీవృత్తము॥ అనఘ వినుతహంసా। హంసవాహ ప్రశంసా।
వనధిలహరివాసా-వాసవాస్త్రిభహాసా। ఘనదనుసుతకాలా-కాలకంఠాధిపాలా। గుణనిధిధృతగోత్రా-గోత్రభిన్నీలగాత్రా॥ ౧౧౭.

కలహంసోత్సాహవృత్తము.

కసటుదోలకడలి నీమకలము మెట్టతామరా। పసిడిడాలునెసఁగుజీనపటముదాల్పువేలుపా। మిసిమికాఱుమెయిబిగెబ్బు మెయిహారంగు చూపరి। కసరుమీఱనెఱచి దిండిగమినణంచుదేవరా॥ ౧౧౮.

గద్య ॥ ఇదిశ్రీ మదలక్ష్మల్మం గోత్తుంగశృంగార స్తనశృంగసంగ
ధారాధర వెంకటేశ్వర కృపాపాంగలబ్ధ వాగ్వైభవ ని
రంతరభాగవతారాధనాధేయ తూముకులపవిత్రసర్వే
శాభిదాన పుత్రరామదాస ప్రణీతంబైన నిర్వచన
మిత్రవిందోద్వాహంబనుశృంగారప్రబంధంబునందు
ప్రథమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీనారీయుతగరుడా । సీనాద్విడ్భయదచక్ర-సింహమహాధా। రా
నఖరాగ్రవిమర్దిత। దానవకుంజరవితాన-ధర్మనిధానా॥ ౧.

గీ॥ అవధరింపుమువిశ్వంభరాధినాథ । యంతకంతకుయావనమా
వహింప । నింపునున్నసునెలగతి నెగడిమొప్పె । మించుగమికుంద జిగి
కంద మిత్రవింద॥ ... ౨.

చ। కనుగవనూరెబెళుకు-చనుగట్టు జతందగజేరె పిల్కు-మే। యి
నిజిగి సాకెకొంకు-త్రిదివేశులబోనము మిత్తెపలుకు-తే। వనడలందేరెంగు
లుకు-పలువల్వసు మెండెరుపారెతళుకు-వ్వా। జనురతిమోహసూచన కు
సారసలోచన కంతకంతకున్॥ ... ౩.

గీ॥ మేలుగలనీలముల చేరుమీఱుసారు । మరునినిద్దంపునారికిమా
రుబారు । కాసువిసచారిమనం బెడగారుంగేరు । నలతిచీమలబారునూ
గారుతీరు॥ ... ౪.

క॥ సరసీరుహకోరకసుం।దరమిభకుంభములగుడుసు- ధరకఠినము
క। ర్బురకలశవిలసనములలి । విరిగుత్తులనేర్పుగలిగి-వెలసెకుచంబుల్॥౫.

చ। దరపసులోలళుకులు సుధంగలకమ్మనినంబు కండచ। కెం-
దరుచిబింబకాంతినుము కెంపు బింబారఫుచేపల్లవో। తరంగముగల్గుమా
ర్దవముగాదిలిపం కెనకల్మికలికా-వా। తెరయనుభోకసంబునను తెంప
రిపాయపు నాయకుండిజేన్॥ ... ౬.

సీ॥ కుడిచనుపై సుంతబెడంగుపయ్యెదజార-సుస్తలంబున చుక్కనొ
త్తనేర్చె। భోటులంగూడినానాటికి శృంగార-వనవిహారము సేయువరుసనే
ర్చె। పతులముచ్చటలాను సతులపంచనుజేరి మోరచూపులమనంబుంచ

నేర్చె। రతివిలాసములసంగతిఁ దెల్పుసకియల-వేడుకమీఱఁగఁ గూడివినఁగ నేర్చె। పెద్దలందరుతనపెండ్లిసుద్దులాడ। మనఁజెలఁగుచీరనరమోముముసుఁగువేసి। మురిపములరారసిగ్గునముసిముసినగున। వ్వనేర్చెనెలంతనా నాటికంత॥ ... ౭.

ఉ॥ జవ్వనులప్పుడప్పుడు ప్రసంగవశంబునశౌరిరూపమున్। మవ్వపుపాయమున్గుణసమాజము లెన్నఁగకన్నెవిన్నచో। నవ్వరుఁబెండ్లిఁగానితనువాయిదిహా విధియెట్లువ్రాసెనో। యెవ్విధిఁజూతునోయనుచు నెక్కుడఁదోచకనుస్సురేయనున్॥ ... ౮.

క॥ రేయనుసోదియలనడుగ। రేయనునాకోరెకుఁదీర్చ-రేయనునెట్లా। రేయను తలయూచునయా। రేయనుమినుఁజూచి యుస్సురేయని తలకున్॥ ... ౯.

క॥ కాయనువిధి యెటువ్రాసెనో। కాయనుహరిఁగనని దడవి-కాయననువితా। కాయనిదెంతవితాబ్రతు। కాయని కెట్లోర్తునెలతు - కాయనుడయ్యెన్॥ ... ౧౦.

క॥ మాయనుతమి నోర్వఁగదర। మాయనుహరిగూర్పుదైవ-మాయనునిదియే। మాయనుమది మరులెసఁగెను। మాయను నెట్లోర్తుఁదెల్పు మాయనిరోయున్॥ ... ౧౧.

క॥ హాయనునీపని జతపడు। నాయను హరిఁగూడ నేర్తు- నాయనునదిగా। దోయనుపెద్దలతలపే। దోయనుఁగాకున్న నెట్లకోయని తలకున్॥

క॥ బంధువులు వచ్చికనిగో। విందునకీడగుసరోజ-విభవాంఘ్రియుసన్। బొందికఁగలయెదతోఁ। జెన్నొందును వీరెంత పుణ్యు - లోయనీ తలచున్॥ ... ౧౩.

క॥ అప్పద్మనాభుఁగూడుట। కెప్పుడాయనిదిన మొకొకరు - యేపుగమదినా। కప్పురగంధితలంచుచు। నోప్పుగదినదినముఁ గడుప - నోక స్నాడంతన్॥ ... ౧౪

ద్వితీయాశ్వాసము.

ఉ॥ సురమునివీణెఁ బూనిమధుసూదను సూక్తులహారించ బాడు
చున్। ధరణి నవంతిఁ జేరవెసతత్పతి పూజలుసేయ మెచ్చిశ్రీ। హరినెడఁ
గోరెడాసరసిజాననఁజూచి సెబాసునిక్కమీ। తరుణికి శౌరిజోడనుచు దగ్గ
రఁజేరినమ్రొక్కె మ్రొక్కినన్॥ ... ౧౫.

క॥ ఓమృగలోచన వింటే। నీమనమునఁగల తలంపు- నివ్వాటిలుసు
మా। యీమాటనమ్ముకొమ్మని। యామానివరుండు వెడలెఁ - హరిఁగను
వేడ్కన్॥ ... ... ౧౬.

మ॥ కనెసౌధోపరి భాగరాగవిహరత్తారాం తాళిధమ్మిల్లరో। చ
ననూత్నాంబుద సంచయభ్రమనులాస్యత్ స్వేచ్ఛసంచారబ। ర్హిణ యు
క్తోజ్వల వీధులంజెలఁగుచున్ హేలాగతింజూపిమే। లొనరున్ బాతకమార
కన్ భువనవారోత్తారకన్ ద్వారకన్॥ ... ౧౭.

క॥ కని మనముప్పొంగగనా। వనజేక్షణ వార్తహరికి - ప్రాభృత
ముగన। ప్పన సేతునంచుఁ బురికిం। జనిప్రతి హారుల వశమునఁ - జనెలో
గిలికిన్॥ ... ౧౮

ఉ॥ వచ్చిన మౌనిఁజూచియదువర్యుడు చెచ్చెర మ్రొక్కియుత్కట
నం। గ్రుచ్చిననంతలోఁ బరిచరుండొకచారు సువర్ణపీఠముం। దెచ్చిన నం
దు నిల్పియరుదెంచితి రూరకకాదదెందుకో। వచ్చినకారణంబు మునివర్య
వచింపుమటన్న నాపుడున్॥ ... ౧౯.

ఉ॥ ఓకమలేక్షణాయదుకులోత్తమనన్నొక పెద్దసేసిన। న్నీకరణిం
దలంచుదురె యెంతటివాడనకో భవద్గుణా। నీకమునెన్నఁజాలుదునె నీమ
దిఁ దెల్యనివార్తలెప్పుడే। లోకమునందుఁ గల్గుమునిలోలయనన్ యదు
వర్యుఁడిట్లనెన్॥ ... ౨౦.

మ॥ సురమౌనినాథ తావక। చరితంబుల నెన్న నెవరి - శక్యంబగు
సం। చరిత త్రిభువనవీణా। ధరమిమ్ముఁ గనుఁగొన్న నేడు-ధన్యుడఁగానే॥ ౨౧

క॥ నన్నేలఁబొగడెదరుమీ। రెన్నివిధంబులను పెద్ద - లేవిధిఁగనమీ।

కన్నఘనులెవ్వరోరుసి। కన్నాకవచింపు ముజ్జ-గంబులవారల్॥ ౨౬.

క॥ అనియిట్లుపెద్దసేసిన । వనజాక్షునిఁ జూచిమౌని- వర్యుఁడుము
రిపం। బెనయఁగయిదోయి మొగిడిచి। వినయముతోఁబలికెఁ బ్రీతి- వెల
యఁగనపుడున్॥ ... ౨౩.

క॥ మున్నున్నడు నిన్నెరుగనె। నన్నిచ్చటవినుతిసేయ - నాయంబ
గునే। మున్నిజగములనెల్లం। గన్నజగజ్జట్టివీవు-గావెమురారీ॥ ౨౮.

ఆ-వె॥ పాలకడలిపీచి డోలికనూఁగంగ। నేలచెడుగుపనుల జోలి
మాన్పు। పుడమిపడఁతి వేడఁబుట్టినమానిసి। వేసమునకె నేను వెఱ్ఱినాఁడ॥

క॥ దనుజకులవధకునై గె। కొనవేమును మీనకమఠ - కోలనృహరి
వా। మనభృగుజ రామహలధర। జినకలిఁ శరీరములను-చిన్మయమూర్తీ॥

క॥ అనియిట్లుయదుకులార్ణవ। వనజారికి నుడివిభాస - వాల్త
పసిమనం। బున సంతోసము నెరయం। గనుజేతులు మోడ్చి చిత్ర - గ
తివినుతించెన్॥ ... ... ౨౭.

నిరోష్ఠ్యకందు॥ ధరధరకజ శరజనకఖ। చరశరణఖగరథఘనరర-స
జచరణలసత్। ఖరకరశశికధరనయన । గరళధరశయన నతసనక- ఖల
నరకహరా॥ ... ... ౨౮.

చతుర్విధకందము.

(ప్రతిపద్యమునకురెండవచరణ రెండవగణమాది)

దితిసూనుల మదమణచియు। క్షితికిన్వర మిచ్చినావు- శ్రీధరసారి
దిన్। బ్రతికించినావుసురలన్। యతులంగరినేలినాడ - వతిసాంపరయన్॥

కందగీతగర్భ చంపకమాల.

సురమునిపాలనాజలదకో భనమూర్తిఁ విశాలధైర్యభా। సుర
నయనావిలాసకలు షవ్రజదానవ సామజాళికే। సరిమణివత్స శ్రీహరి ల

సద్వనజాక్ష పదారవిందవా। గ్వరజనకాసుధామధుర వాఙ్నిపుణావనమా
ల్యభూషణా॥ ... ... ౩౦.

గర్భకం॥ మునిపాలనాజలదశో। భనమూర్తి విశాలధైర్యభాసు
రనయనా। మణివక్షశ్రీహరిలస। ద్వనజాక్ష పదారవింద-వాగ్వరజనకా॥

గర్భగీ॥ జలదశోభనమూర్తి విశాలధైర్య। సకలుష వ్రజదాన
వసామజాళి। హరిలసద్వన జాక్షపదారవింద। మధుర వాఙ్నిపుణావనమా
ల్యభూష॥ ... ... ౩౧.

చతుర్విధకందమణిగణనికరవృత్తము.

ధరధరముని సముదయనుత చరణా। సరిదధిపలహరిశయమహీ
భరణా। పరమపదనిలయ భవచయహరణా। హరిహయరిపుగజహరివిజి
తరణా॥ ... ... ౩౨.

గ-క॥ ధరధరముని సముదయనుత। చరణాసరిదధిపలహరి-శయ
మహీభరణా। పరమపదనిలయభవచయ। హరణాహరిహయరిపుగజ-హ
రివిజతరణా॥ ...

గర్భద్వితీయ కందం॥ సరిదధిపలహరిశయమహీ। భరణాపరమప
దనిలయ - భవచయహరణా। హరిహయరిపుగజహరివిజి। తరణాధరధ
రమునిసము - దయనుతచరణా॥ ...

గర్భతృ-కం॥ పరమపదనిలయ భవలయ। హరణాహరి హయరి
పుగజ-హరివిజతేరణా। ధరధరముని సముదయనుత। చరణాసరిదధి పల
హరి - లయమహీభరణా॥

గ- చతుర్థకం॥హరిహయరిపుగజహరివిజి।తరణాధరధరమునిసము
దయనుతచరణా। సరిదధిపలహరిశయమహీ। భరణాపరమ పదనిలయ-
భవచయహరణా॥

చతుర్విధకందాన్వితప్రమితాక్షరవృత్తగర్భచపకం.

ఫులభువనేశదోష జలముక్పవనా సురపోషణాధృతా। చలసవనాధినాధ పవిసత్కవచా మురవైరిభక్తవ। త్సల ధవళప్రభాముఖ పతజ్జవనాహతయాతుధానదో। ర్బలభవనాశమా హృదయవాసవరా కరినాధపాలకా॥　…　౩౨.

గర్భప్రమితాక్షరవృత్తము.

{ ఇదియేచతుర్విధకందంబులగును.
ప్రతిపద్యమునకాదియావృత్తచరణాదిగాచదువుకోవలెను. }

భువనేశ దోషజలముగ్పవనా। సవనాధినాధ పవిసత్కవచా। ధవళప్రభాముఖ పతజ్జవనా। భవనాశమా హృదయవాసవరా॥

కల్పితవల్పల్లీభాసురవిలసితవృత్తము.

{ ఇందులో రెండుకందంబులు,ద్విపద,లాలిపాట, అర్ధచంద్రికలు,
పెండ్లిపాట, శ్రీధవళము, సువ్వాలె, మంగళహారతి కలవు. }

మాలిమథన ధృతమావనమాలా। మాలిమిగల శతిపుష్పథహేలా। పాలనయనవిధివాసవపాలా।వ్యాళదురితవననర్గకకీలా। గాలవనుతపదకర్బురకాలా।కాలజలదరుచిగాత్రసులీలా। పాలకడలిపయింబండినబాలా। బాలనగరగృహవాసకశీలా॥　…　౩౩

మత్తేభవిక్రీడితాకందగర్భసీసము.

విబుధవార స్తవ వేదవేద్యలసదంభోజాలయాత్మేశ భూధరధర। సమదదైతేయరసాధరాశనిధ రామత్తేభరక్షాక్షమామురారి। కురధపోషాభవకుంజర ప్రకరహర్యక్షాభుజంగేడ్యయామాముకుంద। ప్రముదితాచంద్రవిభాకరాక్షయగదంభోళిస్మితాతేనమోస్తుశౌరి। గరుడగమనాజనార్దనపరమపురుష। యఘునిశాలిభాస్కరకనకాంబరధర। వారిదరుచిసుందరగాత్రవనజచరణ। మదనశతరూపదాసాక్షిహృదయమహోక్షి॥　౩౪.

గర్భమత్తేభవిక్రీడితము.

బుధవార స్తవవేదవేద్య లసదంభోజాలయాత్మేశభూ। మదదైతే

యరసాధరాశనిధరామత్తేభరక్షాక్షమా। రథపోషాభవకుంజర ప్రకరహా ర్యక్షా భుజంగేడ్వయా । ముదితాచంద్రవిభాకరాక్షయుగదం భోళిస్మితా తేనమో॥ ... ...

గర్భకందం॥ గరుడగమనాజనార్దన। పరమపురుషయఘనిశాలి-భాస్కరకనకాం । బరధరవారిజరుచిసుం । దరగాత్రవనజచరణమ- దనశతరూపా॥ ... ...

(ఈబంధములస్వరూపము ప్రక్కనుపటములో వ్రాయబడియున్నది.)

నాగబంధము.

చ॥ సురపరదంతివారహరి సూరిజనస్తవమోదపాదశ్రీ । హరిసురశైలధీరభువనావన మత్సతిశ్రీనిధానప। మకరపదధ్యేయ శౌరియనఘా నగభృజ్వలనారమాపనో । హరముని జీవనారణ జయాజగదగ్రియ వీరధీభృశా॥ ... ... ౩౫.

తరలహారబంధము.

చ॥ మురహరసీరజాక్షముని ముఖ్యముఖాధిపగోపరూపని। ర్జరధరధీరకుంజర పరక్షరమా వరహీర శారదా । రరశరవారహాస రగరత్నరథాశ్రిత పాతకాంత శ్రీ। కరచరణారవింద కవికల్పకనీరద బృందసుందరా॥ * * ౩౬.

మత్స్యబంధము.

భద్రకవృత్తము. నారకారిమురమారకా। శౌరికోరితినిమేరగా। గారవించికృపజూపరా। వారిజారిరవిలోచనా॥ ౩౭.

ఖడ్గబంధము.

క॥ నినునేనుపూనుకందును। మునులనురక్షించిపట్టి ముఖ్యుడవను చుక్। వనమున నితరులఁ గోరక। మును లక్ష్మీగన భజింప - మోదము రేచున్॥ * * ౩౮.

గోమూత్రికాబంధము.

క॥ మనసిజశత శతరూపా। ఘనవాహనపాలశీల- కశరజనయనా।
వనజజనుతహతపాపా। ఘనదేహకృపాబ్ధి శీతకరరవినయనా। ౩౯

చ క్ర బం ధ ము

శా॥ రక్షోరాతినవేంద్రనీలమణిగాత్రా శర్మదా సత్పత। ద్రక్షాను
స్మధకల్పరూపమఘవ ప్రస్తుత్యలోకస్థిరా। దక్షాదాసఘుటేశ రత్నసుకు
టాదంతివ్యథావిచ్ఛిదా। దాక్షిణ్యారవిచంద్రనేత్ర దయచేత న్బ్రోవరా
భవ్యదా॥ * * * ౪౦.

పుష్పమాలికాబంధము.

క॥ సురహారధరధరమునిదర। హరనరశర దతనుసరసహాసర
సనుతా।మరవరదరధరమరుదరి।కరిహరిహరిదశపరతురగాఽరధరవరా॥

గీ॥ అయినఁదల్పె సత్రీమానసాబ్జమిత్ర। నేడుభపదీయపత్రికఁజని
స్రుతమధు। మధుసహృదయుఁడ నైరాగమార్గ ముచము। కన్యకామణినొక్క
తెఁగరలువింలె॥ ... ౪౨.

ఉ॥ ఆసఖిరూపుచూపు బెళుకాపలుకాకులు। కాతళుక్కులా.
హాసము నీటుపాటుపరువాముపువాహరువా మొయారమా [illegible]సుమొ
ఱుంగురంగు కపురాదపురాసపురామిటారము। ల్లాసముతావితీవి యొడల
న్నడలన్నుడు వంగనేర్తునే॥ ... ౪౩.

క॥ అన్నన్నమాటకతనుని। యన్నన్నగుకుచపటుత్వ- మన్ననుమల
దా। ల్పన్నన్నమోవిత్రుల్గుల। యన్నన్న వెలుంగునెన్న నన్నలినాక్షి॥౪౪.

చ॥ తొలకెనెలంత శ్రీరమణితోఁ సుణితోఁజత రూపునవ్వులుం।
దులితములౌ వెసన్ లహరితోఁహరితోఁపల్ మధ్యమంబుగు। స్తుం వెలిఁ
బర్వగన్ వసుధతోఁసుధతోనగు శ్రోణిమోవిచుం। దుంలిసమంబు స్మ
కరితోఁగరితోఁసరి పిక్కలన్నడల్॥ ... ౪౫.

క॥ ద్విరదమునుగెల్చుయానము। శరదమును చభరముకోడు-జాలూ
నినవే। ల్పరదమునిగ్గరిశ్రోణికి। దరదమునెగ్గుకోసమోవి-తరుణికివింటే॥౪౬.

ద్వితీయాశ్వాసము.

ఉ॥ తమ్ములుబోటి నేత్రసుల తమ్ములుచన్నుల చెన్ను లెన్నగు । త్త
మ్ములతొమ్మిదింటిగతితమ్ములు కర్ణముతార తేటిమొ । త్తమ్ములు వేణిగం
ధుపరితమ్ములు వాణినడల్ మరాళహో । తమ్ములు మోవిఠీవి యమృతమ్ము
లగుఁగణుతింప శక్యమే॥ * ౪౭.

ఉ॥ ఖంబగు కౌను మారవిశిఖంబగు దృగ్యమళంబు గ్లామయూ।
ఖంబగు సుందరాననము ముఖంబుల చంద్రుని సాటియాను శం । ఖంబగు కంఠ
మంబుజసఖుంబుకు సాటి బింబి కామయూ। ఖంబగు మోవి సుందరినఖంబుడు
సంత్రిశ్రీకబంజూను పసి। * ౪౮.

ఉ॥ కంబుకకంబు మీనుకనకంబు మృదూక్తి శుకంబునిత్తుపా । కం
బురదచ్ఛదంబు కనకంబు సమానము నాసికంబునా । కంబుగటిస్థలంబు క్ర
ముకంబులు గుల్ఫముతాను చక్రవా। కంబుకుచద్వయంబు నలకంబులుతు
మ్మెదతారయింతికిన్॥ * ౪౯.

ఉ॥ రంబగు మధ్యమంగజశరంబగు కన్గవచంచరీకవా । రంబగు వే
ణిశోభ మకరంబగు పికరంబిటాకె మెన్నకీ । రంబగు వాగ్భవతత్పృతి దరంబ
గు కుత్తుకదేవబింబనా । రంబగు మోవిఠీవి ముకురంబగు నిక్కపు చెక్కు
సిగ్గుబన్॥ * * ౫౦.

ఉ॥ భంబగు చాపగోయుకరభంబగునూరువుడంబున్యాంకుడిం। భంబ
గు నేత్రయుగ్మమునభంబగు మధ్యముశాత కుంభకుం । భంబగుచన్నుదో
యికలభంబగు యూనము నవ్వుచంద్రికా। భంబగుపల్కులెన్నఁగ శుభం
బగు దేహముసౌరభంబగున్॥ * * ౫౧

క॥ దరమా చెలికంఠముమం। దరమా సతిచన్నుదోయి-దళసరికా.
కో। దరమా సఖికీల్జడకం । దరమా వధునాభినెన్న- దరమాతరమా॥ ౫౨

క॥ కందముకబరీరుచిమా। కందము నును వాతెరరుచి-కర్పూరలీలా।
కందముగాత్రమువిధిసతి। కందముపాక్పటిమ నెన్న-నన్నువమిన్నన్॥ ౫౩.

క॥ మాకందరంబులోడుసు। మాకన్నియనుడుగునడుము-మాత్రం

బునకే। మాకందరంబులోఁడుని। జాకృతినాభులనుఁజూచి నంతటిలోనన్॥

గీ॥ శంబరముగగనవసుధాశరధులోఁడు। సకియలోచనకటిశాంత జంఘులకును। శంబరముగగనవసుధాశరధులోఁడు। యువతికచకుచకర్ణాధ రోష్ఠములకు। * * * ౫౫.

శా॥ సారంగాబ్జ హరిప్రవాళములతో సామ్యంబు దృక్కంఠవా। గ్సారాంగుష్ఠములొందెనంచు కలిమిన్ సంధించెయానాస్యవే। ణీరమ్యాధరముల్ హసించి యివియెంతేయఁచునాచెల్వశ్రృం। గారంబానలకాంఘ్రి మధ్యభుజయుగ్మంబుల్ విదుల్చెన్ హరీ॥ * ౫౬.

గీ॥ వాలుగలవాలుగలనేలు వాలుకనులు। తొగవగనితొగమగిడించునగుమొగంబు। మించుమించులమించునుమేనిడంబు। పాములనుబాములనుఁ జెట్టుపడతియారు॥ * ౫౭.

చ॥ నలినసుధాంశుకంబులను నాతికరాస్యగళాళిఁజేసిత। త్కళలనుహాసమందిడి రదఛదవేణికుచంబులందుపెం। పలరరసాంకకరటశము లంబుజగర్భుఁడుఁ గూర్పవారిమి। త్రులుభ్రమరాక్షి పాణిరుహరూపము లంగనుపట్టబోల్పుమా॥ * * ౫౮.

ఉ॥ కాంతనుసేయువేళ విధికంఠవళీకుచహాసపంక్తినిం। తెంతలుఁ దీసిరూపమువిధించి। త్రిరేఖలుఁదీర్చికర్కశం। బంతటఁజేర్చితెల్లజిగినట్లనె కూర్చి దరంబుపేరటం। గండునికివ్వబోలు నదికారణమై యశమొందె మారుడున్॥ * * ౫౯.

సీ॥ అగశిఖరములకై యాపేక్షజెందిన-వానినిహసియించు వాణివేణి। యుదయాస్తగిరిచారిసెదనమ్మిసంపదఁ- గన్నవారినదల్చు కనులుచనులు। తరులతీవియలనునెరపుమంజరిపసం- దరుమంగజాలు మైతావిమోవి। యంబువులోఁచిప్పనంటిబుట్టినవాని- నెల్లప్పుడణచుమీఁగాళ్ళగోళ్ళ। ఘనరసభవజిగీషమైఘనత కెకెర। నంబుజాయతలోచనహాసమాస్య। మారదానిమొయారమాకారమెన్న। వశమెఫణిరాజునకు నబ్జభవునకైన॥ ౬౦.

చ॥ చనవరికే ళిమోవినడ సారసమారసమాసమాజమా। కొనుఁ
గనుపల్చనుంగవ చకోరకకోరకకోటిపో। గసమున్వరూపమాంగమగుచం
చలతో చలతోంలతోద్ధతి। న్బిన సగ మోముచూపులలవె। స్నెలకొనెల
కొలకోరికో॥ * * ౬౧.

సీ॥ మత్తకోకిలబింబముదనదర్పణములు- విమలగండోష్ఠస్వరముల
కోడి। మత్తేభసరసిజమణిగణనికరముల్- కరసంభవానన గతులకడలి।
చంపకచంద్రికా జలధరమాలలు-కచదరస్మిత నాసికములకదరి। యుత్పల
మాలవిద్యున్నాళమంజరి- కుచగాత్రదీప్తదృక్కులకుబెదరి। చంచరీకావళి
నలినచక్రరేఖ। కామినీఫాలహస్తాలకములకడరి। వృత్తరూపములయ్యెక
విత్వసరణి। కావ్యముఖమునబడి భువిఁగానఁబడియె॥ ౬౨.

చ॥ హిమకర బింబసంపదల కేలికలేనగు మోవి మోములున్। క
మలలతాప్రసూనముల గాచెడుమేపలపోలమజ్జలున్। భ్రమరకగీతకంబు
లకు రాజిడికుత్తుకమాట ముంగురుల్। కుముదకరీంద్రకుంభములు కొమ్మ
చనుల్నడ తానుకన్నులున్॥ * ౬౩.

చ॥ అలకరికుంభ హంసతుహినాంశు పికావళికల్మిదాయచూ। ద్దు
లపసనాసికంబు కుచకుంభములుం గటియానలీలకుం। తలపుచిమోముచే
ల్వాలికంబగు వేణివిధంబువాణి। సొంపలరెడుమేనికల్కు- కమలాననకొ
ప్పెనుడంబరంబుగన్॥ * * ౬౪.

చ॥ హరిమృగసర్పకోకిలములానవలోకటినేత్రవేణికం। ధరము
లభోరునంగమప దాకొనమోడిపగర్చిపట్టయె।విరిబుసఁగొట్టుకోభును
చు వేగుహాలం జొరెపూరిమే సెతోఁ। దరఁగొనపుట్టఁదూలెవిపినంబునకే
గనువింతమాధవా॥ * * ౬౫.

చ॥ కొమ్మనునుకుత్తుకంగెలువకోయిలకోరిగతొస్వమైనితం। బము
లపంబోరసట్లుఁబడిపచ్చిన నేత్రములాపిధిన్విధ। ల్చుమటిబిడంబుతోఁగొ
నకుసాహసిమైతలకట్టుఁబూసినన్। సమమని నిల్చితేయనుచు సయ్యనచ
న్గనమూర్చరూపముల్॥ * * ౬౬.

సీ॥ కన్గవయుద్దికి కనలియంతముబాప - వాక్పటుత్వమునకు వాఁడి
యయ్యె। వేనలిఁ బోరినవిడిఁగొనితలదన్న - పాలిండ్లకవినిందు పాలివయ్యె।
జంఘోన్నతము జెందసయ్యాన ముఖవర్ణ - మణఁచిననడకలకందసాటి। వళు
లనెదిర్చిన లౌలివర్ణమునుఁ బాప - వాదు కైమఃఖశోభ మీదికొరిగె। హారి
ణాపన్నగ నాకరి లహరిచయంబు। గంధనఖకటిరోమాళి ఘనతఁ జూప। వి
భుతంటంబుసనవి చెట్లవెతకెజడత। నొందఁ జేయఁబడెఁ జేడె చెలిసుందరతను॥

గీ॥ రమణినగుసరియౌ కపురంపుఁ బలుకు। పలుకులకు తూఁగఁబోనో
టు బడుశుకంబు। కంబు నెదురించు చొక్కంపుగళము నిండు। నిండుపున్నమ
నెలతోడనెగడు మొగము॥ ... ౧౮.

గీ॥ నిక్కమగు కుందనపునొక్కు చెకురుచెక్కు। లలితకబరీభరం
బునీలంబులంబు। బింబశోభాధరము పవడఁబుడంబు। వాలుఁగన్నులు త
మ్ములలీలలీల॥ ❀ ౧౯.

చ॥ సతిముఖచంద్రు డగ్గఁగొనఁ జాలక నిక్కరనరాహువగ్గియో।
గతిపగఁ దీర్తునంచు చనుగట్లను పొంచినయందసేరకన్। వితమరియూహ
సేసిమఱివెనరునఁ డాగిన మాండిక్కకాంతిసం। తతివెలిబర్వ చానకుచితంబు
గఁ జూపడెనారివేనలుల్॥ ... ౨౦

చ॥ కమలములూష్ణరశ్మికనుగాననిచో ముకుళించి కాంతిహీ। న
ముఁగొను నిస్సిరోయని మనంబెసరోయఁగ వానిబాసి పెం। పమరగభృం
గసంతతి ముఖాంబుజముం బసచేసెనోయనన్। సుమశరునమ్ములీడుబడు
చూడ్కులు శీతమృగాక్షి కొప్పెపో॥ ... ౨౧.

ఉ॥ నిచ్చలు తప్పనట్టి రజనీచరుపీడలు బాయరావృం। జెచ్చెర
నోమతత్ప్రతిమఁ జేసి సఖీమణియావ నాటవిన్। మెచ్చుగ నిల్పియోగగతి
మీఱిన జక్కవదోయినాఁగనా। నెచ్చెలిగుబ్బదోయి పసనిక్కను నారుకు
మీదిప్రకరులన్॥ ... ౨౨.

ఉ॥ సారసనైనతావితనజాతికి లేద. సిగ్గుఁదోఁచినా । నారససార

భంబులఁగొనందపమేయుపమంచుతల్లక్రిం । దైరహిఁతద్గతిక్ సఫలమై తిలపుష్పము హేమనాసకెం। పారెదుఘ్రాణమై తనరెనందముఁ గుల్కగ యాదవాగ్రణీ॥ ... ౭౩.

చ॥ హరిపద మాశ్రయించికటియాగతి బొందెను రోజపాళిని। ర్జరగిరిఁగొల్చితద్గరిమరంజిలెగాన తదుద్భవంబుతో। సురనదిజంబువాహినుల సూచనయందముజవ్వనంబుని। ర్ఘరములు తోచగల్గలలచాలనగావళు లొప్పెచానకున్॥ ... ౭౪.

క॥ లాలాకనురేఖలుసీ। లాలాకచభరము శ్రీఫలాలాకుచముల్। డాలామైగనక్రొంబవ। డాలానునుమోవిమరుని - డాలాజంఘల్॥ ౭౫.

కం॥ మీలాచూడుకలుజిగిమగ। రాలాపలువరుసబొంగ - రాలాచనుల । ద్దాలా చెక్కులునునుసవ । రాలాసిగము త్రియపుస - రాలానఖముల్॥ ... ౭౬.

గీ॥ తరుణిపాకిలి గళముకందరముదరము। లలనఫాలంబువళులు బాలహారిలహారి। నవలచేజిగినడుము పల్లవములవము। నెలతచన్నోము లీడుగిన్నెలకునెలకు॥ ... ౭౭.

ఉ॥ శ్రీహరిపన్నగారిరుచి చెన్నగునాకృతి వాణివాలముల్, శ్రీహరిపన్నగారిరుచిఁ జేసునుకన్గవకానుగోరులున్। శ్రీహరి పన్నగారి ధృతి చెల్వొమరాస్యము వేణిశ్రోణులున్। శ్రీహరిపన్నగారిపసచేకొను చన్గవమేను వాతెరల్॥ ... ౭౮.

క॥ తారలుతమ్ములగున్నిజ। దారలగుందమ్ములమృత - ధామునం డోడున్।జారునఖపన్ముఖంబుల।సౌరులలిబింబాధరములకు-సఖఁగనఁదరమే॥

సీ॥ సారసంబుల బట్టి సారసంబులఁ జేసు - కనకనాసిక నెమ్మొగంబుకేవి। కుముదంబులను బట్టికుముదంబులనుసేసు - నలినాక్షిచంచలనయనసరిమి। భంగంబులనుబట్టి భంగంబులనుజేసు - వనజాతరిపు ముఖి వళులతేవ। తామసిగమిబట్టి తామసిగమిజేసు - కలహంసగామిని కచభరం

బు। భ్రమణములబట్టి వెస భ్రమణముబుగోనఁగ । జేసుచెలితారకలకల్మి
చెల్వబుగ్వ। వారణముఁబట్టివేమత్త వారణంబు। జేసుచేడియ నడలవిలా
సమహిమ॥ * * * ౮౦.

శా॥ శ్రీకారంబులకల్మి జోలివినియొచ్చంబెంచు శ్రోత్రంబులన్।
పాకారిభ విలాసమొక్కపుడు దల్పంబోని యానంబుము। ల్లోకంబుల్
కునఁజేసి నేమికననాలోబోలదేయింలిబ। భ్యాకన్గొంటి మతేమిదెల్పు దో
కతెన్ లావణ్యరత్నాకరన్॥ * ౮౧.

క౦॥ అనియిట్లుమానిఁ దెల్పిన। వనితామణి రూపురేఖ - వన్నెలు
చెన్నుల్। వినిమనమబ్బురమొందగ। వనరుహలోచనుడుమాని - వర్యున
కనియెన్॥ * ౮౨.

మత్తకోకిల॥ మానినాయకనీవు తెల్పినవిస్మయమబ్బుర మయ్యెనా।
మానినీమణిదేవకన్యయొ మానవాంబురు హాక్షియో। దానిపేరుపురంబు
తల్లియు తండ్రియెవ్వరో తెల్పరే। యోనుగోరితి నన్నునామని యిచ్చమీ
అగనిట్లనెన్॥ * ౮౩.

ఉ॥ ఆనవలాయవంతి యను జ్యాతల పాలనదక్షురాజయ। త్సేన
నృపాలకన్యనకు దేనయ త్తకు గ్గలకుంభుగ్హె। మానినిమిత్రవిందయను
మానము లేదదినీకుపత్నియగా। కోణసగోత్రగ ప్రహంత గోత్రపవిత్రచరి
త్రగాత్రకా॥ * * ౮౩.

క॥ పడతినినుగోరిమాధవ। గడియనొకొక యేడుపగిది - గడుపు
చునుండెన్। దడవెంచకకొనమనిముని। వెడలెన్ హరియాజ్ఞబూని - వే
డుకలొదవన్॥ * ౮౪.

క॥ అంతయదునందనుండా । యింతిఁగొనుడుపాయమెటులనరు
గుదుననుచుం। జింతించి పడకగదిఁజని। సంతాపం బెదుగపుష్ప- శయ్యఁ
బరుండెన్॥ * ౮౫.

క॥ పవళించి యపుడుగామిరి। యువిదనుగుంపటకునట్టె - యుప
మని మదిలో। వివరించు చుండెనత్తరి। ని వసంతుండావరించె - నిబ్బర
మొప్పన్॥ * ౮౬.

చ॥ శుకగణవంది మాగధులుస్తోత్రము సేయగచంచరీకగా। యక తతిహాళాంతబాడగ పికాళినకీబులహోవసంతనా। వికసితపుష్పపల్లవనవీ నలతాంగన లారతీయశా। రికగమి బట్లహెచ్చరిక లెచ్చగ వచ్చె వసం తుడంతటన్॥ ❀ ౮౭.

చ॥ అవనిరుహాళి ప్రాతలగునాకుల నెల్లను వీటిబుచ్చె కెం। జివురులు హెచ్చెకోవెలల చిత్తజడబ్బము విచ్చెపుష్పముల్। తినియలశౌచ్చె వేగొదమతేంట్లమనంబులు మెచ్చెశారికా। నివహానినాదసంపదలు నేటుకువచ్చెసరానపూరదరిన్॥ ❀ ౮౮.

ఉ॥ కారను సంద్రమందు వనకారను మోహిని భృంగనాకనం। చారులకున్న ప్రసూనకలశంబుల తోనిమఘుపీయ కేచిరుఘం। కారము సేయగాగరులగాలికి రాలిన పండుటాకులా। ఘోరసురాళి ఖడ్గహతిఁగూలిన దానవులోలిఁ జూపడెన్॥ ❀ ౮౯.

ఉ॥ అంకురితేచ్ఛ చైత్రుడు ప్రియంబున భూజలతాంగనాళిని। శ్శంకను బెండ్లియాడుతరి జల్లినపొందలబాల పంక్తులో। యింక మనంబునంగుతుక మెచ్చవధూస్వృతిఁయుంచినట్టియా। యుంకువచీరయో యనగనుద్వరబర్వెను జీర్ణపర్ణముల్॥ ❀ ౯౦.

సీ॥ చైత్రశిల్పకవృంద స్థానమండపమున - రంజిల్లునవ పద్మరాగమణులొ। సన్నుతపికమధుసాధ్వ భామునురాత్రి - తీపదర్శనలెత్తు దీపశిఖలొ। పాంథులపేరాడ పైనమెమునుపల్ల - వాస్తు ప్రడంపిన శితశస్త్రతతులొ। వసరాశిప్రైమసకతననట్లు పొడసూపి - ననుగల్గినబడబానల కణములొ। పరభృతకిశోరమానస పంకజాళి। మునుకుళనికుటుంబములపాలిపూమకిరణ। పంక్తులోయనరక్తిమ ప్రభఁ జెలంగి। వనములల రారెకిసలయవారమయ్యె॥ ❀ ❀ ౯౧.

ఉ॥ కూరిమిమాధవుండపుసుగలట సవీనరతీచ్ఛ రాగవి। స్ఫారిత పద్మరాగరుచిపల్లవచేలముసుంగుతో వసి। నిరివిరాళిగ్రుగ్గునసనస్సులకల్బొడసూపెనోయనం। గొరక ం క్షికగ్రాగ్రకోటకికౌల్లక కొ-రీడగల[illegible]

ఉ॥ గారబమొప్పవేగ ననకారనుదాది జగాదువాణమా। పారడ లందుకమ్మనగు పాలనుజేర్చినయుగ్గునింపినాం। పారగ తేటికూతుమలకై గొనివచ్చెననర్ఘమరందసం। పూరితపుష్పసంతతులు బూనెను తీవియల న్వినోదమై॥ ... ౯౩

క॥ ఈరీతివసంతము చెలు। వారగశ్రీహరిసరోరుహాననకై పెం। పారెడుమోహమునన్నది। యారటపడివిరులసెజ్జ - నటునిటుఁబొరలన్॥

ఉ॥ నిద్దురరాక శౌరియలనల్లుకకై తనుకంబెనంగగా। నద్దిరయేమిసేతునను హాయను హాయను సుస్సురోయనున్। ముద్దియనెమ్మిఁ జూతునను మోహభరంబు వశంబెయిప్పునా। కెద్దియుసేయతోఁచదను నేవిధి నావిధియౌను కోయనున్॥ ❋ ❋ ౯౪.

చ॥ అనిపపల్కించులేమ చెలిహాయని నవ్వులుపూచు మన్। నును నుఁబరికించు కొంతవడి మీఁనకై మనసున్నదియనుచు। స్వనఁ బొరలాడులేచు తమిపోకడకై యిపుడేయుయయమో। యనినుచు చింత జేయు చెయినానను చెకిరుట మాటుపల్కుకన్॥ ❋ ౯౬.

క॥ కొంతవడియూరకుండఁగ। హాంతరమున్వాడలి యంత-టంతటిఁ టఁదొరుగన్। పొంతగనన ఖుభమ్మై। వింతగకేలూని తెల్ప-చేయని తలకన్॥ ❋ ❋ ౯౭,

చ॥ మునియిటకేలవచ్చె చెలిముచ్చటలేటికి తెచ్చె తెచ్చెనా। వసివవిలాసమై ఖరుల పద్మమలేటికివచ్చె విచ్చెనా। మనమదియేలమెచ్చె సల మానినికైవలపెచ్చె నెచ్చెపో। యునిలుమవీవసొచ్చె దనుమాన్నును తెంపుదరబుచ్చెఁబుచ్చినన్॥ ❋ ❋ ౯౮.

చ॥ శికము లాగవాఁగె నెమ్ములోకపెట్టుననాడగనాగ నాఁగినన్। శుకములుమూఁగె బంభరకిశోరములుంజెలరేఁగె రేఁగినం। దెకనెకగుంపుగాఁగ నలుదిక్కుల వెన్నెలమాఁగె మాఁగిన। న్నికముగబుద్ధిపేఁగె సతి సనెటులన్వొరహాళిఁ వేగదో॥ ❋ ౯౯.

క॥ అలదానికిటుకుఁజూడం। గలనాయది- గనకనిల్వ-గలనాయిను

ద్వితీయాశ్వాసము.

తే॥ వరనారదుఁడు ప్రియసఖ! వనవాయె మోసపుచ్చె - వలపులుపెం
చ్చెఁ   *   *   ౧౦౦.

క॥ అనవఁగాదిలి చెలియరి! విని చెలిమరిపనులసేవ - వీడఁగదుపు
చుఁ। వినయంబున కేల్మోగిడిచి। వనజాక్షునిఁజూచి యిట్లు - పలికెనను
వుగఁ॥   *   *   ౧౦౧.

చ॥ సగధర వెంతచుఁ నగునల్లుఁడిలోయిది మెచ్చనేర్తురే। మగ
తనమెల్లఁబోవిడచి పూనిన్నికె కలఁజెందినాయమే। నగుదురు సాటివారు
వినసంగనసంగ దసన్యౌ దేలనీ। వగసెగఁబొంద నీకుతగవానగవా తెగు
వాయిచేయనన్॥   *   *   ౧౦౨.

చ। ప్రియసఖ యేమిసేతు మదిపీఁగగ నారదుఁడన్నకోలమున్ద్రియ
చెలువంబుకేన లసితన్నిటియోగితి తాళువాడనో। పయినము దెల్ప వేర నిలు
వందరనూర యిక్కెట్లనామనో। నియమముఁదప్ప తోచదెటు నిద్దురరా
దిక పోగ్గురాదురా॥   *   *   ౧౦౩.

గీ॥ అనిన చెలికాఁడునుడివె ధరాధిపతులు। మదికిక్కళవళ మొందు
సమయమునందు। వేటఁజూడంబు మొదలగు వింతలొప్పు। నాటలాడరె
యనబరగెయపరుండఁడు॥   *   ౧౦౪.

క॥ ఓసఖుఁడానిటులంగును। నీసమయమునందుచి తన - లెకసేయుట
కై। యోసరణి మొలఁగుటుచిదిమొ। యూసరణిం జేయుమనిన - నతఁడిట్ల
నియెఁ॥   *   *   ౧౦౫.

క॥ వసుదేవతనయవింటే। నసిబలుగులై వసంత - సమయము
గానఁ। గసిమసిమానగ వేఁటకు। వెసఁజనుటే సముమనిన - విని హరి
మెచ్చెఁ॥   *   *   ౧౦౬.

క॥ హరిమెచ్చినవిని యొకపరి। చరుడ పంజారమునకేగి- చాటిన
వినియు। త్తరవాయి వేఁటరులుతమ। పరివారములఁ గొంచు వెడలి-వచ్చిరి
వేగఁ॥   *   *   ౧౦౭

క॥ కత్తిగ ... మ్మలుసల। క గ్గము ... నీలిరంగు కాసెలు వెల

యం। గుత్తైపుకుళ్ళాయిలుచే। గత్తులుఁగాని గొందరచటఁగనిరిమురారిన్॥

క॥ ఉరులుంజికటారిబులుకా। లురులుందలముళ్ళు బోను-లురిగోల
లుజీ। గురుగడలు తీపుఁదాల్చిర్పుం। దెరలున్వేటరులుఁగొంత-దెచ్చిరివేగన్॥

సీ॥ మవ్వంపుకెంజిగి మార్కా-నుగరుసుతో- పారఁబులును గల
మోరలలరు। మా_క్తికంబులఁజేర్చి మాతౌబినల్లిన॰ దారంబులజ్జల దార
మీఱు। నెరికుల్కు-జరిపూల నేరాజు జమటపా-తల్పైనటించువింతలు తన
ర్చు। నింగికైతలమెత్తి పొంగిలిగోరిత-కటారివిప్ప దువ్విన నిలచియుండు।
సాళువంబుల బాజులజాలియలను। వేసడంబులఁగాని విడివేఁటకాండ్రు।
వేఁపులనుగాని లెంకలు వెనుకరాఁగ। మ్రొక్కి-నిలచిరి కృష్ణుని మ్రోల
నపుడు॥ * * ౧౧౦

ఉ॥ వారలఁజూచి తన్నుఁగనుభావమెఱింగి యమాత్యుఁడంతటన్।
సారథిఁజూడవాడు కనుసన్నకె మావులబూన్చి తేరుతే। సారసనాభుడక్కె
తనజంటనుసంగడికాండ్రురాఁప్రతీ। హారులు ముందుబోవగ నాయారము
తోవనిగాంచెనెట్లనన్॥ * * ౧౧౧

సీ॥ పున్నాగములకల్మి పున్నాగములబల్మి-సొంపుపెంపై కంటికిం
పుసూప। కదళీప్రమోదంబు కదళీవినోదంబు-నల్వుబల్వగ నెదచెల్వసూ
ప। కేసరిగమిలంబు కేసరిగమనంబు-రంగు లెసంగి హరారంగుసూప।మా
వులమస మరుమావులపసహారు- వంబుడంబొప్పి యందంబుసూప। నల
రుపిండ్లకు నెసగొనునలరుదిండ్లు। నెమ్మికొమలను నటించు నెమ్మికొను
లు। సిబ్బెమిబ్బడి నుబ్బంగ సబ్బురమున। వనజనేత్రుండు సకులతోఁ వన
ముసొచ్చె॥ * * * ౧౧౨

మహాస్రగ్ధర॥ బదరీమాలూర కుంభీవకుళ లికుచరంభాకపిద్థాభ్రము
ఘంటా। విదులశ్రీపర్ణివేణీప్రియక తిలకజంబీర మందార ఘోంటా। మ
ధుశిగ్రుస్యందనోదుంబర ఖరజనటామ్రద్రుమవారిష్టమోచా। ఖదిరన్యగ్రో
ధబంధూక పిచులముఖ వృక్షంబులన్వేడ్కఁజూచెన్॥ ౧౧౩

లయగ్రాహి॥ పొంగుచునుమ_త్తకరులంగని తలల్ జదిమి సంగడి

గొనుం గొదమసింగములవింతల్ । లంగఁగొనిలేఁటిమిహంబుఁగొనిన కోల్పు
లులమ్ముంగడిపొలంగను సివంగులపారంగుల్ । రంగుగనుజల్లులు వలం
గొనెడు తోకలలరంగ చమరీమృగములంగఁగొను చిన్నెల్ । కంగిసకు
తూగుచుఁజెలంగె డేనుబోతులమసంగనుచు వెన్నుడువనింగడుచుముండర్ ॥

తరలవృత్తము॥ పలుకుతేజాలుగోరువంకలు పావురాయిలు జక్క-
వల్ । కలెపుపుల్గులు కన్నెలేళ్ళునుకప్పుకుత్తుకపుల్గులున్ । వలికిపిట్టలు సా
ళువంబులు బాజుఁ[illegible]న్ గిజిగాండ్లుకో । వెలుబిత్రరమొప్పఁ బారెడువిం
తలంగని మెచ్చుచున్ । ... ౧౧౫

క॥ మెచ్చుచు యావనవర్యం । డచ్చటమదిముదముసూప- నచ్చె
రువునుల్ । నెచ్చెలులకుచూపిన నా । రచ్చెరువుపడంగ నడచి-రా నసి
నపుడున్ ॥ * ౧౧౬

చ॥ హరులిభకుంభసాళి దునుమాడ సుపాణులుచిందికోకిలో ।
త్కరయుతపల్లవాంతరగతంబయి శ్రద్రుమములంజెలంగినన్ । గురిజలభ్రాం
తిచెంచితబుకోసినమాటినరోసి నేలజ । ల్లిరిహరివచ్చెనంచు కదులీలనులా
జలు జగ్గునవ్వెఖరిన్ ॥ * * ౧౧౭

చ॥ కిరిముఖంబులాముఁగొనికేరుచు పోరినకోలరాపెడిన్ । విరి
వెగఁగూంబభిన్నమగు వేణువులంగల ముత్తెముల్ ధరం । దొరగిన పంపు
టాకులను త్రుళ్ళుగట్టుచు శౌరిరాఁగబం । గసునుపళ్ళెరంబులను కాను
కఁబెట్టెవనాంగనోయనన్ ॥ ... ౧౧౮

ఉ॥ పొద్దుగలంను ప్రొద్దుగుజఫుంబలిబింబముఁజూచి గోడిగల్ ।
ముద్దగు హేషలంగదిసి మోహముఁబూనిన పోతువార్వముల్ । తద్దయు
పోగఁ జేరుకొని తన్నినగిట్టలుసల్గిలేవకన్ । గద్దరిబోయబిడ్డలకు గక్కునఁ
జిక్కునుచప్పలుర్లసన్ ॥ * ౧౧౯

చ॥ గొదకొనిపర్వతాగ్రగుహ గొబ్బునబాసి మృగాంకుజింక పై ।
కదుపుచు దాటివాని తురగంబులఁబోలెడుజాటిదెబ్బకున్ । బెదిరివిథుం
డుఁగ్రుంకినను బేల్పడిచూచుచు తెల్పుతూర్పునం । దొదవిసభీతిచే గుహా
లనొయ్యనఁ జేరెడు గండుబెబ్బులుల్ ॥ * ౧౨౦

శా॥ తోటం జెట్టికి మాటికిం గొలకులం దూటాడి యాటాడు
చున్। నేటా కేళ్ళిను నాటసత్తుకొని బల్మిటా కరివ్రాత మొ। చ్చోటన్బో
టుతనాన నీటుతువరల్ సొంపారగం జల్ల చొ। కాట టంబా వనలక్ష్మికి
ప్పనభిషేకంబో యనందోచెడున్॥ ... ౧౨౧

క॥ కాసరములుదురదలు పో। రాసిన భూజాళిధరం దొ-రంగిన
మిసుగుల్। జేసెన్మ్రాంగెన్గిరులన్। భాసిలు ఖద్యోతజాల-వైఖరికాగన్॥

ఉ॥ తమునం డింద్రుడు పక్షముల్ దునిమె కాంతేరింబు నందాగి
యుం। డమహావీర్యుడు పేంద్రుడొయ్యన వనిన్ డాసెన్ మమ్ముంద్రుంచు
నం। చుమదిం దోపగ భీతినార్తిం గొని రోజుల్మీర గుయిజెట్టిన। ట్లమరెం
గొండలబారుంజూడ ప్రతిసిద్ధ్వానంబులొప్పన్వనిన్॥ ... ౧౨౩

ఉ॥ దుప్పులు మేతకయ్యు వెనుదూకొనం దప్పిన తెప్పజిల్లుచున్। స
ప్పుప్రతేండ్లుదీము చెడి సయ్యన నేలకు డిగ్గి రోయనం। దిప్పలకొప్పరంబుల
నుదర్వమలంకలు గగ్గి జారుచు। న్నప్పగు చిట్టకంబులను మెగ్గెనటన్ సెల
యేరులబ్బ్రమై॥ ... ౧౨౪

క॥ హరికిటిభల్లుకసైరిభ। శరభ పృషత ఖడ్గ శల్య-శార్దూలవృ
క। ద్విరదచమరగంధర్వక। హరిణయుతంబైన చోటు-హరికని నిలిచెన్॥

క॥ నిలిచిన వేంటరులురులన్। వలలమొఱసడములగుంపు-వంకకి
రుసలన్। లలిం గుక్క-లగడులం గొని। వలం గొని కేల్మోగడిచి నిలు-వంబడి
చేగన్॥ ... ౧౨౬

ఉ॥ పెడవమొగంబులొడ్డుకొని వ్రేలెపుపై బలుబొచ్చువల్పమా।
సములు ఘోరదంష్ట్రలును నాడెపుచూపులు వాడిగోరులున్। సడలి
సనసలు న్నడలిసాగిన నాలుక-లుగగ్గిసింగపుం। బుడతల బోలుజాగిలపుమూ
కల బోయలు కృష్ణనానతిన్॥ ... ౧౩౦

క॥ అందపుసడికెలవిప్పుచు। పందుల జూపియుసికొల్పి - పదవేగ
మునన్। మందలసాచ్చె స్వేవులు। సింధురతతి దూయకొదమ-సింగముల
నగన్॥ ... ౧౩౧

చ॥ విడిఁగొని యొకరు జాగిలము వేఁజని పర్విడ స్రబ్ధరోమముల్ । సుడిఁబడఁజేసి ముసరులఁజొప్పడఁ బట్టిన వేఱుకుకరులా । చడిఁగని చుట్టుకొన్న హరిసయ్యన క్రోడము మేని నిండనె । కుఱుడు బరిగోల లేయనదికూలెను శల్యకరూపమైధరన్॥ ... ౧౨౯.

చ॥ ఎదవడి యేకలంబొకటి యీరముదూఱిన శ్వానయుగ్మముం। బదటున బోయికర్ణములఁ బట్టిన ముట్టెనుజిమ్మ కోఱలన్ । బొదిగెనుకు గుఱు రాంత్రములు ముస్తెలనెత్తగ నల్లిబిల్లిగ। న్బొదివిన తుంటతీ వెలను బోలగ వాకిటిఁద్రుంచె గృష్ణుఁడున్॥ ... ౧౩౦.

క॥ మునుపంచాస్యుని పేరు । గొనియట్లుండక నదాఖ్యఁగొనెనని కోపం। బెనసిన గతి హరిగణముల । దునిమెన్ హరివాడి తూపు- తొగలస్మిగులన్॥ ... ౧౩౧.

క॥ జవనాశ్వారూఢుండై। పవనోద్వేగమున ముట్టి- భల్లం బేయన్। గవయ మొకటి మినుకెగసియు । నవనిం బడె వేఁటరులకు- నచ్బంబొదవన్॥

మ॥ మనుబోతుం గని యీటె ద్రిప్పుచును సాంబ్రాణిన్ ఖలీనంపు సం। జ్ఞను మర్లింపరవాల్నడన్ వడిగ వెంటన్ రాఁబొదల్ ద్రిప్పనా। మనువే డెంబుక వాజుతో వహరివాల్ మైనేసినస్నిశ్ళృముం। చిన యొండాన్గపుకాయ కీతిబడి యొంజెంచుల్ ప్రమోదింపగన్॥ ... ౧౩౩.

చ॥ అడుగులజాడలం గనిరయంబున చెంచులు బోనులున్వలల్। సడవలనొడ్డి సంపవిలిజల్లి మెకంబులు పుట్టకాపులుం। గడజులు లేళ్ళునాళ్ళుగలు కమ్మ మొగంబులు జిక్కినన్మనం । బడరగఁబట్టి తే హరిబలాయని యిచ్చెను మెచ్చి రప్పముల్॥ ... ౧౩౪.

సీ॥ పెంపుటిట్టలఁగని మది పంపుకినుక । పెంపుఁగొని పెలచినకొప్మపెనలనురులు। దవిలిననుబుసగొట్టుచుదివులు కొనెదు। లేఁటిమగలను బొడిచిరి వేఁటమగలు॥ ... ౧౩౫.

క॥ విడివేఁటరులందిచ్చిన। యడుజుకురుజు చెంచడములనందిముదముచొ। ప్పడకొఁజుకన్నె లేడిక। రడుకేరజపరజకొకరు- రాయిలనేసెన్॥

శా॥ దోరెంబుల్ సడలించి మేటిబురసాతో పారముల్ దీసిను । న్వా
రన్ జెకలు దువ్వి బాజునొక పెన్నాడేలుపై నేయసాం। పారన్బట్టెనులా
తిగాలిపడిగన్ హాళింగొనన్ శ్రీమనో। హారుండుందనచేతిగాలిపట మొ
య్యారంబుగస్వడెనా॥ ... ౧౩౭.

ఉ॥ ఈరముఁ దూరుకొఁజు నొకమేకరి లేపినశౌరిదానిపై। బోర
నడేగనేయనది బుఱ్ఱనమిన్నునకేగిపట్టిచె। ల్వారగనేలకుందిగిన నారకు
డొకఁడుదువ్వి తెచ్చెకాం। తారవధూటిశౌరియు ముదంబులనాడెడుబం
తులోయనన్॥ ... ౧౩౮.

క॥ పారెడుశశమిథునముపై। బైరినివిడనిశితనఖర-పాళినణాచితెం।
పారనభఃపదమెగసెన్ । వారణకమఠములఁ గొనువి-పతిగతిదోషన్॥

ఆ వే॥ కాలకంఠకోకకరట-రేటుక్రౌంచ। బకకపోతకృకణభరతగ
రుత। లత్కణాకపింజల ముఖవిహంగాళి। నొలసినలిసి బడసియలసిసొలసి॥

గీ॥ అంతకంతు జనకుడా వనినొకఁడ। విరులపొదరుఁజేరివిశ్రమిం
చి। చెంతనున్నబోయ చెంచులకనుసన్న। వేఁటమాన్పనంత వేఁటకాండ్రు॥

క॥ ఈలలుబట్టిననొండొరు। లోలింగొనివచ్చి యెదుట- నుద్రా
డ్వాలలుం। గోలలు సింగిణులుంచిన। నీలాంగుడు మెచ్చనపుడు - నేర్పరు
తెలమిన్॥ ... ౧౪౨.

మ॥ లలిమీఱందమ పొంతనున్న యొకకేళాకూళి యొడ్డందుమా
వులమధ్యంబున చంద్రకాంత మణితావుంజూచి మంత్రుల్ తోరం। దెలు
పన్ లెంకలుజిల్గు నేతకుతినీ దేరజవెత్తించియుం। దలరుల్ క్రొవ్విరు లల్లిబి
ల్లిఁ గొనపర్యంకంబుగావించినన్॥ ... ౧౪౩.

క॥ అదిజూచియాదవాగ్రణి। మదిముదమొదవంగ నొక్క- మం
తిరిపజ్జన్। గదసినకేకల్ బుజపైనిడి।మదకరిగతినేగిపూల-మంచముఁజేరన్॥

చ॥ మృగయులు చిక్కముల్గొని గుమింబడి కుంజములున్ గుహాల్

దరుల్ । సిగరములున్నదుల్వేదకి చేర్చుమెకంపుటాడల్ల రాసులు। స్నగము
లకుద్దియ వ్యోగళనంబగు ర_క్తముజ_ర్ఝరాకృతి। స్నగడితొరంగుచున్నవిని
నింపెనుశోణనదంబు కై వడిన్॥ ... ౧౪౫.

క॥ హరి యాజ్ఞఁబూనివాలిక। సురెలంగొడవండ్లవంక - సురియ
లఁగొనిచె। చ్చెరమెకపుగరుసులొలయుచు। పెరసుఁబరియలమరఁజేసి- పె
ట్టెడు వేళన్॥ ... ౧౪౬.

చ। కలువలు రేఁగసాగె రవికాంతమణిద్యుతి లోఁగసాగెఁజా । య
లకడుసాగసాగె దివియందుఁ జను నల్లయ మూఁగసాగెత । మ్ములమది క్రాఁగ
సాగసళి పూఁగమునల్లలడాఁగసాగెపు। ల్గులెడలకేగ సాగెరవి క్రుంకుడుఁగ
ట్టుకతూఁగసాగినన్॥ ... ౧౪౭.

చ॥ కుతుకమెసంగ శౌరి మృగకోటిశరాహతి నొంపతన్మృగ। తు
తజనితోగ్రతా। గ్రనగణజాలముమైకొనుముంచుకున్నవు । ప్పితవిలసత్పలా
శరుచి వెల్గుచు న త్తరిఘొళనంబుకై । ద్రుతగతి పశ్చిమాంబునిధి దుంకిన
యూఁనరి గ్రుంకెభానుఁడున్॥ ... ౧౪౮

మ॥ పచలెల్లంచి ముకుందనేసి తుదకున్బాగ్రియేటిలోఁబడ్డయా। రవి
కఁయ్యాలము సేయఁబూని లలిమైరమ్యత్వమున్బూనుమే। ల్తావచానంగని
యూర్పబాలకను సంతోసంబుపోనాడిసి । గ్గువెలార్వస్మకిళించె తమ్మిచె
లిసంకోచంబు పెంపొందఁగన్॥ ... ౧౪౯.

గీ॥ సుఁదిచటరాజ విప్లవముంగలుంగు । మనమికను తావుఁబా
యు టేమార్గమంచు। కదలికువలయ సీమను గదియఁగోరి । వలసగట్టెను
పెంట్లతో భ్రమరకులము॥ ... ౧౫౦.

సీ॥ శౌరివేఁటనుమృగ కులజాళివాహిని- చేరినపశ్చిమ సింధుకళ
లో। వరుణప్రియమాంగన పక్షోజయుగతటీ - చర్చితకాశ్మీర సారరుచులో।
కోరినరవియిల్లుఁజేరినచరమ దిక్యోషితచల్లుబగ్గుండిపొడులో। యూదసాం

పతికకు బద్రిశిఖరదరి-సంజాతగైరిక సముదయములో। యంజనాహ్వాయ
మత్తవేదండగండ। గళితదానసధారావళిగరిమమనగ। కెంపుపెంపావటం
బెసనొంపునింప। క్రౌంజిగిజిగుర్వడగ నెఱసంజతనరె॥ ౧౫౧.

మ॥ గరుడఖ్యాతినిహంసరాజికనక గ్రావప్రభత్ సీతభూ। ధరకూ
టావళి రక్తభూమిని సమస్తక్షోణి బంధూకభా। సురముక్ సర్వసుహాళి
శోణనదసంశోభారమత్ గంగర। క్తరుచిత్ క్షీరములొప్పి కన్వడెనుసాం
ధ్యారాగముల్ బర్విన్॥ ... ౧౫౨.

గీ॥ సారసంబింతనికిట పిసాళివిడచె। నారసారసమనుమాటవ్యర్థ
మానె। యనుచుకువలయ మెగతాళులాడెగాని। కడకుతన కన్నులయ
మునుగానదయ్యొ॥ ... ౧౫౩.

సీ॥ శౌరివేటాడగ శరఘర్షణంబున-చెదరిచిల్లినమృగమదమనంగ।
జారిణీప్రమదలు కోరినకోర్కెలు- బడయనోచిననోముఫలమనంగ। విర
హులపైదండు వెడలినపూవింటి-రాయనీలిడేరాయనంగ। తనవైరివార్ధి
లోమునిగిననతనిసం-పదగొన్నసర్వ ర్భానుప్రభలనంగ। కాలకంఠకంఠక
లకంఠకాకోల। కాలకంఠకంఠకాలకంఠి। కాలకంఠకంఠఖంజరీటద్యుతుల్।
గలిగిమొప్పెనంధకారమవని॥ ... ౧౫౪.

చ॥ సతులు నవీనమల్లికలు శయ్యలనున్ననబేర్చిదీపికా। తతులువె
లుంగరత్నఖచితంబగు భూషణముల్ ధరించిబల్। కుతుకమెసంగచన్దన
సుకుంకుమమద్దివిలాసవైఖరిన్। రతులమెలంగవేపతులరాకడకప్ పాదిc
గోరుచుండిరిన్॥ ... ౧౫౫.

ఉ॥ ఆతరిభర్తలంగడురయంబున నిద్దురబుచ్చి యుత్తల। స్త్రీతు
లc గన్మొఱంగి వెడవిల్లలబోయమనంబులక్ శర। వ్రాతములేయ మోహ
ముప భర్తలకైమునుత్రోవc దీయసా। కేతతటంబుcజేర గమకించిరివేన
సహాయిచేడియల్॥ ...

చ॥ త్వరగనిశాచరుండదుగొ దాకొనెనంచు ద్విజాళిభీతిచే। హరిం
గనఁగోరి యేకకులునైవననందుతపించి రత్తరిం । ద్వరగనిశాచరుండదు
గొ దాకొనెనంచు ద్విజాళిభీతిచే। హరిఁగనఁగోరి యేకకులుస్వైవనమందు
తపించిరత్తరిన్॥ ... ... ౧౫౬.

చ॥ చరమదిగిత్వరిన్వలసి సారసమిత్రభుజంగుఁడుర్మిలిన్ । దురగక
లాపముస్వడిగఁదోలిన హస్తరసాధరోపలో। తకురఖురపంక్తి ఘాతజని
తస్ఫుటవిస్ఫురితవిస్ఫులింగముల్। పరిగొని బర్వెనో యనన భంబునఁదో
చెనుతారకావళుల్॥ ... ౧౫౭.

క॥ కలువనిసాళికన్వబలిం కప్పులనెవ్వచకోరజాతికిం । పలరినబువ్వ
జక్కవవయాళికిఅన్వసుధాళిప్రసన్వపాం । ఘులమదిజువ్వ వెన్నెలలసున్నని
కువ్వరతీంద్రుమంన్వత । మ్ములమొదనొవ్వ తూర్పుమలమోరున జాబిలి
తోచెమవ్వమై॥ ... ౧౫౮.

ఉ॥ సూనునిగానకున్న బిససూనసృపతణము వాడుమానిన। న్వై
రుకులోపమానసుచు పెల్చనపంచశరుండుమాటుక । ర్పూరపుచక్రమంది
పీటవుంజముపై మొనలెత్తెనో యనం। దూరుపుదిక్తటంబునను తోచెను
పూర్ణశశాంకడబ్బ్రమై॥ ... ... ౧౫౯.

క॥ హరికీర్తిఁ జెల్లదిశల । న్బరిపినకమలాసనుండు- వాసించినగం
బురపలపు పోరునో యన। నెరకొని వెన్నెలను పిండినెరిపిన భంగిన్॥ ౧౬౦.

కం॥ అయ్యవసరమున నెఱుకులు। కొయ్యలచియ్యలనుజొనిపి-కొ
అవులసెగనా। చియ్యలుమంయ్యన నొయ్యన। తియ్యపుకఱకుట్లుగాల్చి-
తీసిసరానన్॥ ... ... ౧౬౧.

చ॥ ముదుసులు పునఃపోతనము మూలగ కందనగాయదొబ్బనం।
జుములను వేరువేరుఁగొని చొట్టపనంటుల నింన తైలము । న్బొడిమిరియం
బుఁబోసిసరిపొమ్మొదుమంటన బెట్టియాకుమూ । కుదులిడి బానసంపుసని
గొబ్బునదీర్చి కిరాతనాయకుల్॥ ... ౧౬౨.

క॥ సరసింజనిజారీలను । గరగలపింగాణులనుద- కంబుల్గానిశ్రీ
హరిపదజాపగ యిదియని । మురయుచు నొండొరులువాని- ముందిడు
కొనుచున్॥ ... ... ౧౬౩.

చ॥ పరిగొనివేటకాండ్రు నరివాణములం గలునింపినింపియొండొం
రులెసద్రావిత్రావిరుచులూరెడు మాంసముహారుటాకుల । న్మరువగుపం
దుటాకులను మూకుడులందరిటాకులందునిం । పరయుగ నింపియుంచిరిస్మి
తాననుడై హరితమ్ముఁజూడగన్॥ ... ౧౬౪.

క॥ పొలసునువేలాగొనుచుం । జెలరేగుచుశౌరికృపను- చితమె
న్నుచుపీ । యిలగలసోములుదీనికి । నలవడవనిమెచ్చుకొనుచు-నటవే
టరులున్॥ ... ౧౬౫.

భుజంగప్రయాతము॥ పటీరామృతక్షీర భావంబుఁ దోపన్ । బి
టారంబునంగల్లుఁ బింగాణినింపన్ । దుటాయించియొక్కండు దోతెంచి
త్రావెన్। బటాబూర మేమన్నబల్లారెయంచున్॥ ౧౬౬.

సీ॥ ఈరువునొకకొఫు కోరగనొకచేఁజూపు - నరగొనియిచ్చొకడొ
ప్తకునకు। నాచించివపటి యొకడదిగొనిదీనికే-పదవిదీటౌననుచు పలికితొ
వు। నొకచియ్యఁజూపినోరూరించ వేరొక - డదిగొనిమ్రింగి నోరట్టెఁజూ
వు। చిన్నారిచిందువఁ జేకొనియీాసుర - సురలకందనిదంచుఁజూపునొకడు।
నొకనిముందరి కటుకుట్లు నొకడుమ్రింగు। నొకనికైగిన్నె లాగికల్లొకడుఁ
ద్రావు। నొకనిమధుచషకంబెత్తి యొకనికిచ్చు। గొండ్లిసల్పుచుకేకి సల్లొట్టు
నొకడు॥ - ... ... ౧౬౭.

చ॥ కనులెసపీలబోమెనడకల్ విటతాటము లాడెమాటలం। దొ
నరికఁదప్పెవాతెరల నొయ్యనతుంపురు లాటకొప్పెమున్। హానువులజాజు
మూగెకురులల్లన జుంజురుతేగెమర్మముల్। పనిబడిరచ్చకెక్కె- కమలా
హిఁమి ంచెను వేటకాండ్రకున్॥ ... ౧౬౮

ఉ॥ ఒక్కఁడు వెక్కిరించు నొహహో హహోహి హిహీయని హాస్యమాడు వే। రొక్కనియొక్క డెక్కి మఱియొక్కని కౌఁగిటనొత్తియొత్తునొ। క్కొక్కఁడు గంతులేయుచు నొహోయని పెద్దఱికంబు లాడుచున్। మిక్కుటమైన కైపుఁ గొని మెల్గిరి గద్దరిబోయిబిడ్డలున్॥ ... ౧౮౯.

సీ॥ సురగాలిఁ బొరలెడు చొక్కాకులను వంకి - బోడ చెదనని ముట్టబోవునొకఁడు। చదలంటినక్షత్రచక్రంబు సడలింతు - చూడుచూడని దుముకులాడునొకఁడు। దిగ్గునలేచి యద్రిసింగమని జము - దాడి కైకొని యేచు మోఁదునొకఁడు। స్వచ్ఛాయ నేతకసహ్యుఁడై చలమున - బట్టబోయి సరాన బడునొకండు। కిసిసి గడ్డంబు తనవలకేలఁ బట్టి। విడువిడుమంచు చెంపల వ్రేసి వ్రేసి। యారకొడితివె నీమద మణఁతుననుచు। కదసి తను తానె చెయిఁ గల్పికనలు నొకఁడు॥ ... ... ౧౯౦.

గీ॥ ఒకనిగడ్డముఁ బట్టి వేరొకఁడు గుంజు। నేమిరాయన్న నీదాతెనాదియేది। జూపుమనినలు దిక్కులఁ జూచి జూచి। పాయనిక నెట్లనుచు నేడ్చి పసుధ వెతకు॥ ౧౯౧.

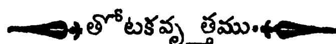
ఉ॥ ఓసతి రమ్మటంచు మృగయుం డొకనిన్వెసఁ బట్టినే। డోసి యిదేమి సీదుకుచ యుగ్మము దాచితి వెక్కడన్న నే। నోసి సిగాను బూసినని యొంపులు జుంజురులెత్తియుండెదుర్। మీసలుఁ జూపినన్వనక మిట్టులి వేమని పూర్ణుడై॥ ... ౧౯౨.

క॥ నెలజింక నేతునసియు। త్తలమున నొకకొఱవి నేయ - తటకున నదియూ। దలఁబడ్డ చెడ్డమొకమిది। తలఁగొమ్మున గ్రుమ్మెనంచు - ధరఁబడు నొకడున్॥ ... ౧౯3.

క॥ అలసటబడి వేసటఁ గొని। యలయిక చేసేద జెంది - యల్లట నొదుగన్। సొలసి యలసి చెంచులు బెగ్గలమున పవళించి రాక - గడలందనుడున్॥

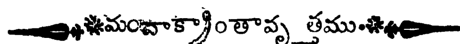
క॥ మునినాథ యుపలికథనా। మనమున సారసేయు మిప్పుడు - మా

మకే వసమా॥ వనజాక్షునిచరితామృతే। మునకై మరులొందెదానముంప
ణె వేగడ॥ ... ౧౭౫.

తోటకవృత్తము.

దనుజేశవధూ సముదాయపృథు। స్తనమండలకుంకుమ చందనసే।
చనసంజతదృగ్జల శైవలినీ। జనితారయుతోజ్వల చక్రధరా॥ ౧౭౬.

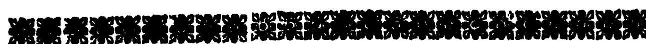

మంగళమహాశ్రీంతావృత్తము.

మెట్టంజాల్పు త్తడి మెఱుఁగుపాల్ మేలారుగ్మబ్బుబాజున్। మెట్టం
జాలై నునువుమిహిడాల్మేటి పలుకుప్పపెన్ లాల్। మెట్టుంజిన్నెంగొనుజి
లుగు వ్రేల్మిన్నయాపక్కి-రాడాల్। బెట్టైలాఁతుల్ చొఱదగనిప్రోల్ బిల్ల
వాల్లగ్గలువేల్పా॥ ... ౧౭౭.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలక్ష్మాల్మాం గోత్తుంగ శృగార స్తన శృంగసంగ
ధారాధర వేంకటేశ్వర కృపాపాంగలబ్ధ వాగ్వైభవ నిరంత
ర భాగవతారాధనాధేయ తూముకులపవిత్ర సర్వేశాభి
ధాన పుత్రరామదాస ప్రణీతంబైన నిర్వచన మిత్రవిం
దోద్వాహంబను శృంగార ప్రబంధంబు నందు
ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీశుభమస్తు.

నిర్వచనవిచిత్ర వింధ్యోద్వాహము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీకర సంసారార్ణవ, నౌకాయిత పాదయుగళ - నాళీకజనుః। పా
కారిచక్రవాకది। వాకరకరుణావిధాన- పాలితదీనా॥ ౧.

ఆ-వె॥ అనిసమానినాథుడానందమగ్నుడై । పుడమిరేని(జూచినుడు
వ(దొడగె। చిత్తవృత్తినృపాల। యంత తెల్ల బారెనవని(దూర్పు॥ ౨.

ఉ॥ తారలుమాసెపక్షిసముదాయములేసె శిలీముఖంబులిం। పా
రగ్రమోసె సారసములందముసేసె చకోరజాతికిన్। భారము(ద్రోసెకల్వ
జిగిబాసె పదాయుధపంక్తికూసెలే। భైరలువీసెకాముకుల భావము ద్రో
సెను వే(గుజామునన్॥ ... ౩.

ఉ॥ రాతిరిగిట్టెరేవెలుగు రాజెలవట్టె విరించి(గామికీ। వ్రాతము
ఠిట్టెతామరస బాణుడుబత్తళిగట్టె తేంట్లకున్। యాతసుఖంబుబట్టె పా
లయలరులు లొజ్జుకు(బెట్టె జకోరవల్। ఖ్యాతిగజోడు(గట్టెతెలు పల్లన(
బుట్టెను తూర్పుదిక్కునన్॥ ... ౪.

మ॥ మృగయాక్రీడిత యాదవాధిపుడిదే మేల్కాంచువేళాయమ।
న్మృగముంజూచిన నేలమానుకొను మర్దించున్నిజంబెవెదన్। దిగులెత్తంగ
డు తెల్ల మోముకదురండిబ్రంబునన్బాశిది। జ్ఞాగరంధ్రింబున(దూటిడాగ
ననగంజంద్రుండు(గ్రుంకెన్వడిన్॥ ... ౫.

చ॥ నునుపరికెక్కల నొసయునొక్కల వేనలిరాచినొయ్యనం।
దనకలి ముంగురుల్ని మిరితమ్ములముల్ పుకిళించినీపులు। ల్లనబిగియించినా
యకులు లంకియు(గోరిన నానుచాలులే। యనిమృదుశయ్యలందొలగి రత్త
లభీతిని కన్యకామణుల్॥ ... ౬.

క॥ పెరవారిరాకవినినన్। గరితలుతలవంచి మోము - కప్పటవిధి

యం। చరవిందాప్తుడురాసి। గ్గరియగుచున్ గలువచెలువ-కడుముకుళించెన్॥

చ॥ దొరమము బ్రోవవచ్చెనని దూకొనిజక్కవ దంపతుల్మనో। హరమగుపైడి పళ్ళెములనచ్చపునీలములుంచిపాండురాం।బరమిడికానుకల్ బెట్టిరనన్పైవరటల్ గఱులెత్తియూడబం। భరవిసరస్థితాంబురుహపాళి వికాసము మించెనత్తరిన్॥ ... ౯.

కం॥ వనజాక్షు మీరుగోరిన। వనితవయాళికిసరోజ-వదనలతోనీ। వనమునకువచ్చునిదేమే। లొక్కనుమనుగతి కారుకోళ్ళు-కోయనికూసెన్॥

సీ॥ కమలజరాసుధాకలశంబనంగను - మొనసి జకరివలకుంటెన యనంగ। చందుపుల్గులవిప్పుసాధనంబనగను-కువలయాళికి విషగుళికయన గ। జారిణీస్త్రీకోటి కోరికతుదయన - నినమయూఖముల కంజనవనంగ। తెరవాటుకాండ్రబెదురు బొమ్మయనగను- దినమునకొఱవు విత్తనవనం గ। కుంభినీజన వైతాళికుండనంగ।పచ్చకన్నులమొకముల మచ్చనంగ।ప్రా గ్సతీమణిచెవిరిబంతియనగ। దెలసెనత్తరితూర్పున వేగుజుక్క॥ ౧౦.

క॥ హరినామసార్థకమునకు। త్వరగనిశాచరుల ద్రోల-తపనుడలుగ రా। ద్రరసమునెరిగొనిబర్వెన। కరణిందొలుసంజతూర్పు - కడచెలువారెన్॥ ... ౧౧.

ఉ॥ లోకములన్నిశాచరులు లొజ్జుకుతేసమకట్టికాకచే। కాకులు సేయ లోకులలకాకుపడన్వసపోక కుయ్యిడన్। వీకునశౌరిచేత గలభీకర చక్రమునంపెనోయనన్। గాకవెలుంగుతోచెమును గట్టుననిండు పిసాళ మొప్పగన్॥ ... ౧౨.

గీ॥ అంతటనుసుజనానంద హాసుకంద। మరునినిద్దంపు చందార మాప్రపనంద। చికురకజ్జలబృంద విజితమిళింద। మేలు హారాంజగజిగికుంద మిత్రవింద॥ ... ౧౩.

చ॥ హరిగనునారటంబెసగ నంతకుముందర పూలసెజ్జపై। బొరలుచువేకువన్నిదుర బోయెడువేళసహస్రమారనుం। దరుడొకమర్త్య

డంబు సుపనాభుడు చక్రధరుండు హాటకాం। బరుడుజితాంబుదప్రకరభా
స్వరుడునన్మనుదోఁచెదోఁచినన్॥ ... ౧౪.

ఉ॥ దిగ్గనలేచియున్సురనిదికుహలు మెల్లనన ట్టెఁజూచిమై। గగ్గురు
లెత్తఁచన్నులుబుకన్ వెనవీడ పయంటజారగన్। బెగ్గిలిబేలమైమదన పీడ
కుతాళక పొంతనొక్కతెన్। బిగ్గరదగ్గరొత్తియలబిత్తరిచన్నవదిండుగా
గానెన్॥ ... ౧౫.

చ॥ అటగానిలేచిమైవిరచి హాయని చిత్రితపుష్పశయ్యపై। తట
కునప్రాలియున్సురసిదైన్యముబల్కగ వెండిలేచియ। క్కటయికయేమి సే
తునని కాంతనెగాదిగఁజూచిపాడచ। క్కటిబడిపొర్లగాచెలిమి కత్తియ గా
రపముప్పనంతటన్॥ ... ౧౬.

ఉ॥ చెచ్చెరవచ్చియెత్తి తనచెక్కుటచెక్కలి నొత్తియక్కునన్।
గ్రుచ్చివెపంటిచే నిమిరికుంతలపంక్తిసొమ్ముఁజేయుమేలచ్చపుస్వేదబిందు
వ్రాసద్దినులంకలు గొన్నసోఁగుల। న్విచ్చిసురంటిచేవిసరి విహ్వలచిత్తము
దోపన్లనెన్॥ ... ౧౭.

క॥ ఓయమ్మయేమికళవళ। మోయబ్బురమయ్యెఁదాపమొందగ
నిక్కే। పూయెనొగాసిల్లుటకే। మాయయొయేర్పడఁగఁదెల్పు మాయన
నుష్టన్॥ ... ౧౮.

క॥ వగసెగలుమిగులపొగలగ। బెగడున మేనువడకాడ పెదవిఁద
డప్రమన్। దిగులునసిట్టూర్పులనిగు। డగనిట్లనిపలికెచాన దగ్గుత్తికతోన్॥

ఉ॥ ఏమనిచెప్పఁజాలుదునె యింతకుముందు జితాంబుముగ్ధయ।
శ్యామలవర్ణుడొకఁడు నిజంబుగనుందర గానుపించిన। న్గామునిపాలుగా
నడచికన్పడడయ్యె నికెట్లుతాళుదు। న్నామదివానిపైబొరలి నన్నిటుచే
సెసరోరుహాననా॥ ... ౨౦.

క॥ అనినప్రఫుల్లాంబురుహా। ననవినితలయూంచిజూచి ఘూర్ణితనస్థి
తి। తర్జనినైనొమొంతకువచ్చితి। వనివింతలు మదికిదోప వనితకునడిన్నెన్

మ॥ వికచాంభోరుహనేత్రవింటి సహహావింతౌగదాపోతుటీ । గ
కునైనంజారరాజీదినగరు నన్గాస్వించు నేయిట్లుగ । న్యకపీ వెకరుడసార్వ్యడె
క్కడనె మోహంబేల సేయింతవె। త్రికలాపంబుఁదలంచఁబోకు విని నిర్ జే
డేమియూహించునో॥ ... ౨౨

మ॥ మగువాకన్నెతికంబు వీటిబడహామంత్రాటముంజెందగం। దగ
వౌనేయిదితల్లికి న్వగపగుందంౖడెంతకుం దెచ్చునో । వెగటౌనన్నలకమ్మ
బంధువులకున్వింతౌనులోకంబున్। నగుదాటాగదతోటఁజేసియలువిన్నన్
సిగ్గుబోనాడరే॥ ... ౨౩.

క॥ మగువలుమగలందగుల। న్వగఁగోనదెగపుదరుమిగుల-వలయు
లకతనం। బగునసిగోలవ్రుసీకిది। తగునేసడిబడయుసడవ-దల్చుటముగ్ధా॥ ౨౪

మ॥ అనసిగ్గుప్వలపోజనుప్పిరిగఁదోయన్ లోచనద్వంద్వమీ । లన
మొప్పన్ నృపపుత్రికొంతవడికిన్ తాల్యాత్మమైబల్కెమా । నినిసన్నిగతి
అవ్వసేయకికనేనీదానగానమ్మన । మ్మినదానన్ గరుసేలఁజూపెదవె చె
ల్మిన్ బలిరితిన్నిక్కముల్॥ ... ౨౫.

చ॥ వినిచిఱునవ్వుదోపచెలి బిత్తరియాదలఁద్రిప్పి నెట్టికల్ । తన
తలనొత్తినాయెస సదాదయకల్గిన దానపమ్మనీ। మనముపరాకుజెందెవగ
మానవెమేల్కొనియుంటిగాదెయే। మనుజునిగాననేకలసుమాయని తెల్పి
న భామయిట్లనెన్॥ ... ౨౬.

క॥ చెలియేమని తెల్పుదున। న్నలయానసిజంబువినవె- నాహృదయ
మును। త్తలపాటునొందెనిజమో । కలయో తెలియంగజాల గడయేమం
దున్॥ ❋ ౨౭-

శా॥ ఆమాటల్ విని బల్కెచెల్మినవలాయానాన నికరంబునీ । వే
మిందెల్యనిపిన్నదానవగుటన్ హేవాకమెట్లబ్బునో । భామారత్నమనే
గుజామునను స్వప్నంబౌటక్షేమంబునీ । కామోద్రేకముమాను మీకతి
మొనికరంబౌను చింతింపకే॥ ❋ ౨౮.

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ అనియాశ్లాఘార్ద్రనజిత। ఘనకబరివచించెనట్లు- గపుర్రుదుదిన
ముల్ । వినుకనఁజూపడుజితశత । మనసిజునెడజికిరి-మనసు-మరలదు
కొమ్మా॥ * * ౨౯.

గీ॥ అమ్మయిదియేటిబేలతనమ్ముకొమ్మ। యద్దమునమూటకలలోన
నైనమాట । నమ్మరాదైనవానిరూపమ్ముఁదెల్పు । వేగనూహించియెవ
పాటనెతకవచ్చు॥ * జ ౩౦.

క॥ అనియూరిమిపెలదుకబ । లిరినబెగ్గలిరాతనయవి- కీర్ణహృదయ
యై। మనకితలపోతకలదై। వినయంబునకొంతవడికి-వివరించెతగన్॥ ౩౧

క॥ ఆవగఁబిగిబిగిసొగసులు । నావలపులునామిటారి-మూసుకుమా
రం। బాఁపింకయునాచోకయు। నేవివరంసేయబూననేర్తునెచెలియా॥ ౩౨

సీ॥ అయినదెల్పెదవాని యందమంతంతనే - సరసిజేక్షునిగన్న చ
క్కనినము। శ్రీధృతపద్మంబుసేవింపజేరిన-రవియనకౌస్తుభరత్నదీప్తి। త
రుణాతపాశ్రితధారాధరంబన-కలితకాశ్మీర వక్షస్థలంబు । నయనాబ్జముల
పైననటియించుషట్పద-కులమనాటిగఁజూర్ణ కుంతలములు । నడుగుకెంద
మ్ములనుఁగేరియాపరించె। ననమరాళాళిచిత్తరువంచుపసిడి।చీరరంగులు
మీగాళ్ళఁజిందులాడ। కలుగనొయ్యారమెసఁగసాహూతరించె॥ ౩౩॥

ఉ॥ నాసఖయబ్బ్రియొందియగునాకనుఁగొంటివెయింతవానిసే।
బాసుబలారెయేమికనుపట్టసివేంగలివాటఁగంటినా । నేసరియెంతనేర్పరి
విసీవెపుషంగనలేదెవానినో । హాసతియుంచునవ్వెసఁగనొయ్యన కేకిస
లేసియిట్లనన్॥ * * ౩౪

క॥ ఓతరుణిమిట్టిటక్కులు । నేతీరునగంటివెచట-నేమనవచ్చున్।
నాతోసిగతిబలుకుట। తాతకులగుజెప్పఁబూను-దానవుగావే॥ ౩౫॥

క॥ అనమిత్రవిందయెదజ । ల్లనవాతెరవడకబతిమి-లాడుచునవ్వా
కనికరముంచవెకనినం। తనుదెల్పితినెవడానేన- తనితెలియగదే॥ ౩౬॥

గీ॥ అనినరాసుతచెక్కులు నక్కసిమిరి । ముద్దుగొనిముంగురులుము

వ్యావద్దఁజేర్చి। మరునిరాచిలుకసికోఱలుసిరులుగులుకు । మించనలవాఁడనీను
బొందమిత్రవింద|| * * ౩౭||

గీ|| జంకునొందకుమింకేలసంశయంబు। వాంఛలొసఁగూడఁజెలువుఁ
గవేవానినీవు। నాడఁబోయినతీర్థమెదురైనపగిది। గాఁడెముంగొంగుబంగా
రుగరిమఁదోఁప|| * * ౩౮

గీ|| వానికినినీకుసేమేమివావిగంటె । మఁదితనీమేనమామకుముద్దు
సుతుఁడు। నతడునీతల్లికినిమేనయల్లుఁడగును। పల్కులేటికినీమేనబావగాఁడె||

ఉ|| ఆతనిపేరువిందువపుడప్పుడుపెద్దలుజెప్పనుందువి । ఖ్యాతిగ
గోపికామణి విహారకుడుర్వరరక్షకుండున । బ్జాతనిభాక్షుఁడార్తజనపాలు
డు కృష్ణుఁడనంగనాతఁడే । యీతఁడుభర్తనీకునగు నిందునిభాననచింత
లేమనన్|| * * * ౪౦

ఉ|| ఆవచనంబులున్నరుని యస్త్రములై యెద ప్రకటింపలే। నే
వెఱితత్తఱంబుఁ గొనిదిగ్గన మ్రొగ్గిత్రపాబ్ధిమున్గినన్। భావమునందునుత్స
వముపాల్పడినంగల మయ్యులేపతా। నేవిధమైనచెయ్వులను నేరకపాదన
ఖాళిఁజూచుచున్|| * * ౪౧

క|| అల్లననిట్లనిపలికెం। దల్లియొగతాళిసేయఁదగునేనినునే। నుల్ల
మునసమ్మతిసిన। న్నల్లరిసేయకనికాఁగి-లందిననంతన్|| ౪౨

క|| కాంతామణికనెచెల్మిని । యంతుకయీమాటలెగ్గు-లాబళిబళి
క। న్నంతన్మనుఁగాబడువృ। త్తాంతముగదెతప్పుబట్ట- దగునేతల్లీ|| ౪౩

గీ|| అమ్మయోయమ్మయిది యపహాస్యమగునె । కలఫలంబునుజె
ప్పితిగానిచెలియ । లాలకించిననారడిపాలుజేతు । రనిననెలతుక కిట్లనె
నరుసుపట్టి|| * * ౪౪.

క|| ఓయమ్మయేమి సేయుదు। నేయుల్లంబాజ్ఞమీఱి- నెప్పరినికనే।
బాయనసివాదులుంగొనె। సేయేగతిప్రొద్దుగడుప-నేర్తునెయనినన్|| ౪౫

క|| ఓరాజతనయవింటే। యారాటముగల్గినప్ప-డారామమునన్।
గారాబతివెలఁగూడివి। హారముసేయంగనుచిత-మగుకన్నెలకున్|| ౪౬

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ అనిగామిడినవలాబ। లిటనసెదపాదలంగనీ పగిది సేయుమస।
న్బనికత్తెకుచెలికత్తియ। వినిపించెనురాచపట్టి-వృత్తాంతంబున్॥ ౪౭

క॥ అడలిపనికత్తెవినిసం। గడికత్తెలమేటియుడప-కత్తియలనుహో
గ్గడికత్తెల। దడుకుననొనగూర్చి తెలిపెఁ దరుణిమనంబున్॥ ౪౮

క॥ తెలిపిన ప్రియపాథోరుహ। దళలోచనులెదనుపెల్లి-దంబో
ప్పగుం। పులుగట్టిరాజసుతబెం। గలికల్లనవచ్చి గువ్వకరిగొనియంతన్॥ ౪౯

క॥ పదటునకబరీజితశిఖి। యదలొగికించిన్న తాంగు- లైమొ
క్కిరిప। య్యోదకొంగుముంగొనలతోఁ। ముదమునఁ జేదోయిలెత్తి- మూర్ధా
ను కికిన్॥ * * * ౫౦

క॥ మ్రొక్కినప్రేముడియకటా। మక్కువతోఁగలయఁజూచి- మ
స్థై లంపడం। జొకటపు కనుసైగలచే। నక్కటికం గూరుచుండు - మని సె
ల్వొసఁగా॥ ... ౫౧

ఉ॥ తూకొని దాస్యకాంతలు కుతూహలమానసులై సరానను।
త్తాకృత ఝల్లరీయుతవితాన పరీవృతమై మణిస్థచా। మీకరకల్పితంబొన
యుమేలిమి పల్లకినెత్తితెచ్చిపె। స్వీకను మిత్రవిందగనివేడుచు మ్రోలను
బెట్టిరత్తరిన్॥ ... ౫౨

కం॥ ఆళీజనపరివృతహే। రాళోల్లసహృదయకనియె - రమణియొ
కతెవా। హ్యాళికితడవేటికినాం। దోళికదెచ్చిరనరాచతొయ్యలియెంతన్॥

చ॥ సకికయిదండనుంగొని బుజందగనొదల మోపిలేచివే। గొక
చెలియూతగావికసితోత్పల లోచనమెల్లమెల్లప। ల్లకిఁగని సూనతల్పకవి
లాసము మెచ్చుచు నెక్కెమకుటావన్। సకియలుచుట్టిఁగొల్వగను సయ్యా
స వెల్లివనంబుజూడగన్॥ ... ౫౪.

ఉ॥ అచ్చరపువ్వుబోండ్లకెనయైనమెలంతలువేత్రపాణులై। హెచ్చ
రికల్ పఠించ జలజేక్షణయుగ్మలు కొందరందుమే। లచ్చపుచామరల్గిలుప
నండజయానలు కొందరుబ్బకం। బెచ్చుగతాళవృంతముల నేమరకన్విసరం
గ వేడ్కతోన్॥ ... ౫౫.

కం॥ ఆరామస్వకీయవయ। స్స్యారామలఁ గూడివనవి - హారమున
కుహో। హోరామ హృదయములై చెలు। లారామము తారసిల్ల - నని రొండొ
రులన్॥ ... ౫౬.

కం॥ మునుకనుఁ గొంటివె వనితా। వనితారసమయ్యె నలవు - వల
వులమ్మికా। మనికావురమీవనినా। వనిపాటిగొనఁగనవని- వనిమఱిగలదే॥

కం॥ అనిచూపినదొరకూతురు। తనమనమున ప్రేమ్మెదిగి - తరగ
లిడగమె। ల్లనచసిన జెలులు వోహో। యనుచుం గేకిసలుగొట్టి - రంతేటి
లోనన్॥ ... ౫౮.

ఉ॥ రామలుపాంథవిభ్రమ విరామముఁగామునిప్రేమమున్నిక। గ్రా
మము పుష్పలీళ్ళభిత కామముఁ గేళికనేమముల్ సుమో। ద్దామముమాధవ
ప్రథితధామముఁ దావుల సోమమంచితా। రామముఁగామినీ హృదభిరా
మముఁజై త్రకేళాలలామమున్॥ ... ౫౯.

గీ॥ పొంతఁజనిచూచి తలయూచిపొలముసొచ్చి। యందుగలవింత
చూడ్కులకబ్బ్రిమొసగ। తరుణులంతంతఁ జనుచుకాంతారమహిమ। నొ
సఁగ నొండొరుఁ జెప్పుడు బొగిడిరిటుల॥ * ౬౦

ఉ॥ శోణ మణిస్థకుడ్యరుచిఁ జొప్పడుపల్లవ రాజివ్రజగో। పాసిని
మాడ్కి-ఫుల్లసుమ పంక్తులుతల్పములీల నంతర। స్థానమునందు మారుతవ
శంబున రాలినపూల రాసులున్ । మానినికంటెవాసగృహమాయన నొ
ప్పెనికుంజమల్లదో॥ * * ౬౧

చ॥ అలమసజూడు పల్లవచయాంతరగుచ్ఛకపాళిగాలిచే। తలిరు
లఁ బాయశాఖలలితంబున దాకినతేకులెత్తెనా। చెలిఁబవికేన్ సడల్చినినుఁ
జేసని రేమగడేమి సేసెనో। తెలియవెయన్నలజ్జమదిఁ దప్పరిలన్బ్బెదమా
టుకైచనెన్॥ * ౬౨.

చ॥ అడుగనఁగొంటె రత్నకళితాంతర నూపురరావ విభ్రమన్।
జెదరితురీనపల్ దెసలబృందములా బలుతేంట్లజాడయా। మదనసమీనమం

ను పతిమాఱొాఱని తేరినవెనఱుముంగురుల్। చెదరినలీలఁ గాదె యనసిగ్గరి
యైనహసించిరంగనల్॥ ❋ ౬౩.

చ॥ మసఁగొనియల్లిబిల్లిగను మావినిచుట్టిన మల్లెఁజూచిమా। నస
భవకేళిలోఁ బతిపెనంగిసమాదిరి దోఁచకంతుపూ। గసికెలకోడియోర్తుత
మకంబున మూర్ఛిల లేపియోరతేఁయు। ల్లసముల నాడెనా ప్రియునిలంకి
యణోఁచెనెయంచు నవ్వుచున్॥ ❋ ౬౪.

చ॥ వనరుహలోఁచనా తరుణపల్లవవారము గాలిచేపరా। గనివృత
గృచ్ఛపంక్తివెలిగన్పడ విప్పిసరానఁగప్పుచ। కఱని పొదరిల్లుతోఁచె బయ
కారపు సన్నునికంచు కాంతర। స్తనములఁ దొల్గుపయ్యెదను చక్కఁగఁ
గప్పుకు కాంతపోవడిక్॥ ❋ ౬౫

గీ॥ సకియపున్నాగ రాజికేసరులఁజూచి। వెఱచిదవ్వులడాగినిక్వ
అఁగుజెంది। సకియపున్నాగరాజికేసరులనంది। యల్లిబిల్లిగనుండునెయ్యం
బుఁ గనవె॥ ❋ ౬౬

ఉ॥ పీవలిపీచినన్మదన పీడితయై చిగురాకుచేతవి। శ్రావపురంభశ
క్ర పరిరంభముసేసెను వింతఁగంటివే। పీవలిపీచినన్మదనపీడితయైచిగురా
కు చేతవి। శ్రావపురంభశక్ర పరిరంభము సేయుటసాజమేచెలీ॥ ౬౭

మ॥ పురుషాలింగితమయ్యె శ్యామయచట న్బొల్పారెనో శ్యామ
యా। పురుషాలింగన మెప్పుడొప్పగుట నీపొల్పొందెనోకొమ్మను। స్థిర
రాగంబున పల్లవావళినిపొందెం గొమ్మకన్గొంటెయా। స్థిరరాగంబునపల్ల
వావళికి మాతృస్థాన మాటంగదా॥ ❋ ౬౮

కం॥ గణికారతి సౌరభ్యం। బునకులతాంగకలితశయ-భోగభుజం
గే। శుకగంటేపొదరింటను। మనమున కబ్బురముదోప - మణిభాహాసా॥

కం॥ గణికారతిసౌరభ్యం। బునకులతాంగకలితశయ - భోగభుజం
గే। శుసిగంటు వ్రతము చెడునువ్వు। జనమంటును చూడకమ్మ - చిత్తరు
గామ్నా। ౭౦

చ॥ దగగొనివచ్చు భృంగమును దాకొని పెంటిబిరాన క్రొత్తగా। జగివిరికోరతో౯ మధువుచాలిడి కెందలిరాకుసెజ్జనా। మొగతదలదిండొన ర్చి పతిమోమున మోమిడిన త్తమిల్లెనా। ముగుదబలారెయంతయుదిమో హముఁగల్గిన స్త్రీయికంటిరే॥ * ౨౧.

క॥ శుకమొకబింబమ్ముఁగొనితన। శుకికిచ్చియు వేరునొకటి - శుకి కడజేరన్। శుకిఫలమువిడచిపటచను। శుకిచంచువు గొఱుకుచున్న - చో ద్యముఁగనవే॥ * ౨౨.

క॥ లేమావిని పికరవములు। లేమాపిని నన్ననముని - లీలతనరెలే। లేమావినఁదగు సీతను। లేమావిలసితమసుమ్ము - లెక్కింపంగ౯॥ ౨౩.

గీ॥ భామవింటివె వైదేహి రామలాంఛి। తమునసాకేత పురమనం దనరెవనము। కీచకశ్రేణిపూగ సంకీర్ణమునను। విరటుడేలిన సైన్యంబు వి ధముఁజూపె॥ ... ౨౪

గీ॥ లలితహైమవతీ పృథులకుచకుంభి। కుంభగంధసురభిపరి రం భవనము। లలిత హైమవతీ పృథులకుచకుంభి। కుంభగంధసురభి పరిరం భుబోలె॥ ... ౨౫.

చ॥ అకకనువింత రాగసుమనోల్లసయా నొకదాసియల్లకొ। శికజ టి శాఖలన్నినగి చెల్వొసలారెపు దానినెల్లకం। టకయుత చక్రవర్తిని క టాబిగజుట్టెనె యన్నసేమిదో । చకనడటిచ్చు బడ్డనొకచానవనాగమలీల లోయనె౯॥ ... ౨౬.

ఉ॥ చకటినిదాడిమంబుల మసంగొని చిల్కలుముకుటనొక్కినం। జక్కర వింటిజోసుతన సాయకముల్ కడునాళ్ళనాటచే। మొకటిలు బో మెనంచులలిమోదుగు పూజిలుకెత్తిచొకుల। మ్మక్కలచన్నదోయి న లయన్వొససేనెడు శీవిజ్ఞాపడెన్॥ ... ౨౭.

క॥ మామనివాలులకోరీ। బాకికెమి మీఁటికోరి-భ్రవరీచమరీ। శా రీకీరీమత్తమ। యూకీతతిపతులఁగలసి - గొలుసెనొయారీ॥ ౨౮.

చ॥ తిలకవిలాసమున్గలకుఁదెల్పెడు మలకెనపూలకాంతులం౯। ద

లపదంపడి చేరగవేడు చెల్మితో। య్యాలులతలంపు వీడగవిహారముసల్పె
వనాంత రంబునన్॥ ... ౮౨.

ఉ॥ తేనెలఁద్రాగుకప్పురపుతిన్నెలఁనాగువినోదవైఖరిన్। వీణియఁ
మీటసాగునొకపెట్టుననెమ్ములు కూయలొగుప్పూ । సోనకువీఁగు వేనలినిజు
ట్టునుపువ్వులసోగుతుప్పలన్ । మూనకలాగువీగి యెలనాగలుమూఁగినలా
గుబాగుగన్॥ ౯౩

చ॥ లలిఁబొదరిండ్లఁడాసెవిమల స్తబకంబులఁగోసె కెంపులే । దలిరు
లఁదూసెసైకతనితంబలతోఁ నెసబిత్తిగూసెయం । టులకపురంబుఁదీసెప
గటుంబషగుబ్బలబూసెతేంట్లకున్ । నలదముబోసెతోటి యెలనాగల కా
నతిఁజేసెక్రీడకై॥ ... ... ౮౪.

క॥ విసిమనము పొంగకూరిమి । మనసిజశర నేత్రలొక్క--మాటు
నఁబొదల । న్వెనఁగొని తమతమయిచ్ఛల్ । తనివోవగ మెలఁగి రెమ్మొ-త
నమలరారన్॥ ౯౫

సీ॥ పున్నాగములరాల్చె పున్నాగరోమాళి - పొసఁగనాభికినీడు
పొందునంచు । పల్లవాళినిగిల్లెపల్లవనిభపాణి - యధరంబుతోఁ మేలునం
దునంచు । లతకూనసూపెనులతకూనసరగున - తనువుతో సరిపోలతన
రునంచు । కొరిగుత్తులనుఁగూల్చెవిరిబోడికేరుచు - పాలిండ్లకివి నింపుపాలి
వంచు । కుందకట్ములములఁగోసెకుందరదన । నెమ్మినఖములతో సీటునె
గడునంచు । చంపకంబులఁద్రెంచెనుచంపకాంగి । నాసతో నెప్పువాదులు
జేసునంచు॥ ... ... ౯౬.

గీ॥ కోకకలశ కరకంఠచిగుళ్ళుగిల్లె । చెలఁగిశుకవాణిఫలములఁజిది
మివేసె । కులికిగజయానరంభలకొల్లబెట్టె । నంతనళివేణిపూఁదేనెనంతుఁ
బుచ్చె॥ ... ... ౯౭.

ఉ॥ కోలిలవాణి కెంజిగురుఁ గోసినరాపహరించెభృంగవే । ణీకర
శోభితప్రసవ నిర్మితకందుకముందటాబునం । జేకొనె హేమనాసకడచిట్ట

కమొప్పఁగకీరవాణిమా । కూకుచుపండ్లఁగోయఁగను హాయుమ్మనిసాంకవగం
ధికైకొనెన్॥ ... ... ౯౮.

చ॥ గణితనవీనరత్నయుత కంకణరావములుప్పతిల్లఁగా । ణినలిన
మెత్తి సొంపులుజనించఁగ సంపెఁగపూలఁగోసివా । సనలుగ్రహించి వేసె
నొకసాంకవగంధిబిరాననాసికం । బునకుసమానమొప్పపికపొమ్మనికేలన
దల్చురీతిగన్॥ ... ... ౯౯.

ఉ॥ నూతనపల్లవావళి వినోదముకల్గి ప్రవాళ్యరాగవిఖ్యాత కరం
బుపోరెననకామిని యోర్తచిగుళ్ళుగిల్లినన్ । జాతికిజాతివైరమన సామెత
యాతరళాయతాక్షిముం। జేతను జూడగాఁగలిగె చెల్వొసఁగులుగ హాసా
సుఁజిలుగన్॥ ... ... ౧౦౦.

ఉ॥ పూఁగొలఁజూచియొకతెచెలి బోరనడాకొనికోయఁబోయినన్।
బాగరిపిల్లతేంట్లు పసిబట్టిసరాళున మోవితావికిన్ । మూఁగిన కంకణక్వ
ణనపుంజము రేచఁగఁజోపెఁజోపినన్। సీగకనున్నదోచేచినినీలవుబంతుఁ నా
డుకైవడిన్॥ ... ... ౧౦౧.

శా॥ పంతాలాడుచు గబ్బిగుబ్బెతల సంభ్రంబొప్ప పూఁదీవెలన్
స్వంతౌమావికిఁ జుట్టియూఁగపదముల్ వేచాఁగితారాపథ । ప్రాంతంబై
చనుడెంచులీలగని నన్పాటించకన్ దేవతా । కాంతానీకము లోటి క
య్యముననుంగ్రాల్లవ్విసట్లొప్పెడున్॥ ... ౧౦౨.

ఉ॥ కోరకపంక్తివిందులనికోరినఖావళికూడినంతటన్।భూరివిలాస
మున్నడసిపూజ్యతచే తలకెకెనొయన్ । సారసగంధియోర్తు విరజాజు
లఁగోసిప్రవేణి నుంచెనా । తీరుఘటించకున్న కచుదీనతచే భువిఁడొల్లకుం
డునే॥ ... ... ౧౦౩.

ఆ - వె॥ తనయులైనయళులు తలకట్లఁబడెనంచు । దాదిమూఁకఁ
గూడితామరసము । స్తన్యపానమివ్వఁజనెననఁనొకచాన । పూలఁగోసిసి
గనుపొసఁగఁదుఁటివె॥ ... ... ౧౦౪.

మ॥ పొగడల్ గోఁగులువావిలుల్ తిలకముల్ పొన్నల్ రసాలంబు

సం॥ పెకరోరఁటలకోక! క్రేంకణములుకా మెత్తల్‌వినోదంబుబ॥ స్వగగ ల్లుమ్మినిగూర్పబలిరఁ నను నిశ్వాసించి శంజూచినకా। నగినమ్మట్టియదల్చి కాఁగిలిడితన్నున్నాబడినమ్మ్బచెనా॥ ... ౧౦౫.

చ॥ మరునకుమార్విమైసతులమానము కోప్పడఁజూచుగానయీ। పురుష సుమాశ్రిత భ్రమరపుఁజ సుఖంబులణఁతునంచు నా। విరులనురా ల్పెనోర్త మొకబిత్తరియంత ప్రవేశతమ్ములీ। కరణితలంచకన్ననగిక్రమ్మ రఁబూయగఁజేసెపొన్నలఁకా॥ ... ౧౦౬.

చ॥ మరు కునీ బసూన తతిమార్గణమైమన నేచునంచునుం। దరి యొకవఁజుళ క్రుమముఁదన్నన శేషగళత్ప్రసూనముల్। దొరలెడియశ్రు ధారలనఁదోచి యశోకముగాదోహదం। బరుదుగఁజూపె మళ్ళిభృగు పాటకబేటులసామ్యమొప్పగకా॥ ❀ ❀ ౧౦౭.

చ॥ ఎలవిరబంతిఁగోయుకయిసెత్తిన పయ్యెదజారివల్పకం। చలన ఖరాంకితస్తనము జెలెరఁచూదాసినొకర్తుచూచియా। తెలిసెనుకంటిబైసు నఅత్రెంచినయీచనుబంతిరాలునో। చెలియనలజ్జకై ముడువచేడియతా సుగ్రహించెనగ్గాలకా॥ ❀ ❀ ౧౦౮.

ఉ॥ శ్రేయముమీఅనొకరఁ చెలిచెకిరఁట కింశుకకోరకప్రతి। ఛా యనుఁజూచిభ్రాంతిగాని చానయొకర్తు వచించెఁగంటిరే। రేయిమగండు రంతుశరిప్రేమనొనర్చినగోటిగీటన। న్నాబయపుజాణెతల్ మిగుల త్రస్తర లాడుచునవ్వీరందరుకా॥ ❀ ❀ ౧౦౯.

క॥ విహరించుచెటులమైయా। విహరించనుసీతుపయర - విరిగు త్తులతా। విహరించెనుమెల్లనతా। విహరించెనుమిత్రవింద -విహరించు తరికా॥ ❀ ❀ ❀ ౧౧౦.

క॥ అంతటకాంతామణులొక। చెంతనుగుమిగూడివేసఁ-చిగురా త్తంగకా। బంతములాడుచునొకరొక। రెంతోవింతగనుమెలఁగి - రెమ్మె తనముసకా॥ ❀ ❀ ❀ ౧౧౧.

ద్విరదగతిరగడ॥ చెన్నలరగారెలక్ష్మికళలుమీకళలు। క్రొన్ననలు

మేయుటకఁ గోవెలలు గోవెలలు। చేరకనుతగిలించు జివురులనుఁ జివురులను। సూరెగిలిపోయి కింశుకములను శుకములను। చోపెదనుకట్టు మిక్కుజువ్వలనుజువ్వలను। వ్యాపింపవేయుమికనవ్వలనునవ్వలను। తలకిపాతె నుపూఁబొదరులగనుదరులగను। చలమేలనిత్తుకేసరులఁగొనుసరులగొను। మఱువదలియల్లిగురుటాకులగుటాకులను। తెఱకువను ద్రెంచువలితీగెలనుతీగెలను। పొలతిలలినీమదినిపొదలగను పొదలఁగను। తొలకెనిమ్మలుతరుల తుదలఁగను తుదలఁగను। త్వరగఁగూర్పవె కోవిదారముల దారముల। వరుసగల్పవెసింధు వారముల వారముల। తెరకునసటుబోయి తేనెలను తేనెలను। తీరిచెదబూను సుదతీనెలను తీనెలను తరుణియేరవెదేవదారులను దారులను। సరవితోబలికించు సారెలను సారెలను। సిరతిఁజేరెదనుదానిమ్మలను నిమ్మలను। ఉరుగుదమొకస్తూరిదిమ్మలను దిమ్మలను॥ * ౧౧౨.

క॥ ఓలీలావతిరామమ। రాళగమనపల్లవాంఘ్రి - రాజీవాక్షీ। రోలంబవేణిచమరీ। వాలకబరిపూర్ణచంద్ర - వదనలువినరే॥ * ౧౧౩.

మధురగతిరగడ॥ గంబురదిన్నెల కన్నెలఁగూడియు। సంబరమున దొరసానినివేడియు। నల్లోనేరేడాడి పాడుదమె। యల్లిబిల్లిఁగొని యాటలాడుదమె। కూడి యందరము గుజగుజ తెకు॥ నాడి చేరుదమెయాగుమి మూకుల। బిత్తర మీసగబిత్తి గూయుదమె। వొత్తుకలసి మరుపూజసేయుదమె। యురతిమీఱకోలాట మాడుదమె। మురయుచు డాగిలిమూతలాడుదమె। తటిమితటిమి కాంతామణి ముట్టితి। పటిచి- పరచియిాభామనుబట్టితి! మవ్వపుతావుల మల్లెల గిల్లరె। క్రొవ్విరజాజులఁగోసి పెడఁజల్లరె। క్రీమ మొప్పగ ఉలిఁగమనిచుదమిక। శ్రీమఁ గొంటిమి చలిచాలించు దమిక॥ ... ౧౧౪.

గీ॥ అనుచునచ్చెలియలురాచవనితఁజేరి। యొఁడొరులుబుజలను చేతులూనిపట్టి। చాలుపడఁగూడి మెల్లన చనువుమీఱ। వెడలిరాత్రితులసీడను నిశ్రమించి॥ * * * ౧౧౫.

గీ॥ భరితజలకణకమల శోభలనుదెగడు। చెమటమొగములఁ జ

య్యెదచెఱఁగులొత్తి। వింతలగుపండుటాకులవిసరుకొంచు। నున్నరుచిఁ గొసనందొక్కయువిదపలికె॥ * * ౧౧౬.

గీ॥ అమ్మవినవమ్మజవ్వనమందుచెలులు। వనవిహారంబుసేయంగ వలవదమ్మ। కమ్మతేనెలు పత్తిబోవకసరుతేంట్లు। పుష్పాదులురాల్పరివ గాలిరొప్పవేగ॥ * * * ౧౧౭.

ఉ॥ పువ్వులురాల్పమందు నెలపోటరి కొంకఁగొనుంజిపుళ్ళపెం। జివ్వాలు గిల్లినన్నసగి చిన్నిపికావళి యూర్చుపండులం। జివ్వనఁగోసినం జిలుక చేరువలున్ రొదజేసువీరలా। పువ్వులుకాసిబల్లమటఁబోయినబిత్తరి మీద మోసమా॥ • ... ౧౧౮.

గీ॥ అంబుజేక్షణ వనవిహారంబుమాని। సంబరమ్ములూర పద్మాకరంబుఁజేరి। యాడుకొనఁదగు మట్టమధ్యాహ్నమగుట। యిచట నుండం గదగదిక నిజుకు గల్గు॥ ... ౧౧౯.

ఉ॥ ఛాయలు హ్రస్వమైపడబిస ప్రసవంబుల నాశ్రయించెపు। ష్పాళితకుంజ వాసశశకావళి దూపిలికాలు నాకెమెం। డాయెగుహాంతరస్థితమృగాధి పసంహతికిన్ వగర్పు పెం। పాయెదవాగ్నిపట్టుపవలాగహనాంతరసీమనంతటన్॥ ... ౧౨౦.

ఉ॥ చివ్వనలేచి యాకసముసేరు దవానలధూమరేఖలన్। దవ్వులగాంచి నీలజలదభ్రమబర్హిణసంత్తిమానసం।బుప్పొంగులూరనుట్టిపడి యొకొంటటెక్కలువిప్పికూయుచు। న్నవ్వపుపూఁబొదల్ గదసిమాటికిచూచును కిన్నెరక్కయున్॥ * * ౧౨౧.

క॥ తమతేనిపేరుఁగొనెహం। సములివిప్పిందులనిసాసంబులునిజగే। హములకురాఁదీసినగతి। కమలకుసుం గములడాగెకలహంసంబుల్॥ * * * ౧౨౨.

చ॥ మనుమునుపంకమేప్రఁ గొనమాధవుడీజనినొత్తి యొత్తిర। తుణమొసరించె పంకముసగాసిలె నామనునిపుడుఁ బ్రోచుదా। మనితమము ట్టనెత్తి చదియుఁబడిపొర్లడి జోకఁగ్రోడసుల్। బెనఁగొనెకర్దమస్థలిని

ఫేనచయాంచిత సృక్వచిహ్నలన్॥ ... ౧౨౩.

గీ॥ ఇట్టితరికోలఁకుల చరియించబాగు। పడుచు మననట్లు సే
యరాపడతిమెచ్చ। మేటిరాయంచనడలకు సూటిమించు। నీటుగులుకగవె
డలిరినీటనాడ॥ ... ౧౨౪.

క॥ ఇత్తెరఁగునఁ జనుగామిడి। బిత్తరులకు నెఁడయొరపు - వేసట
చూపం। జిత్తంబులుత్తలంబులు। నెత్తగవేర్వేరఁజనిరి - రొట్టకునేనిక్॥

సీ॥ తొగదాయివీఁడు కందొగలనేయునటంచు- పాణిపద్మముచా
టు బట్టెనొకతె। కప్పుమిచ్చెదనంచు కమల పత్రంబుల - సురఁటి యడ్డ
ముబట్టిచూపెనొకతె। బెదురుకురాహువు బెడుదునంచద్దంబు - కీల్జడ బ
ట్టెనుకేలనొకతె। పద్మినులనుపగబెట్టెమిత్ర ద్రోహి-గనఁదగదని ముసుం
గునిచెనొకతె। పాంథులనుగాల్చు క్రూరుండుస్పర్శకూడ। దనుచుదాకపొ
దలనీడనరిగె నొకతె। కులుకులొలయగ వేర్వేర గుంపులయ్యె। భావభవ
శరాక్షులు పురోభాగమందు॥ ౧౨౬.

గీ॥ లలిగనిరిపులిన స్థలిలాస్యమాన। చక్రచక్రాంగతతి సముజ్వల
విసార। సారసారసకైరవ సాంద్రవారి। వారిపర్ణివిదారి కాసార మొకటి॥

గీ॥ దొరువు గన్గొసిదేవేరి దరులఁదరుల। మెలగుదము రారెయని
తానుమెల్లమెల్లఁ। బొలతులనుగూడిలీలను పొన్నపొన్న। గలుగు నీడలఁ
జేరెను కలికికలికి॥ ... ౧౨౮.

క॥ తరుణివెను వెంటసకియ। సరుగసరోవీచి సఁచ - యసముద్గ
తశీ। కరలుఁటాకనమారుత। మరుదుగ శీతలమునించి-యతివెలఁదేల్చెన్॥

తరళ॥ చలువగాలికిహాయి మీరగ సారసాక్షులు నద్దరిన్। జెలువు
నంజిలునవ్వులన్మొలఁ జేతులూనుచు నొండొరుల్। నిలచియాకొలనందు
చూపడునీటులంగని మెచ్చుచుం। జెలువతోవివరించిరచ్చటి చేష్టలంగొని
యాడుచున్॥ ... ౧౩౦.

కం॥ ఈసైకతములచెలువం। బీసారసములవికాస - మీతొగతొ
గచె। న్నీసొగసగుతరగలబా। రీసరసినిగాకధరణి - నేసరసినగున్॥ ౧౩౧

తృతీయాశ్వాసము.

సీ॥ అనిమిషవ్రాత విహారంబుపూర్ణామృ - తంబుననిదియుస్వర్గం
బుఁబోలె। మకరకచ్ఛపపద్మనికరనివాసమై- ధనదుని పట్టణమనగనొప్పె
సతతమాశ్రయి హంసజాల ప్రకాశమై - సత్య లోకమునకు సాటినెగ
డె। ననవరతంబు నన్యాదృశ్య భావగాం- భీరమొప్పగసాధ్వివిధముసూ
పె। సంతతస్థితోజ్వలశంఖచక్ర మహిమ। నమరివైకుంఠనగరికి ననువు సే
సె। లలితభృంగీశ కేళీవిలాసముననుం। ధరణికైలాసపురమనఁదనరె కొ
లకు॥ ... ౧౩౨॥

క॥ చతు రతసై రంధ్రీచయ। సతతాలంకృత నృపాల - సతినొ
ప్పెకొలం। కతివాకనులాలితతట। లతౌగళతుహిసుమరాజి - లావణ్యాము
నన్॥ ౧౩౩

క॥ తమ్ములతుమ్మెదలెగసెడి। యెమ్మెతననుఁగంటెకొలకు - వె
లనాగరువా। రమ్మనసీలపుటచ్చన। లిమ్ముదనర నాడుచున్న - యెసకము
దోపన్॥ ... ౧౩౪.

క॥ తుమ్మెదల బరువుచేలలి। తమ్మియొకటిమొగడనఁట - తనప్రి
యుడువినో। దమ్మున చన్నొత్తినగతి। నెమ్మదినొక చెలికిదోప - నెరసి
గ్గుగొనెన్॥ .... ౧౩౫.

క॥ ఇట్టివిలాసంబులుగని। పెట్టుచుతీరమునుజుట్టి- సినవగవులతోఁ।
నట్టవఁగొసికేకిసలం। గొట్టుచురాపట్టి యాఁటఁ - గొనిక్రాల్గఁటుల్॥ ౧౩౬

చ॥ తొడవులుతీసివెట్టిజిగి దువ్వలువల్ కడనెట్టిజల్గుపా। వడలొగిఁ
గట్టిపైటబిరువారముననొల్లఁజుట్టి యొండొరుల్। తొడితొడకిట్టి బంగ
రువుదుస్తులకొమ్ములు బట్టియుద్దులే। ర్పడజతగట్టిగట్టుదిగిరాజితరాజము
ఖుల్వినోదులై॥ ... ౧౩౭.

క॥ నెట్టననంచులుబిడెమున। గట్టునకుంజేరచంద్రకాంతకృతంబా।
నెట్టికలుగడచి చెలులొక। పెట్టునదుంకిరిగుభుల్లు-ప్రియమున సగసిన్॥

క॥ దుంకినిలువీతలఁనుబలు। పొంకంబగు నడ్డయీత - పొల్లితల
నా। పంకజముఖులీదుచునుకొ। లంకుటతటంబుగాగ- లలిఁగొనిరపుడున్॥వి

ఉ॥ తేనెలు తూండ్లుఁగ్రోలుచు మదిఁజిగదాయివి వాసిగానకన్।
వేనలిపోకలం గెలువవెన్కొనెనంచును పారఁద్రోలిన। గ్లానవలల్ కొలం
కునవిహారముసేయసరోజ సౌఖ్యము। న్మానిసరాన లేచిపలుమార్గములా
యెను తేంట్లువంచకుల్॥ ... ౧౪౦.

ఉ॥ వెన్నెలగుత్తి పల్వగలవీఁగినబట్టజిరాగు మీఱగా। సన్నిటికన్ని
రూపములునై। వెనునంటినరాహువుల్ బలెం। దిన్ననికీల్జడల్గడలఁదేలుచుఁ
బైపయి చెన్నుఁగుల్కనా। కన్నెలనిల్పుటీతల మొగమ్ములు చెల్వస లా
రెచోద్యమై॥ ... ౧౪౧

సీ॥ శత్రునిమిత్రులు శత్రులసమమని - రాహువు పెట్టెనరాపిడనగ।
చెలులకన్గవకోడిసిగ్గునకుతికెల - కుఱికొన్న నీలంపుటుఱు లనంగ। కన్నెల
మొగములుకనలి యుద్ధమునకైబంపిన జట్టీలబలగమనగ। బెదరిలేచిమరం
ద మొదలజాలకపున-రాగతంబగుభసలాళియనగ। సుదతులీదినకమలాళిఁ
జుట్టైజడలు। జుట్టినందగితరగలఁ జొచ్చివెడలు। జలజములఁజూచి ముగ్ధలు
సకియలహహా। బడసిరనియెత్తనవ్విరి ప్రౌఢసతులు॥ ౧౪౨।

మ॥ ముదమేపారగ చిన్నిమాయ వయవంబుల్గొన్న లావణ్యసం.
పదసంకింపఁ దలంచినారనుచు కోపంబెచ్చమార్పెట్టుచు। న్బదపాణ్యాస్య
లఁదన్నిగిల్లిజతేఁ బాపందోసినట్లబ్జసఁ। పదపీటింబడనీది రక్కొలనులోపం
కే జపత్రేక్షణల్॥ ... ౧౩౪.

మ॥ పగలబ్జంబులు తన్నెదిర్చెనని కోపంబెచ్చ చంద్రుండు కెఁ। దా
గహేజీబుజమిల్లఁగూడి పఱరీతుల్బానివిచ్చేసిపె। న్జగడాలాడినఁజోకఁ గా
మినులు కాసారంబునందూఁకినీ। టగళంబుల్మనుగం జరించికను జంటల్మో
ములొప్పారెడున్॥ ... ౧౪౪.

మ॥ ముదితల్ క్రొంజిగికెంపుఱా బుఱటకొమ్ములుల్బానిపంతంబుల।
న్ముదమేపారగరెండు వంకలను గుంపుల్గట్టి నొండొర్లపై। వదనాబ్జంబులఁగ
బ్బిగుబ్బకవల న్వాలాయముం జమ్మచా। లెదుగంజిమ్ముచు నోలలాడి రపు
డున్ హేలాగతుల్జూపడన్॥ ... ౧౪౫.

మ॥ తనివిందీర విహారమున్ సలిపి కాంతామాత్రికంబత్తరిన్। వనజాతంబులు బూని చుట్టుకొని కాంతల్ గొల్వఁగన్। గట్టుకైజను దెంచెన్మును దేవతావనితలిచ్ఛల్ మీర సేవింప శ్రీ। వనజాతేక్షణ యబ్ధినుండి ధరకై వచ్చుంబలెం జూపడెన్॥ ... ౧౪౬.

క॥ సరసిజముకుళకు చనుసుం। దరులుంబరిగొనుచునల్ల - దరిఁగని వలితె। మ్మొరపిచిన్నమైనెటుగ। గ్గురులెత్తగవణకుఁబూను-కొనినిలచిరటన్॥

క॥ ఘనభరమునకోర్వకకటి। వణికెను వక్షోరుహములుఁ - బడుననుచు భయం। బునఁ బట్టినతిచలిమును। కొనగకరభదనగుప్త - కుచయుగళైనన్॥ ... ౧౪౮.

చ॥ కలువలరేని మండలముఁగప్పి మొయిల్గిములన్ సరోవరం। బులనుతరంగ మాలికలముంచిన పర్వమునన్ సరోరుహా। స్యలతడిముంగురుల్ వదనచంద్రులఁగప్పుచు గుబ్బలందునా। భులవళులన్వినోదగతి ముంచెపయః కణపంక్తి జాలముల్॥ ... ౧౪౯.

క॥ ఈరీతినొప్పనతివలు। తీరంబుననిలిచిరాచ - తెలిగంటికిపెన్। గారబముప్పతిలన్వే। ర్వేరుగకై సేతలనొన - రించిరివేగన్॥ ... ౧౫౦.

చ॥ కులుకుమెఱుంగు పోరువలకుంతలముల్దడి యొత్తి యార్చుచు। న్నొలపపుకస్తురిన్ సాగియుబొట్టు మరించిమలాకఁదీర్చిమే। ల్వలిపెపుక్రొందళుకు్కవలువల్ సవరించికుసుంబరంగుకం। చెలఁదొడగించి కెంపురవచెకుఁడు సొమ్ములు బెట్టిరింతికిన్॥ ... ౧౫౧.

క॥ కాసుతకేలీల చెలుల్। కైసేసియు తాముసట్లు - గలవారైమై। భాసిలమొలనిరు చేతులు। నాసుగఁబూనుకొనినిలువ - నాసమయమునన్॥

చ॥ రకపు మెఱుంగు కెంపుపసరంజిలు చంచువు లింద్ర నీలమా। లికలగుకంఠ రేఖలలలింగలపచ్చల సొంపుఱెక్కలు। బ్బకమయిమొప్పియ చ్చటికివచ్చె శుకాళి మృదూక్తులెచ్చహ। ల్లకశరధారి వాహన విలాసకుడా సరదారుఁగొల్చుచున్॥ ... ౧౫౩.

చ॥ సరగున మిత్రవిందకని సాసపాణులకానతిచ్చెనీ। మరునివాహ

మాయి బంధువులమానక పట్టుదమంచునల్ దెసల్। పరంగొన గ్రక్కతి
ల్లియవి పల్దెసలైనను వెంటనంటెప। ల్దరులను తుప్పలన్బొదరుల న్వెద
కంజనిరాక్క రాక్కరున్॥ ... ౧౫౪.

గీ॥ యువిదలీరీతినొక్కరినొకరుగనక। వెతకదవ్వులఁజనిమిత్రవింద
యచట। పూలనలరారు నొక చిన్ని పొన్ననీడఁ। బడలికనుసిల్చి కనెపురో
భాగమందు॥ ... ... ౧౫౫.

ఉ॥ అంతకు ముందు వేడుకఁవిహారము సేయుచు వచ్చియాసర।
ప్రాంతమునందు నొంటరిగ రాజితపల్లవ పుంజకుంజగ। ర్భాంతరమందు
నూతనసుమావళి కల్పితశయ్యపైనవి। శ్రాంతమునొందియున్న విలసద్గు
ణ వర్ధనుకంసమర్దనున్॥ ... ౧౫౬.

క॥ కనుఁగొనియంతట జల్జ। ల్లనిగుండియబెదరబెగ్గలముఁగొనిత
మిపె। న్గొనఁ గొంత వడికి నిసుమంతను తెలివికలుంగ తనకు - తానిట్ల
నియెన్॥ ... ౧౫౭.

శా॥ కాంతా యీనెఱజాణఁ గంటె యొకటాకంతుండొ రాకాని.
శా। కాంతుండో త్రిదశాధినాథ సుతుడో కాబేరుడో యబ్ధిజా। కాంతుం
డో నొవసంతుడో తలపనీగంభీరమూర్తీవియా। వింతౌచక్కదనంబుగన్న
మదినువ్వే వెఱ్ఱినైతింగదా॥ ... ౧౫౮.

క॥ అంగజుడివ్వనివయ్యా। ళింగొనెడస్సియిటనిలచి - లేఁకల తురి
కి। న్బొంగిలికై విడచెనొకో। యంగగునవియువియెపోలు-నంగజుడితఁడా॥

ఉ॥ కంతుడునిక్కమైన సుమకాండము లేవియదొకనుం గొనన్।
వింతగుచూడ్కలే చెఱుకువిల్లనరాదదిగాదె భ్రూయుగం। కాంతియెకాద
నంగునకునంగమునేగతిఁగల్గుసత్యమీ। చెంతఁబరుండిమన్మనముఛిద్రముచే
సెను పీడెవండకో॥ ... ౧౬౦.

క॥ మిగులన్మచ్చేతోవని। జిగురింపంజేయులీలఁ - జేరువసంతుఁడగు
ననితోచెదునతడె। ట్లగునోయరుణత్వమెద్దీ - యానికనెవడో॥ ౧౬౧.

చ॥ సరవినిచూడగానితని జాడలెఱింగితినెంతవాడెయ। ద్దిరజలజా

త్వైరిపగదీర్పగ మామకమానసాబ్జముఁ। ద్వరగతినేయవచ్చెనది దబ్బర
వాడుకళంకిపీడుశ్రీ। కరుడకళంకిగాననతడెట్లగు పీడవడాట తోచదే॥

ఉ॥ ఇప్పుడుఁగంటి పీనిజలజేక్షణ చూడుజయంతుడమ్మయీ। నెప్ప
రికాపుబేలపస నేరవుగా వెలిగండ్లవానితో। నిప్పురుష ప్రధానుసమమే
మనిసేయగనోపెనల్లనో। కప్పురగంధినీకు తమకంబుననెంతపరాకుగలైనే॥

క॥ తెలిసితినేనిపుడీతని। నలకూబరుడమ్మ-పీఁడునాళీకాక్షీ। నల
కూబరుగిలకూబరు। డలరారునెపీనితోటి-యానవికల్లల్॥ ౧౬౪,

క॥ ఔనేయిదినిక్క-ంబౌ। మానకనేవలపులందు- మలసినకతన।
న్మానితిపరాకుమదినో। మానినియెవడితనితోస-మానమువచ్చుఁ॥౧౬౫

క॥ కాంతవసంతజయంతులు। కంతుడునలకూబరుడుభ-కాంతుడు
కననీ। కాంతినిధికాలిగోటికి సుంతైననుసాటిరారు-సోయగమెన్నఁ।౧౬౬

క॥ వనలక్ష్మీగోరిలీలఁ।మనుజాకృతిఁబూనివెదక- మాధవుడిట
వ। చ్చెనునిక్క-ంబిదిగాకు। న్ననువింతలుకల్గుఔట్లు- నామదికరుద్రై॥౧౬౭

గీ॥ మెలతయీచతురా స్యోక్తిఁమెలఁగుప్రౌఢ। వాణిసర్వకళలఁ
దేటివఱలుగాదె। యొలమినిప్పురుషోత్తమునెదవసించు। కమలశ్రీయభాగ్య
మెంతనిగణనసేతు॥ ౧౬౮.

క॥ ఈసర్వజ్ఞునిఁగూడిన। యాసతిఘనభూతినెంచనలవియగునెము।
న్నాసతులేయేనోములు। నోసిరోమమ్మారెవారినుతిఁగొనఁదరమే। ౧౬౯

క॥సతులైబుట్టినవీనిం। బతిగాగొనకున్నటి త్త-బ్రతుకులుగావే। శతప
త్రవైరికరసం। హతిఁగ్రాననిక్కైకవాళి పూదిరియనుచుఁ॥ ౧౭౦.

క॥ తెలిసెనిన్నటిరేకడ। కలలోఁగనుపట్టినట్టి ఘనుడుస్వీడుఁ।
లసగనొకడైతోచిన। వలపుఁగొని మనమువాని పద్దనెనిలచెఁ॥ ౧౭౧.

గీ॥ అనుచుతలపోయ నంతననంగుడలరు। టమ్ములనుజిమ్మనెడబ్ర
యమ్యాలైనబెదరి। మైవణకనఁటపరవశమైనరాన। పట్టుదప్పినకీల్బొమ్మ ప
గిదిఁద్రావాలె। ౧౭౨.

క॥ వనితారత్నమువ్రాలిన। మణికంకణరవముపాద - మంజీరగణ। క్వణమురశనాఘంటా। స్వనమొక్కటఘల్లుమనిన సయ్యనవపుడుర్॥ ౧౭౩

క॥కటిచేలువుమేలొలినివల। చెలుగునతళుకొత్తునిండు-జిగమెలుపు జగా। మెలుపులకెదజల్లనక। స్గటకల్వలమోడ్చిమటల కంగటిబ్రా లెన్॥

గీ॥ బ్రాలికొండొకవడికిధైర్యంబుబూని। యారయిదియెంతవింత కాంతారమందు। చూడజూడగమగటిమిసూరబుచ్చు। ననితలంచుచకన్గవ-నల్లవిప్పె॥ ౧౭౪

ఉ॥ విప్పిదిటంబుబూని మదివీగగ నల్లననాకుజొంపముల్। విప్పుచుతీవెసందులనవీనతటిత్సమదేహకాంతితో। నొప్పెడుకుంతలాభ్రరుచి నొయ్యనగన్గొనుమనోమయూరము। ల్లప్పుడెవిప్పియాడెనురయంబునమిక్కిలివిఱ్ఱవీగుచున్॥ ౧౭౫.

క॥ ఎదబెదిరిచెదరిమెదలగ। పదటునతమిపొరలియెదిరి- వదలకకదురన్। మదినదిమినిదానించిన। మదవతియనితెలిసిమెచ్చి - మమ్మాయనుచున్॥ ౧౭౭..

క॥ అద్దిర యీసఖియెవ్వరి। ముద్దియమోసుద్దులెన్న- ముద్దులుగుల్కన్। నిద్దాబంగరురంగులు। దొద్దబడున్దీనిమేను-తులకింపులకున్॥

గీ॥ చెలితళుకులంబు మించుమించులకులంబు। లాయతులకింపులలిబలాయతులకింపు। బలుకలికిపాటుమాయనకులికిపాటు। నౌరజిగి కురుల్ మరునివేటాటకులులు॥ ౧౭౯.

గీ॥ ఔరనెలతుకజేసెనెట్లబ్జభవుడు। తృణజగన్నిర్మితుడునన్ని పనులుమాని। తనచతురతనుజూపింపు తలచుచుబూని। దీనిసృజియింపనేడాదిలీరకుండు॥ ౧౮౦.

చ॥ మిసిమిపసిండితళ్కుజిగి మించులకుఱ్ఱసుధాంశుబెళుకులో। పసగొనితూచిక్రొవ్విరులవల్పుసమానముగూర్చికేసరీ। ప్రసవవుక్రోవిలోవిధికరంగితళుక్కునునిగ్గునచ్చుబో। సిసెగలుదీరనంబరునశీఘ్రముతోగిన మించుబొమ్మరా॥ ౧౮౧.

ఉ॥ చారుహరిన్మణి ప్రభనుచంపకశోభజవాజితావిప। న్నీరునఁ గూర్చిమన్మథుడు నేర్పునవ్రాసిన బొమ్మగానిచి। త్తారునభిత్తినెట్లులిఖితం బొనరించెనకోయనంగుడ । న్నేరకుసామ్యమిట్లుకనుపింపగ నేయుటబోలు నిక్కముల్॥ ౧౮౨

చ॥ వలపులతేడువేడుకనువచ్చి వనంబున వేఁటలాడతాఁ। బొలుపు నదీనికన్నెలకు మోహన దీపము గాఁగకుంతలా । వళినుతిసేసిలేఁమగలఁ బట్టుటకైతన నేర్పుకొద్దివి । చ్చలవిడిదోలినఁజెలఁగిసఁయ్యానవచ్చిన దీమ మానిదిక్॥ ౧౮౩

క॥ మునుదేవమానినుడివిన। వనితయిదేపోలునిజము- వనికేపనికై వనితలనువిడచివచ్చెనొ। యనితలచుచు ముందునిలచి- యంగనకనియెన్॥

ఉ॥ ఎవ్వతెవీవుభీత హరిణేక్షణరామలుతోడులేకనీ। విప్వనినొంటి నేలఁ జరియించెదవో తలిదండ్రులెవ్వరో । మవ్వపుజవ్వనంబుఁగొనుమా నిసిపేరుపురంబుదెల్పవే। పువ్విలుకాని సంపదకు మూలమునీవసితోచెనా మదిక్॥ ౧౮౪

క॥ వినిచెలితరువలిమాటుం । గొనిధరవలకాలిగోటి- కొనరాచు చున। ప్పనిజూచుచు మెల్లనవా। కొనియెక్సతులున్నసీమ-కునురాదగునే॥

గీ॥ వినుడవంతీపురాధీశ్వరునకుసుతను। పిన్నకన్నెనునసుమిత్రవిం దయండు౹ పొలతులీచెంతశుకముకైఁబోయినారు। వచ్చెదరుమీరలెవరొ వాక్రుచ్చుడనిన॥ ౧౮౫.

* గీ॥ ఔరయేకకార్యద్వి వ్యర్థకారియనెడి । యవని సామ్యంబుసరిపో యెనడవిఁగనుట। చుల్లకైవచ్చిముంతదాచంగనేల। ననివితరిలించిమెల్లనన తివెకనియె॥ ౧౮౬

గీ॥ సుదతినీమేనమామకు సుతుడనేను । కృష్ణుడనుమొన్న నొకరీ యతీశ్వరుండు। నీవిలాసంబులను దెల్పనిల్వలేక। ప్రొద్దుగడుపంగ వచ్చి తిఁబొలముఁజేర॥ ౧౮౭

క॥ అంతకుముందే మారుడు। పంతముగొనినన్నుఁబోరె భామా

నీవాకంతునకుతోడునిలచితి। వెంతనినేనిలువనేతుణ - నికతరమానే॥౧౯౦.

గీ॥ ముదితయొకడిద్దరికికట్టుముల్లెగాదె। నీవుమరునకుతోడౌటనీతి యగునె। బావిలోపలకాల్జారిపడినవాని। నెత్తవలెగానిచట్రాతనేయఁదగునె॥ ౧౯౧.

శా॥ వనితాతాపముబల్వనాకొనినిను బ్రార్థించితిస్నీవుయా। వన భాగ్యంబెనవారగించు తరియాపాథేయముస్నెట్టవే। యనుమానించకమో వితేనియలతోనభ్యాగతోవిష్ణువం। చనుశాస్త్రంబు విధించెఁగాదెమును నాసూక్తుల్వితాయెంచితే॥ ౧౯3.

ఉ॥ చిత్తరిమన్మధుండుమదిపీడనచేయ బ్రణంబుగల్గెనే। మత్తిలినీవు వెజ్జువనిమందిడఁగోరితిజాగుమానినా। కిత్తరిమోహిద్రావకమునిచ్చికుచస్థలి కుంకుమంపులె। పొత్తవెనాయొనర్ణమిగులనోపికినీవ్రణబాధపోవగన్॥౧౯3.

ఉ॥ నామదినీదుయామసవనంబునఁద్రిమ్మరిసొమ్మసిల్లెనో। కాముని తీవ్రబాణముల్రాగెనొ తేజసుకాటుచిచ్చునం। దేమరిసొచ్చిచచ్చెనాయ దేమివిచిత్రమొనాకుఁజికుడో। భామినినీదయన్వెదకిపంపవెనీసుకృతంబు. నెన్నెదజ॥ ౧౯४.

ఉ॥ వ్యర్థముసేయకన్వెదకిపంపిన బ్రాణములిచ్చినట్లుబల్। సార్థక మానుసేశమునసన్నిధిఁజేర్చువిచారమేలనా। ప్రార్థనమెచ్చవేయిహపరం బులసంపదగాపగోపకా। రార్థమిదంశరీరమని యార్యులచే వినవేతలోదరీ॥

గీ॥ అనినమాటలాడకున్ననాయతివచెట్ట।బట్టనూహింపనాతనిభావమెఱిగి।నూపురారావమునునట్టెనూఁకొల్పి। సకియలడవచ్చికనిశారిసరసబాసి॥

ఆ వె॥ కొదమమెకముపోలెగొబ్బునతుప్పలు। పొదరులట్టెదాటపో వనెదురు। చెలులుదాఁగనొక్కచేడయనెదనొత్తి। సొమ్మసిల్లి వ్రాలసుదతు లపుడు॥ ౧౯౬.

క॥ అహహాయిదియేమొముద్దియ। కొహెూహెూమననెల్లబాసి - యొంటరిచనెనీ। గహనముననేమిగల్గెనో। తహతహపడివ్రాలెముందు-దారియుకేమే॥ ౧౯౭.

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ మదవతులుచుట్టుకొనితను । యెదయదరరాజతనయ- నెదనొ
త్తిమనో।వ్యధనీకిదితగునేయన। నడిపలకకసోలియున్న-నతిభయమొదవన్॥

గీ॥ హావిధియికేమి సేతు మోయనుచునదిరి । పల్లవావళిఁగూరిచిపా
న్పుఁజేసి। యందు తెన్నుండగాఁజేసియబలలపుడు। వలిపనులఁదెచ్చి మేలొకని
బలికనపుడు॥ ౨౦౦.

గీ॥ పసతియేమందుకలను జూపడినవాడు । చిలుకకైబోవనెదుర
య్యెచిట్టకములు। గులకబలికనమారునిములుకలగుచు।గుండియసజించె
ననిస్రుకిక వెండ్రవాలే॥ ౨౦౧.

క॥ కనియదియొకతఁపలికెన్। మనమునతమిగొన్నదాని- మనమీ
వనికిన్। గొనివచ్చుటనికకంబిది। మనతెచ్చికాదెయింక-మసలుద మెటులన్॥

గీ॥ తరుణకలలోనఁ గన్న సౌందర్యమునకు । వనవిలాసంబుఁజూచి
నవాంఛలెదిగి। కలపడంబొందియీకతకలపరించెఁ । బ్రోలుచేరుటెమనకింక
మేలుసుమ్మ॥ ౨౦౩.

గీ॥ తత్తరంబునతమలోనతాముచెలియ।లిట్లుతలపోసిరాపట్టినెత్తిని
లపి।కొన్నికనో క్తులాడుచుకొంతవడకి। వెండిలాలించిపలికిరిప్రేమలలర॥

క॥ వనితాజనతావినుతా। వనితావనితావుఁసేయ-వలవదిట్టులనే।
వనితాలలామలింతన। వనితాపముఁగొనిభరించు-వారలులేరే॥ ౨౦౫.

క॥ నగరాజస్థితవిపినము। నగరాజగమందుసాటి- నవలలువిన్నన్।
నగరాజసతనముస్వడ। నగరాజకుచాళిరమ్మసట్టికనేలా॥ ౨౦౬.

క॥ పదవేగకీలనిపుడే।పదవేయిందుండఁదగదు-భావజుడుండే। పద
వేయికనిలచినన।పదవేవచ్చువారి-భవకరయుగళా॥ ౨౦౭.

క॥ ఐనకొపనమునసీవెత । మానవెశుకశారికాభ్రమరపికవాస।స్థా
నమిదినమ్మరాదో।మానినియనితెల్పిరటస-మాధానోక్తుల్॥ ౨౦౮.

మ॥ నవలాయీపనిసాటివారువినినన్నెబాటుగాదమ్మబం।ధువులెల్లంగ
డునిందసేతురుగదాతోబుట్టువుల్ రోసిశ । త్రువులయ్యెందలిదండ్రులొప్పరు
మదింపూలాడసీకమ్మనీ।బవిసిందీసునుచులకనానువిలపింపంగన్నెకుంజెల్లునే॥

చ॥ చతురతపాంథులంగెలువజాలినవాలుగఁ జాలుజోదుఁడుకా। మత
కరిమంత్రియామని పథుమాపరిగద్దరి చిల్కగుంపు న్నేఁ। హితులుతుటారి
కోవెలలు నెన్నికబంట్లుకపోతశారికా। తతవనవాటిలోన వనితామణియేగ
తినిల్వవచ్చునో॥ ౨౧౦.

క॥ ఈవనమునసికనిలచిన। భావజుపరిచుట్టివెతల - బలిపించుపురిం।
దీవరమునఁ జేరుటశుభ। మావగవకపోదమనుచు-నంబుజపాణుల్॥ ౨౧౧.

గీ॥ నవలనూరార్చియాహ్యయానంబుఁ దెచ్చి। సుమములల్లినముస
నాబుచుట్టుఁగప్పి। యరఁటియాకులపన్నాగమమరగట్టి। చెలియనిడుకొని
వేనగరుఁ జేరిరనిన॥ ౨౧౨.

క॥ మునివరహరిమైత్రోపం। జనె నేగతిమెలఁగెవెనక - సరసీరుహా
లో।చనతమి నేలీలంగడె। పెనుఘుంకరిగాథలెల్ల-వివరింపఁగదే॥ ౨౧౩.

ప్రమితాక్షరవృత్తము.

సుమనఃకిరీటతటశోభితజ।ఘ్ఘుమణిగణాళిపరిచుంబిపద। తరమలక్ష్మ
యాసమదదానవరా। జమహాంధకారజలజాతహితా॥ ౨౧౪.

మాలినీవృత్తము.

మెలిమికారుమొయిల్లబిటారముమీటురువారముపాటిలుమై। కూళ
గానంబగునీరువుదిండులఁ గొట్టినవాదరకగ్గవుకై। మేలగుహాంజిగిగూడిన
పోరువమించుకొనుంజెనికొనునుప్రో। య్యాలునిగారవుమిన్నబిడారగునక్షు
లలింగలమేల్చిరుదా॥ ౨౧౫.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలర్మేల్మంగోత్తుంగ శృంగార స్తన శృంగసంగధారాధర
వేంకటేశ్వర కృపాపాంగలబ్ధి వాగ్విభవనిరంతర భాగవతారా
ధనాధేయ తూముకులపవిత్ర సర్వేశాభిదానపుత్ర రామ
దాసప్రణీతంబైన నిర్వచనమిత్ర వింధోద్వాహం
బను శృంగార ప్రబంధంబునందు
తృతీయాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీతరుణీకల్పకవ| ల్లీతుంగకుచస్తబకచ-లితవిష్కిరరా | జ్యేతన
రోలంబముమ| చ్చేతోంబుజమునరమించు చిరకాలంబున్|| ౧.

క|| నావినిమునిశశిపలికెన్ | భూవల్లభయవధరింపు - పురుషోత్త
ముఁడా రావనితతన్నుబాసిన| భావమునఁజెనంగుకొన్న-పరితాపముతోన్||౨.

ఉ|| ఉబ్బరపోయికొంతవడికూర్చె సగెన్ వెసలట్టెచూచిపోఁ | గు
బ్బెతయెంతజాలెతవె గొంటితెసంబునఁగనాచివై | దబ్బరఁజేసితేయని
మోదండమకంబెసఁగంగ కాళ్ళృత | బ్బిబ్బులుఁగాగ లేచితన వేలమునందగఁ
జేరియల్లనన్|| ౩.

గీ|| పొందుకాండ్లనుబిలచి యీపొంతనుండఁ | దగదులెమ్మని వేఁట
రుఁదగిలిరాఁగ | ద్వారకనుఁజేరిలలివిరిపడిబసందు | ప్రాలియొకప్రియస
ఖునితోఁబలికెనపుడు|| ౪.

క|| ఏమనిచెప్పుదుచెలువుడ| నేమునుమునివలనవిన్న - నెలఁతుక
నాకా | రామమునఁజిక్కినసులూ | లామానముఁ జేసిపాదరులంగడచి
చనెన్|| ౫.

క|| ఘుందేనచ్చెలికైతమిఁ| బొందివనిప్రొబ్బద్దుఁగడుప-బోయిననట
మీఁదంకమిహాచ్చుకుమూలము| కందర్పునిములికిదొరికె - కన్నాఁటగిచనెన్||

క|| ఆపనమునికనిలచిన | భావజుడెపంగ్రుమ్మనసుచు- భయమె
దఁబొదలన్| నేవేఁటరులంగొనుచు| న్వేవేగమెనచ్చినాఢ-నెయ్యారియిటకున్||

గీ|| వచ్చితనిగానిమఱిమఱివలపులెదిగె | తుంటవిలుతుడుఁ బాయ
కవెంటనంటె| నెటులసైపుదువిరహంబునిందువదన| నెటులగైకొందుప్రియ
సఖాయేమిసేతు|| ౮.

గీ॥ అనినవినికేలుమోడ్చియిట్లనియెమిత్ర। తామరసనేత్రకైమీరు,
తమకమింత। గొనఁబనేలరాజాదేవి తనయపదటు । బడకుతలఁపగతను
యింటిబావినీరు॥ ౯,

గీ॥ కానశుభదివసమున సంధానమునకు । వృద్ధులనుఁబంపవెలఁది
లభించునయ్యా । యడచిపాటులమాసిమీరంతవరకు। జూదములనాడిప్రొద్దు
బుచ్చుటయు మేలు॥ ౧౦.

గీ॥ అనినయాదవనందనుడపుడుకొంత । వలవెలఁతిఁజేసిమదియిర
వారుగాగ। బలికెనెత్తపుపలుకనుబంప్రమిటుల । ననినవాడొక్క చెలియ
తోనట్లుఁదెలిపె॥ ౧౧.

క॥ అంతటకాంతారత్నం। బంతఃపురముఁజేరిరాచ-యతివెలతోనీ
వింతలుదెల్పెనరుక్మిణి । సంతసమెదనుప్పుకొనఁగ-సయ్యనసపుడున్॥ ౧౨.

క॥ పగడపుపల్కయురవలన్। జగడంబులుబన్నుమిన్న- సారెలు
మేల్పెంపు। జిగిగలపాచికలంగొని। నగకుచవన్నొసఁగరాచ-నవలావేగన్॥

చ॥ మదకలహంసయానముల మూరొకనఁ జాలెడురేవిదంతిసం।
పదలనుకొల్లఁబెట్టెడు రువారముఁగుల్కెగజంటనేతప । ర్యోదనుముసుం
గువేసికళలీనుచు నందెలుఘుల్లనంగనిం । పొదవెడిపోకలన్మగని యొద్దకురు
క్మిణిచేరెవేడుకన్॥ ౧౪॥

క॥ అవ్వనితనుగనిహరిచెలు। నవ్వొలయుగఁజేరదీసి-నాళీకాక్షీ। జ
వ్వనులఁగూడెనెత్తము। మవ్వంబునప్రేమలలర-మనమాడుదమే॥ ౧౫,

క॥ అనిశౌరితాసుభద్రా। వనితామణియొకరుకైన-వనజేక్షణరు।
క్మిణిసత్యయొకతెగంగొని। చనువొప్పగఁగూరుచుండి-సరసముతోలుకన్॥

క॥ జిగిగలవాతెరలనుచెలు। నగవులనిగనిగలుఁదేర-నవలలతోఁబ।
న్నగతల్పుడుసొగసెగయగ। సొగటాలాడెనుకడిందిసొంపొగిగులుకన్॥

క॥ ఒగిదుగయూరొకరుచెలు। త్రిగపదిచవ్వంచదచ్చి- తిగవంచయు
ము। త్రిగబద్రపందెములతో। మగువలతోఁగలసివేసె-మాధవుడంతన్॥ ౧౮,

ఆ-వె॥ కంకణక్వణములుఘుల్లుఘుల్లనఁగను। పాచికలనువేసిపందెము
లను। సారెలునడిపించిసయ్యనరుక్మిణి । యువతిజోడుగట్టిపెల్లాల్లువైదుల్లు॥

చతుర్థాశ్వాసము.

ఆ- వె॥ అతివలిరువురప్పుడా సుభద్రను జూచి । పరిహాసింపతొడుఁ
బడి మురారి।వారి నాపి పంపి పరవుని చేనొక్క ।యుంటు కానిబిలువ నంపియపుడు॥

సీ॥ కరమొప్పయాదవాగ్రణికూర్మి సఖునితోఁ - చదరంగమాడుట
సమయమనుచు । పచ్చతాపలకపై సచ్చౌకమరువది - నాల్గింట్లఁబడరతనా
లుదీర్చి । నీలాలకెంపులు మేలిమిత్తిబడి- కరసానఁదీరి పెనక ఘుకులాలయు।
రాజుమంత్రొండొండు తేజీలునొంటెలు - కరులు కెంచేసి లేఁకలును దచ్చి।
కెంటకట్లాప్పినుప్పది రెండుగాఁగ । సారెలనుఁబూని యిరువురు చతురులగు
చు। మొదలుతమతమ యిచ్చలమొనలునొడ్డి । సేననడిపించిరప్పుడచ్చెరువు
లాదవ॥ ౨౧.

సీ॥ బోడికముందరపోవునొక్కకయిల్లు - మూలలవాయలముట్టుఁ
బాపు । తురికి రెండున్న అడ్డుకై శత్రులదృంచు - నొంటెమూలలఁ బోయి
కంటుఁబాపు । కరులుముందరఁబకకఁ గడచి కొంతటనున్నఁ - జనిబరిమా
ర్చును శాత్రవులను । సచివుండు నేమిదిచక్కయలనుదవ్వు - నెంతైనఁజనిరి
పువంతుఁబాపు । నొడయడీగతిఁబోవునొక్కకయిల్లు । నుభయులీరీతి
నడపించి యొక్కొకప । జయముఁగొనఁగోరి పొండొరుల్ పాలుబూపి।మా
తుమాఁతనియోడించెమాధవుండు॥ ౨౨.

క॥ లీలంజదరంగంబును। సాళాదొప్పయనుపగడ- సాలయు మొద
శా।ఖేలనలఁబ్రొద్దుపుచ్చును।బాలికపైయప్పుడపుడుఁ- భ్రాంతిజనింప॥ ౨౩.

గీ॥ అటనవంతీపురంబునననంబుజాత । వదనయగుమిత్రవిందయవ్వన
మునఁవిపచి।మగువలనుగూడుకొనితననగురుసొచ్చి। హంసగమనంబుగులకు
నొయ్యారమునను॥ ౨౪.

మ॥ నెలతా చొక్కపుమేడనొక్కగదిలోనిద్దంపుమాతాబినే । తల
తోఁఢేవతల్లపల్లవురునిద్దాతాపితాపాన్పునన్ । వలపూఁబంతులుగల్గిత
ళొకులయుమేల్బంగారుకీల్తాగుట్టు । య్యేలపై జేరి పరుండెనందమరకమ్మ
హేరాళమై యొప్పినన్॥ ౨౫.

గీ॥ లేచితలయూచిదిక్కులుఁజూచిచూచి। యారనేనెంతలో మో
సమైతిననుచు। చెరపకెంగేలుఁగలుగ మోఁచేయినొడిని। యిడిపొగఁదనలోన
దానిట్టులనియె॥ ౨౬.

క॥ ఏవిధిఁగడుపుదువిరహము। నేవెట్టినికడుగయాళిఁ నెలతుకఁగా
నే।యావెరవరినను జేరిన। హావిధి నేనెంత బేలనైతి నెయకటా॥ ౨౭.

క॥ నేఁగోరినబాగరినను। తాఁగోరియుమసకమునకుఁ దరువుబరపి
న। నేఁగౌఁగలించిమన్మథ। భోగములంగొనక మోసపోతినయారే॥ ౨౮.

చ॥ అలవగకానిమున్నుఁగనినప్పుడెప్పుడుఁబాదంబు త్రిగ్గిగుబ్బలనె
దఁగ్రుమ్మికౌఁగిలెడఁబాయకబిగ్గరనొత్తి మోవి తే। నెలనెనఁగ్రోలిచెక్కుకవ
నీటుగనొక్కెతొడల్ చలించికాం। తలఁగనువానితో నుపరతిన్మెలయంగను
నేరనైతిపో॥ ౨౯.

మ॥ కృపతోఁజెల్వుడునన్నుఁజూచి యతఁడేమేతెంచియాచించనే।
నపుడైనంగుచకుంభపాళిఁ ద్వారలోనంచిచ్చిగోటన్నివో। దపుచిట్టంటులుఁ
బొంచవనయితినదిగాదానిల్చినన్వాడెజల్। నపుణ్యంబున నెన్ని చెయ్వులైనక్
లీలాగతిక్నల్పడే॥ ౩౦.

శా॥ ఆలావణ్యనిమోసపుచ్చితమకంబారాటముక్బిల్వనే। నేలా
షాలసురాలబేలనయితిక్ హేలాగతిన్మానినే। నేలావచ్చితినమ్మయెంచనిజ
మేయీతప్పునాతప్పెకా। యేటిలందమినందమీదెడనోయింకేటికిజీవింతునో॥

చ॥ మరునకులోఁగియేపొదలమాటునడాగనొవానివాలుపూ। నురి
యలబాధచేనెచట్రుక్కెనొ లేకొఅగామిమైనయీ। బిరుసుగయాళికై
విరహవేదనయేమని రోసిద్వారకా। పురమునకేగెనో మఱలబోయివనా
వనమందుజిక్కెనో॥ ౩౨.

గీ॥ ఔరయీయాడదెంతగయ్యాళిజంత। సుశ్శమారిగరాసుపెన్గల్లి
రియని। యొంతదూఱెనొవలవంత యెంతఁగొనెనో। మరునిచేజిక్కియేకి
సమసలుఁబడెనొ॥ ౩౩.

ఆ-వె॥ అసమశరునిబాధకలసియఁతటివాడు। చెంతఁజేరినపుడుచేర్చి
కొనక।గడుచుతనముఁజూపివిడనాడతగునేనే। నెంతపాపినమ్మయెంచఁదరమే॥

క॥ రమణీమణియీగతిగా । సుమునఁగొనిడోలాయమాన-మానస
యగుచుఁ।సుమతల్పకమునఁబొరలఁగ । కమలాయతనేత్రయోతఁ - కన్గొ
నిపలికెఁ॥ ౩౫.

క॥ ఓరాజనందనామణి । హారంబులుచిక్కుఁగొనఁగ - సలకావళి
సోఁ। పారెడుమ మునఁగప్పఁగ । నారాటంబెలననిన-నపుడెట్లుయెఁ॥ ౩౬.

క॥ ఆరాటనుకారేతన। హారాటముఁజూపమారు - డురుశరపం
క్తిఁకారాటకాగఁనేసిన। పొ ఁ టగదవ్వాకొ ... - వుత్తడబొమ్మా ॥ ౩౭.

గీ॥ ఆటతోఁటన్నాకలేఁ నైయాటఁ గా। నీటుపాటిల్లహాటకశాటివచ్చి।
నేటుఁగొనినన్నుఁజూచిసఁయాటలాడ । నోటుపడఁజేసివచ్చితివాటియుటకు॥

క॥ అదిమొదలువాసకైతమి। పొదలెనునేనపుడుమోస - పోయితిని
వుడే। విధమున తాపమునోపఁదు । నెదనన్నెదిరించిచెదరె-నెటులోపఁదునే॥

క॥ ఆవలపుకాడునన్నికి। నీవిరహముఁబాయునటుల-నేలునొలేదో
హావిధినావిధియేవిధిఁ। గావచ్చునొమున్నుదెలియ-గలనాలలనా ॥ ౪౦.

క॥ అలచెలువుకానిమాటమి। కలుగనియీతనువదేల- కాల్పనెకా
కఁ।కలువలకులుపలగెలువం । దలఁకొసుకన్గనగలుఁగు- తరుణీయనుచుఁ॥

క॥ వగమగనివగలకైనుది। వగసెగలనుమిగులనెగడ- వగచివగచు
చుఁ।నిగనిగలఁదెగడుజిగిగల। మగణాకంగటినిఁవ్రాలి- మలసెడివేళఁ॥ ౪౧.

క॥ పేరోలగమునసూరులు । చారులుమదినుబ్బివిన్నవ - సంగవశ
మునఁ।మారమధుహిమాంశులుపొలు। పారగమ్మగయావినోదు - లైవెడ
లిరొగఁ॥ ౪౨.

క॥ విరహకఠంబ్రవాతము । కరసానసువాడిదీర్చి- కలరవశుకబం
భరపికశిఖావలచమూ।పరివృతులైగసిరియచటి-పాంథన్పగాషెఁ॥ ౪౪.

క॥ కనిశారికపెండులవే।గునకన్నిపికాళిఁజుట్టు-కొనబంపివసం।తనిశా
కాంతులచాటైవ్వి। సునిచివెసఁశుకవితాన-మునికొల్పితగఁ॥ ౪౫.

చ॥ అసమశరుండుమల్లెపొదలందు చలించకసొంచిపొంచిబల్।పస
గలయిక్షుచాపమున బంభరమార్విబిగించిమల్లికా । కుసుమశరంబులందొ

డగిగుబ్బలఁజందికిముష్టిదృష్టికిన్ । విసవకేసూటఁజేసుకొనివృష్టిగతింగురిపెన్ మృగాక్షిపై॥ ౪౬.

క॥ కంతుఁడుతనబలగముతోఁ। గాంతామణిఁబుట్టిపుష్ప- కాండావళులన్। బంతంబుననెదఁగ్రుమ్మిన। కాంతదిగుల్బుట్టిదెసలు - గన్గొనుచు మదన్। ౪౭.

చ॥ అలికిజవాదియుబ్బలికినంచవయాళికికంతుముల్కియం।కిలకినలం తిపీవలికికేకిరవాలికిగండుజిలుక-తె। క్కలికిపిసాళికలికి-గలుకల్వాలనెచ్చెలికిన్ వనప్రియా। వలికెఁదుటారికల్కి-గొరవంకహళాహళికిన్విరాళికిన్॥ ౪౮.

క॥ వలికెనవరాగమంజుల । వలికెంగడుకమ్మనకరు-వలికెచకోరా। వలికెలకోరికెవలర। వలికెసురభిపులికెగంధ-ఫలిహావళికిన్॥ ౪౯.

ఆ-వె॥ అలికెయులికెకులికెకలికిచిల్క-లకొల్కి । వెలికెవలపుఁజిలికెచె లికెబలికె। పలుకుతేజిజోదుబలములువలఁగొని । బలిసెనిలచె నెటులఁబ్రతు కుదాన॥ ౫౦.

చ॥ పికములుఁగూసెరాచిలుకపిల్క-లుబల్రొదజేసెభృంగశా। బక ములుమ్రోసెతామరస భాణుడుమానకములుఱ్ఱేసెచం । ద్రికలెసఁగా సెతెమ్మెరలుతీప్రగతిన్సనుడాసెసంతనో । ద్వకతమకంబురేసెచెలువాయి కనేగతితాళజాలుదున్॥ ౫౧.

ఆ-వె। అగలుసెగలునయ్యె నళుతెల్లపులులయ్యె । భానుడయ్యెశీత భానుడెపుడు । గాలికేలియయ్యెకంతుడంతకుడయ్యె। కొరవికొఅవియయ్యె కోమలాంగి॥ ౫౨.

చ॥ చెలియిఁక నేమిసేతునెద జెకలుఁజేసెను మారుతమ్ములున్। వలఁగొనినామయిందవిలి వకలుఁజేసెను మారుతమ్ములున్ । జిలుకలఁ గూసినం జెదర జేసెమదింగసుమారుతమ్ములున్ ।వలిగులిమైతినిల్వఁగలనాప లుకుల్వినుమారుతమ్ములున్॥ ౫౩.

క॥ వలరాయఁడుపికములుకలు వలరాయఁడుశుకములుతులు-వలరా యలున్ । వలఁరాయిడిగొనిరమ్మన । వలరాయనిబాపివలికె-వలపులవె తతోన్॥ ౫౪.

చతుర్థాశ్వాసము.

క॥ మదనుండాతని బలగము। ముదమునఁ జాల రేగి రేగి - మాఱొ్ఱని రొదలన్। బెదరించిరిక సుమనినె। మ్మది సమ్మతి పెట్టదలఁచి-మదవతినుడివెన్॥

క॥ ఈకోలదిప రాకునబలు । కూఁకలిడంబగుననీకు - కోకిలలైప్రల్గాకులవలె గాకులవలెఁ ॥ గాకుపడం గాకుపడను - కాఁకలివేలా॥ ౫౬.

క॥ తాకట్లమారిపూరుని। తోకట్లకునీవునిల్చి - తోకట్టారే।చీకొట్లఁబడుటనీకి గుఁ। గాకట్టనుగౌరవంబు-గల్గుసెపికసూ॥ ౫౭.

క॥ ఆకొనినప్పుడుకోనల। మ్రాకులనాకలముఁదినక- మాతోఁ వాదుల్।గైకొనఁగనెంతపక్షివి। నీకొనపెత్తనముగల్గె- నేపరభృతమా॥ ౫౮,

ఉ॥ కోకిలలార భూమినొకకుత్తుకతోఁ మనముంటిమిప్పుడా। పోకలుమానిలాతివలెపూనికగల్గిచిరాగఁ చిలటఁ-చీ । కాకులు బెట్టిఁజూచితిరి గ్రక్కునచెల్లునేమైనసేమిప । ల్గాకులు బెంచఁబడ్డపలుఁ గాకుల కేలదయానురాగముల్॥ ౫౯.

ఆ-వె॥ క్రూరభావమెప్పుడుఁ గ-డదుకల్గిన । నీచమనుచుశాస్త్రనీతిగలుగ।కూ్రరభావములనుఁ గూడితిరిపుడుమీ। కనులెసాక్షి కెంపుగంటులార॥

చ॥ చిలుకబలంబులార మనజెలఁ-సదామన మొకఁ-మాటతోఁ। జెలిమివహించియుంటిమది చెన్నటిగా మొగమాటమెంచకన్। జలమువహించఁబాడియెవిచారము సేయక నైననేలనో । పులుగులునందులోవదురుబోతులు మీకెటుఁదోచునీతులుఁన్॥ ౬౦.

ఉ॥ కోపము పాపమంచుమునికోటి వచించిననీతిమానిసం । తాపముఁజూపనన్నిపుడు దారొఁని రౌద్రరసంబుమకురఁనం । దేపుగొనంగదాపుఁగొనియేతరుపైవజరంగనాయమూ । నాపినచిలుఁలార యయినం జెడుకోపికినీతిపట్టునే॥ ౬౧.

క॥ పెంచినకీరముసఖ్యాయ। పంచిపగతుపగిదినన్న - డలఁజేయుచుబల్ ।వంచనఁగొనెపూర్వప్రేమల। సంచిత మాలేకదీని-సహజం జేనో॥ ౬౨,

క॥ ఇదిస్వామిద్రోహంబని। యెదనెంచనిశుకగణంబు-నికజూచినమే। లాదవదనిమోముద్రిప్పిన । బెదరించుచుగాద్పుపీవ - ప్రియసఖికనియెన్॥

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

చ॥ మలయధరంబుఁ జారి వెసఁ మంజులగంధపుఁ జెట్లఁ బోరి పు । వ్వుల పొదరిండ్లఁ జేరి మఱి పుష్కరవారము మీఱి నిష్కుటం । బులఁ గని కేరి యాడయనుముచ్చు గవాక్షులఁ దూరి ప్రొప్పిడి । న్వలు దెసఁ మచ్చు జల్లుచును భామిని ధైర్యధనంబు దొంగిలెన్॥ ౬౫.

ఉ॥ సోఁకులతల్లి గన్న పెనుసోఁకుఁడు పిడుగోకకోఁపునన్ సురా । నీకముఁ జేరినంతట ననీతులుఁ బట్టు నెజన్మవాసనల్ । పోకడఁ బెట్టు నెరవలుఁ బూన్చిన బంగరుపంజరంబునం । గాకులనుంచి పెంచినను గల్గునె చిలుకలవోలె పలుకులన్॥ ౬౬.

ఉ॥ వీఁడు మహాకిరాతుఁడని వేల్పులు దాయఁడు పాంథకోటకన్ । వేడుకఁ బుట్టుపుట్టు తరి పీఁగ కతుండము లేడుఁ జేసి ముఁన్ । వాఁడిమి కెక్కసేసె నటుపయ్యెర యాకొదమాని రేఁగెనా । నాఁటుఁ గాక పోయి నక్షణంబున లోకములన్ని ముంపఁడే॥ ౬౭.

ఉ॥ పాలసు డైవపీఁడు వెనుఁబడ్డడదో సుమనోపళీరజో । జాలము వెంటఁ దెచ్చి పయి జల్లయు తావుల ముంపెనింక నే । లీలజయింతు నెగ్గులను లెక్కగొనం డుగదమ్మ యెట్లొకో । గాలిపిశాసియన్నదినికం బగదా సరసీరుహాననా॥ ౬౮.

క॥ మును పేరలోకకర్తైనను । క్షణమున లోకములు గాల్ప జాలుదురనియా । పనరుహగర్భుడునోఁ కోకిలకను మూలల వెసఁగా పెఁ గాలిం గిలిన్॥

ఉ॥ పుల్లసుమాళి వాసనలు పొందుఁ బడన్ పైఁ దాప మప్పుడున్ । జల్లన సేతువంపుమును జాణ పడుల్లొ నియాడుచుండుటల్ । బొల్లులు నిన్నుఁ జూచిన నుపోకిరి కాఁకలఁ గూర్చినాపయిం । జల్లెద వేరసీకుఁ గలసాజ మొలేకను కాలధర్మమో॥ ౭౦.

గీ॥ హవ్యవాహునకాప్తుండ వైనకతన । నతని గుణము లేనీకబ్బె నౌరయార్య । వదులు మును బలికిన సహవాసయోగు । శోభవతిమాటరిత్తయానో సమీర॥ ౭౧.

ఉ॥ కన్నెను నేశపించిననికంబు గతత్ఫల మొందునంచు నే । మిన్నక యుండనందులువ మేటరివైనను నీ చెదోబళా । సస, కఁగావపో యెపుడు నిక్క

డఁగానకనుక్కిమున్గుచుం । దెన్నులుమున్ను మిన్నలరద్రిమ్మరుచుందువురా స
దాగతీ॥ ౭౨.

క॥ మారుతనినుపాములుకడు। పారందినుగాకచలన - మలరునెపు
డునీ। వారువము కారడవిపా। లౌరాకనుపడనిభూతమైపోదువురా॥ ౭౩.

గీ॥ భువనములకెల్లనాధారభూతమయ్యు। ప్రాణసముదాయము
నకుప్రధానివైన। చందనాచలశృంగసంచారినిన్ను । వేడుకొంటినికావరా
విన్నపమ్ము॥ ౭౪.

క॥ అనియిట్లుపీతుపయ్యెర। గనువిభవముఁబొగడివేడు - కొనునంత
తటాలున। మనసంతకిరణరాజు। దనసేయఁగఁజూచితమ్మి-దాయకుఁబలికెన్॥

ఆ-వె॥ అమరకోటికెప్పుడాహ్లాదకరుడవై । చల్లనైనకిరణసమితిత
నర। కువలయంబునేలఁగోరినరాజవు। సతులనేచఁదగురచందమామ॥

క॥ మామానాయనినీకెంత్యాడినన్ । మామానముఁగొనెదుబుద్ధి-మాన
వదేరా। మామానినిపమారుని। మామానీవేయఁగతర-మానేనోర్వన్॥ ౭౭.

క॥ మామాయనిపొగడఁగచల । మామాటకినేచచంద-మామాతో
నీ। మామాటమెంచవేలర। మామానెనయంగచంద-మామాగోమా॥

మ॥ హరిఁమోపింపంచితిఁవావి జెల్లియలనేనౌదుం గదానైనయే।
మరయన్నికళంపుతోడఁబుట్టు విలునిత్యన్ముంపనూహించుతుం। టరివంతంత
లవావికేలమొగమాటంబెంచెదౌరాసిశా। చరయీచుట్టరికంబుఁజప్పకొన
పెల్చున్ నాకుసిగ్గౌగదా॥ ౭౯.

సీ॥ అమృతరాశిఁజనించియమృతరాశిగణించి - యమృతాధరుల
నేయనర్హమూర । మృగధరప్రియుడవైమృగధరాశ్రయుడవై - మృగలో
చనలపోరఁదగురనీకు । కలలఁగూడిమెలంగికలలఁగూడిచెలంగి - కలకంఠు
లనుబూచియలగఁదగుర । రాజాహ్వయముగాంచిరాజాన్వయముబెంచి
రాజాస్యగమనెదురంగదగుర । యబ్జయమృతాంశుశశధరహరవిభూష।
ణాకలానిధివిద్యావివేకిరాజ । రాజకులమూలనన్నేచఁసాజమూర । నిన్ను
గొల్చెదమన్నించిమిన్నకుండు॥ ॥౮౦॥

సీ॥ నీశీతకిరణముల్ నీటిపాలైపోయి - జ్వలనప్రతీతికి జాగెనేర । నీ
సుధాంశుత్వంబు నాసురశ్రేణికై - విషజాతినై వెసేలవెలసెనేర । నీపుణ్య
కరరాజియేపట్లనోచెరి - దోషాకరంబెట్లు తోడుపడెర । దైవత్వమెల్లను ద
య్యాంబులకుఁజెంది - రజనీచరత్వమేరమణఁగల్గె । హ్లాదకరవెల్లసెలవాలై
చనంబు। కుటిలమేలీలనీమయిఁగూడెనోరి। చంద్రగురుసతీగమనదోషంబువ
లన। గలిగెనో కాలధర్మమో కర్మమేనో॥ ౮౧.

మ॥ దివినాదిత్యసమాజముల్ ద్విజులుపృథ్వింద్రాచుమేటర్లధో।బువ
నంబందుననీదుకళంకలనుష్ణముల్ జేసిభక్షింపనీ । గ్గవుజైవాత్రకకన్నకడప్ప
గుణమోకాడేనిపాపీచిరా। యువనేసాస్త్యబుంబూషేరుబలమోయాహిం
పహాపాపమో॥ ౮౨.

సీ॥ నికరంబుతప్పకసయెదమసిగాను - నినుఁగన్నకడుపచ్చనీరుగా
ను। నీరూపమింతింతనిచ్చలుమాసిపోఁ - నిన్నుఁజూచినవారుసంజబోఁద । నీ
కైనపరిడినమేకాకైనైపోను - పర్వంబులనునిన్నుపాముమ్రింగ। నినుగూడు
కొనువాడుపెనుటుక్కుడైపోను - పక్షులుసికకల్పించుకతిన। నోరినాపభవగురు
వధూజారకుమతి। చేసినగ్గొగ్గలెంచకపోరుఁజంచి। స్త్రీలనేచుటయిదిరాజశ్రీ
లమారి। రాజుననుమాటదబ్బరరాకశశాంక॥ ౮౩.

ఆ-వె॥ ముదితపాంథకోట్లయెడలనదిష్నుసి। పాపసమితియగ్నిరూప
మొంది। వలఁగొనియెదఁగాల్చమలినాంశువాయెసే। మజ్జియజ్జియనెడిమా
టవెట్టి॥ ౮౪.

క॥ విషరాశితోడబడఁగన్। విషరాశినిజననమొంది - విషముఖధరు
డా। విషగళునిచెలువనెసఁగన్। విషధరపథమంచెవీఁడు - విషజాతుండా॥

చ॥ జలధిమథింపగానపుడుశ్యామలపాండురకీలలస్వాపం । బులుజని
యించెనొక్కవిషముల్ భుజియించెనువేల్పుకంఠమునీ। వెలిఁగెడుతెల్లనావిష
ముఁవేల్పులనేవులుమ్రింగనిద్ధరం। గలిగెనశంపకన్ ద్విరదగామినిపాంథుల
పాపకర్మమే॥ ౮౫.

చతుర్థాశ్వాసము.

సీ॥ ఉగ్రభూషుడుకాని యుగ్రభూషుడుకాడు - గుణములుఁజూడ
వేకుందరదన । దోషాకరుడుగాని దోషాకరుడుగాడు - నడవడిఁజూడవేన
లినసేత్రి । రాత్రించరుడుగాని రాత్రించరుడుగాడు - భావంబుఁజూడవేప
ల్లవోష్ఠి । కుముదబంధుడుగాని కుముదబంధుడుగాడు - చేష్టలుఁజూడవేచి
గురుబోడ । భానుడగునుశీతభానుండుకాడమ్మ । కరవిధంబుఁజూడఁడుకంబు
కంఠి । శ్రీజఘన్యజుడగుశ్రీజఘన్యజుడుకా । డీరసంబుఁజూడుమిందువదన॥
సీ॥ తనపత్నిఁగూడిన చెనటినిచావంగ - దిట్టనిగురునినిందించవలె
ను । పర్వంబులనుపట్టు బడినక్రమింగకవిడి - పెట్టినరాహువుఁదిట్టవలెను । జ
న్మించినపుడుఘర్షణముసేయునితరి - గట్టునుఁబట్టిచీకొట్టవలెను । తోయ
ధిఁగ్రమింగియా తోయముతో నుమి - వేసినఋషికికోపింపవలెను । వారుము
న్నట్లుసేసినపోరుదప్పు । నక్కటా యెంతయవివేకులైతిప్రియంబు । బల్వవిడ
నాడఁగాదెయూహగిటకొంటె । యన్నయమునసేచెనికవినినన్నఁగనేల॥ ౮౮.
క॥ సారసపైపుసెగడుకేను । కారగదూతననువిడక - నతికుపితుం
డై । బోరిననదిఁగాడనిపయ । లారగనుతియింపఁదొడఁగె - నతివెప్రియమున్॥
ఉ॥ శ్రీరమణసహోదర సుశీలద్విజప్రియయోషధీశక । ల్హారవికాస
చంద్రము కలానిధి రాజశిఖామణీసుధా । పూరితమూర్తి శంకర విభూషణ
శుద్ధమనోబ్జసన్నువే । మారుభజింతునాయెడలమన్ననరేచగమిన్నకుండుఖా॥
క॥ ఈరేనిశాకరుగుణ । వారముఁగోనియాడియాడి - బల్లిదుడగు
నా । వీర్యుసుమారుడుఁజేసిన । పోరాటందలఁచియలికి-యుగ్మలిపలికెన్॥
ఉ॥ తుంటరిమన్మథుండుకుపి తుండగుచున్ దెలితమ్మితూపుపూఁగ్రవిం
టనమర్చిమిట్టిపడి వేసిమదింగసిదీరకున్న బల్ । కంటుతనానతేఁజివురు కగ్గ
ముచేఁగొనిదూఁకినేనువా । ల్గంటినసంగనాయెదవకావకలైపడఁగ్రుమ్మె
నేసఖీ॥ ౯౨.

క॥ మరుడసురులతెగతెలిసెన । మరుడనుచుఁబరాకుగొంటి -మాని
సియిదేవే । మరుషంబులుసేయుచుపా । మరుడంబులుఁగుప్పెనింక-మరులెటు
మరుతున్॥ ౯౩.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

చ॥ చిలుకలుపూలు కెందలిరు సింగిణితట్టువరామతన్మతే। నెలయె
రనారిమందు నెల నిండునెలల్గమికాంద్రుఁడేరిచె । యివ్వలుహొయలానువీని
మదియొక్కటికూడనతుల్యలైరిపో। చెలువగుపాన్నవన్నెఁదని సీసముచేరి
నకీడుసేయదే॥ ౯౪.

మ॥ కెలయారస్మధుపాళిఁ గొప్పుననె యెక్కించెఁ శుకాగ్రియున।
జ్జలఁబెట్టెఁ వెరుగద్యోమాలలకు మంచాలిచ్చియుఁ బాపన। య్యలసస్పిట
లు వేసిరన్నదినిజంబౌ సామ్యమీలాహిరి । తలనేబుట్టైను పెద్దలాడుమగియా
దల్ వీని కెట్లబ్బునే॥ ౯౫

సీ॥ రమణమీఁదఁగసువర్ణగ్రాహిశుకమును - గుట్టంబుగాఁజేసుకొని
మెలంగె। మధుపానవశులైన మధుపంబులను పేడలు- బలగంబుగాగొనిపరిఘ
విల్లె। నగజాతవిరుద్ధుడై ప్రవతిఁగాంచెడు - మాధవునేలెనుమంత్రిగాను।గు
రుసతీగమనుడౌ కుముదబాంధవుసితో । జెలువారస్నేహంబుఁజేసివరలె।
మారుడీనడవళ్ళను మనుజునట్టి। కుమతిగానమహాపాతకుండుగాడె। పేఁడు
స్త్రీహత్యకేలను వెఱపుఁజెందు। తరుణియికముందు నేనెందుదాగుకుందు॥

శా॥ ఏరామారకఠోరఘోర గుణనీకేమాయెరాస్త్రీలతోఁబోరా
డఁ ఘనమేమికల్గునిక నీపోకెల్లచాలించుమీ । శూరత్వంబలనాడుశూలియె
దుటఁజూపింపసిగ్గాయనో। గారానీబయసెల్లఁగంటినిక నీకాయింతిసామ
ర్థ్యముఁ॥ ౯౬,

క॥ ఓకీనీవశౌరులు। లేరోసిమాకడవేనో - లెక్కఁపథసు।ర్థారివి
మిడిసిపడుచుసర। సీరుహలోచనల నేయ -జెల్లురమదనా॥ ౯౭.

ఉ॥ అంగదలేనినాయెడల నంగదబూనివిరాళితూపులే । యంగద
రంబెయీ వెడద యంగ్గదకోర్వనువాడిఁజూడమా । తంగదనన్ను జూడముగు
దంగదతూటరి సూనునీకుమా। నంగదగుందలంగవె యనంగదగన్మను నేగి
నంగదా॥ ౯౮.

ఉ॥ దర్పకనీదుక్రౌర్యము విధాతకనుంగొని మున్నివేకెస్తో । నేప్ప
లరారలోకములనెంజిలి లేమికికారణంబుని । శ్లేర్పరిచెఁసుమాయుధము

లెక్కపఁగాక పిన్నైదు నింతకే। దర్పముఁ జూపి లోకములు తల్లడమొందగఁ జేతువా బళా॥ ౧౦౦.

క॥ అన్నెముపున్నెం బెరుగని। కన్నెను హరిపైన మరులు గల్గినదానన్। నిన్నికఁ దిట్టెదఁ దాకకు। మిన్నక పోఁగలవె వలపు-మేటరి వినరా॥ ౧౦౧.

సీ॥ నీవిల్లు గండ్రపై నేల పాలైపోవు- నీ తేరు నుడిబడి నింగి కెగయు। నీబలము పవిపాలై బొబ్బరిల్లను- నీటక్కరియు నుసిడెం బేటగలియు। నీశరావళి గ్రుక్కి-నిత్య నేలఁగూల- నీసచివుని మేను మాసిపోను। నీనారిపురి విప్పి నెరినెరి వాపోను - నీరథ్యములు చెట్లఁ జేరుకోను। మానవది మేర యింతే నీమాటలనిన। సిగ్గు మాలితి వౌర నేనేదఁ గొన్న। దానని కపెద్ద మాటందు దైవసాక్షి। పంచమార్గణా నీరూపు పాడుగాను॥ ౧౦౨.

శా॥ నేనన్నారగఁ జూచి తేని నుజనానీ టెక్కెముల్ ప్రకటాలో। చీకాకైనొక్కమాట కేగుఱము ముంజేయంటినన్ సింగిణీ। పోకల్ సుర్కినుహూపు లగ్గుబడునే మోమెత్తుమా తాకినా। నాకయ్యానకు కాలు ద్రవ్వెదవె బాహాశక్తి యుంజూచెదో॥ ౧౦౩.

సీ॥ అయిదంబకముల చేనతిశయిల్లెదపునీ - వతనికి గగ్గెమూడంబకములె। మెలప్రాయ మొలసినపలతి మిన్నపు నీవు - మూలనుండెడి జోగి ముదుకడతడు। నకసులతోఁ దివిసంచరింతువ తండు - మరుభూములను దిర్వ్వమరులఁ గూడి। వలపుల రాజువై పర్థిల్లి నాడపి - పూరూరుఁ దిరుగు బికారి యతడు। వానికి నిసీకు నింతే సీవాసి తనర। స్థాణుడర్థ నారీ వేష ధారియైన। మాత్రమున నోటుబడియిడ్డ మమ్ముఁ బోరఁ। బూనితివి నారి నేక చాపుప్పకాండ॥ ౧౦౪.

క॥ క్రొన్ననవిలు దాల్చరిసు। న్నెన్న డుస న్నెఱుఁగవీవు-హింసయనకనిన్। మిన్నసిగ వేల్పు మూడప। కన్నురుబటి సేయఁజాలు- కమబల శాలిన్॥

క॥ కాంతలతోఁ బంతంబిసు। మంత్రైనను సేయనీకు - మంతేలంగో। రంత్రైనకరుణఁ జూపర। పంతుకున కేటపప్రమదన-వర్థిలుదువిలన్॥ ౧౦౫.

చ॥ ధరఁవిలుకాఁడ్రపునొక్కటెటని - గొట్టని రెండుగ ద్రుంతు రెప్పడ। చ్చెరువుగ కంటినొక్కటిగఁ జేతువు నీసరిశూరు లేరినీ। శరగుణలాఘవంబు

నిజశౌర్యముఁ జూడవిచిత్రమానసయో । స్మరయిది కల్లగాదనుట సాత్యము సో
ముడుఁగర్గెనికటా నై॥ ౧౦౮.

ఆ-వె॥ మరుఁడు వానిబలము పరిగొనపోరాడఁ । మరులు బెరుగ నోపదర
ముగాక । నుతులు సేసి వారి బతిమాలుకొన్నను । మానఁడన్న డీ సుమానియబల॥

ఉ॥ మారుని వేతకున్ బికసమాజము కూతకు సేటి మోతకున్ । వారిజ
వైరికోతకును వాయువు రాతకు తావిపూతకున్ । గీరవరాళిచేతకును గేకుల
ఘాతకుఁ జైత్రుసేతకున్ । సారసనేత్ర కుల్కుచును సంగడి కలికి బల్కెను
ల్కతోఁ॥ ౧౦౯.

క॥ శారికలమత్తచకోరీతతి రావములు కోకిపసమూ । యూరీనటన
ముతలిరుల । కోకిపోరునకు వలపుఁ గొంటెనాయారీ॥ ౧౧౦.

చ॥ మరుఁడు కరాతు డేపిక సమాజము పోకిరి తేంట్లు తుల్వలుల్ । సరసిజ
వైరి కావలుడు శారికలు న్బైను నాటబూతముల్ । సురభిగరాసు మారుతుడు
సోకుఁడు నంచ పిసాసికీరలు । స్మరిఁగొనిరస్మ యెంతకని వాదులు జేతు నె
ప్రౌఢ సేసఖీ॥ ౧౧౧.

పంచచామరము॥ సరోరుహాక్షి గుబ్బ చన్నుచాలు సిబ్బెముబ్బులున్ ।
భరింపనైకగు త్రపయ్య ప్రకటాలయ్యోరింగులున్ । సరాసదోగ్గెవిపీడె
జాతకొంప్పడెందకుస్ । బరాకు జెందనైవణంక నాలెపూలపాన్పునన్॥ ౧౧౨.

గీ॥ ఇటుల జెగ్గిబిజెల్లనైయిందువదన । తమియసంగవిరాళిచేతపహ
తపడి । దస్సిగజ్జసుబారలాడయుస్సురంచు । మైమరచి చూకిటనసుకూర్మి
మగువలప్పుడు॥ ౧౧౩.

శా॥ ఏపేసెలలనోజపే మనవలానే సేగరోజాతియో । భామార
త్నముఁ జూడనేడు పరితాపం బెచ్చిచొక్కన్మాం । డేమే మొకిక పాప్రలేసె
చెలిసింకేరీతినై సేతుమో । మొముల్టవలకాక యొడ్డుకొనియెన్ మమ్మా
రెయింకేనికో॥ ౧౧౪.

చ॥ సగసిజమబ్బనిందనగె సంపెగనూబువుఁ బోలెపోకని । త్రరసుధ
రంబునొందెలలితఁ బగుజకటా నన్నొప్పనైడెడ । బ్బ్రతరుణీలలామ మొగము

న్మకుకత్తుకచన్నదోయిపాం । డురరుచిమీఱిచూడఁబడెఁ దుంకెనమైనప
రంజితేజులున్॥ ౧౧౫.

సీ॥ శశిఘోరకిరణముల్ సఖిపైనముంచెను - వాసినదల్పుస్వర్ణాభను
వేణి । జ్వలనాప్తు డుగ్రుఁడై సతిమేను సించెను వ్యాళ రోమావళి
త్రోలువేగ। పికములు చెలినేమ బెదిరించఁబూనెనే - డామహామఁబాం
చురామసీవు। శుకములించెల రేఁగి చేఁడియ నెదిరించె - కడఁబుచ్చుసాంకవగం
ధ వెడలి। మరుడునాయకుఁడై పుష్పశరములంది । పంకజేక్షణమదిహాంచఁబడ
గనేసె । నటమటలుపోవపేనిఁగెల్పుటకనుపమ । శివశివాయస్తోత్రంబుసే
తమమ్మా॥ ౧౧౬॥

గీ॥ హరిని మోహించివలపులనలరుకతన । మరునెముల్పల నంటు
లుమైజనించి । నింపకొనెమనరాచకన్నియకునిపుడు । చెలియ శైత్యోపచా
రముల్ సేతమనుచు॥ ౧౧౭.

ఉ॥ ఆమదిరాక్షి మేనఁగలయంగపురంబుమలాఁగుబెకపే। తోషలప
ల్లవోత్కరముఁగూర్చిచిశయ్యఁబరుండఁబెట్టిరి। జామరలన్ సుగంధులను చల్ల
సగాడుపులీనవేయనా । కామినిమీదుమికిటగ కాకఁ నంజలి యోత్రణ
యిట్లనెన్॥ ౧౧౮.

ఉ॥ కెందలిరుల్వ్ర రాళులకుకీర్తిమిణుంగులుఁగా నగంబురా।గందను
కాలకూటమగుఁగావున పాంథవధూటికిప్పుడే । కొందలపాటుపోఁడిదులు
గూర్చినపాన్పునఁజేర్పరేయనన్ । సుందరులట్లసేయఁగను చొక్కులమూ
నుచుచేడెమెల్లనన్॥ ౧౧౯.

ఉ॥ కన్నులువిప్పినత్తైసలుగన్గొనియూర్పుసగంగసెనాన । కన్నెలఁ
జూచియొంతపసిగన్గె విరాళికినెట్లుతాళుదో । వెన్నునిఁగూడకున్న పరినేద
నమానదుపాయమెట్లకో । యెన్నడువానిగందుసక నన్నుమ మారుఁగెల్తు
నోసఖీ॥ ౧౨౦.

క॥ చీమచిటుకకూసినయెడు। స్వామియిటకునన్ను బ్రోవ- వచ్చెననుచు
చునే। నామోహంబునఁజూతుం। గాముని నికగెల్తునంచు - కళవళిమెసగన్॥

క॥ అనఁ జెలికి చెలులునుడివిరి। వనజేక్షణవగలునిగుడ-వగచెద వేలఁ।
వనమాలినీకుపతియగా। ననుమానము లేదువాఁడె-యాచింపఁడెమున్ ॥౧౨౩

క॥ ఈగతినుపలాలించిన। రాగరితమనంబుకొంత-రమణమొలయ
పూఁదీగెలతోడఁ గొనియెల। నాగలుఁగొల్వఁగబరుండె-నరవరయనుడున్

క॥ గారాబమొప్పమునిపర। యీరాకూతునుమురారి-యేవిధిఁగొ
నెపెం। పారగనామదిమోదము। దేరగఁబరించితనివి-దీరుపుమనుడున్॥

మ॥ కలుషవ్రాతసరిత్ప్రవాహసదాత్మాఘాద్వపత్యోత్రవీ। డ్జ్వలి
తసరంధసకుంచితాంఘ్రియుగజ్యోత్స్నాహాసత్రినత్సలా। జలముక్తిప్ర
ద్వజగాత్రదృగ్వనరాట్యాయీమరుద్విద్విషా। సలిసింహాత్రిదశస్తు
తాహ్వయసుధాభక్తస్పృహాదాయకా॥ ౧౨౫.

మంజుభాషిణీవృత్తము.

చలిగీముదిండిమిహరాసామిసూడిగంబులప్రోడతమ్మిపువుబుట్టువేల్ప
జె। జలపాదుసాహికయిసేయఁజామురై। యలరాగుచున్నమునురాలు
వేపరా॥ ౧౨౬.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలర్మేల్మంగోత్తుంగశృంగారస్తనశృంగసంగధారాధర
వేంకటేశ్వర కృపాపాంగలబ్ధి వాగ్వైభవనిరంతర భాగవతారా
ధనాధేయ తూముకులపవిత్ర సర్వేశాభిదానపుత్త్ర రామ
దాసప్రణీతంబైన నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహం
బనెడు శృంగార ప్రబంధంబునందు
చతుర్థాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీవేంకటేశాయనమః.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

పంచమాశ్వాసము ప్రారంభము.

శ్రీపదసేవితులగువిర । జాపగయుంతేనుచునభయ-మ్మెస్తితకటమై।
జూపమునకరయుగ్మము [illegible] । మేపారఁగవెలయువేంక-టేశరమేశా॥ ౧.

[illegible] తనూరార్చిరమ
ణన [illegible] । [illegible] యువిదలాత్మవితర్కించి
[illegible]॥ ౨॥

క॥ [illegible] మగునో తల్లికివచింప - న్యాయంబను
చుఁ [illegible] రాచ-నవలాగనియుఁ॥ ౩.

క॥ [illegible] జను దెంచి
తి [illegible] బనంగరములు మొగిడ్చి- యనిరాసకియల్॥

క॥ [illegible] నేమించుడెక్క
బుస్సిలు [illegible]॥

క॥ [illegible] నాతికిపుడు సొ
గంధిక [illegible] క్రమమ్ము [illegible]॥ ౬॥

శా॥ [illegible] దేనెల్
బో సినకర్దము [illegible] లుపోకమై
వణకినంతాపంబు [illegible] వారింపంగ
నెట్లోతుఁ మా॥ ౭.

చ॥ వలఁతినిసాంద్రచంద్రికల [illegible] చేరువఁ । వెల
సెడచంద్రకాంతమణి [illegible] యందు
నిచివల్లపు చేలము [illegible] నొందెను
మీదుమిక్కిలిఁ॥ ౮.

చ॥ వలిపనిసేతమంచు మృదుపల్లవకల్పితతల్పమ ఘ్రాణ । ఒలుపగు మించిపారువిరజాజులపందిలి జేర్చికనెకపో । వెలగబయు పెట్టినవాటనె సుకపరాగమయ్యెనా । తలిరులుపూలునా వెలుగ తాపము కెంతసెయుంచు దెల్పుదుర్॥ ౯.

ఆ-వె॥ వెలది సేనొకతరివీణియఁ జేఁబూని । పంచమస్వరంబుఁ బాడు చుండ । సింహనాదమనుచు చిత్తంబుఁ బెదిరెనే । నేమిఁ దెల్పుదింక భామయునికి॥

క॥ ఘనొక్కనాడు రేయిం । గన్నియనిదురించు వేళ - కలలోనరు దౌ । కన్నా కుమన్న కోమునిని । కన్నా నకనా కొట్టు - కలనకమొందుర్॥

క॥ అవిని నివవస్మితకా । ముదకక్కలు పక్కటలివ - ఘ్నుదస్నలనే మ్మదిముద మొగవం జేయఁగ । విధుమ శిరమె గబొంగ ల్మి - వెలఁదులక సయొన్

క॥ వనజాక్షులొనా ప్రవిను । తనయాన లాలించ రమ్మ - తడ వేలనెయు । ప్పని రేపే కావించెద । ననిరావనలంతయ నలంగెంగూర్మిన్॥ ౧౩.

గీ॥ అంతనొక నాంతవచ్చి వే కాంత మాటను । కాంతపరకాంతన రాజకావేగ సకలభూంతయయ్యాహాసంబాడు । పకటంటకెపోన ఖుల్ పారికలును॥ ౧౪.

సీ॥ అ మొన - తెనిల్వటప్పు నట్టిహా - రమణులిద్దసచాప ము లువేయ । సుదరకొందరగు పత్తర నకున కాళంపదేగ । చానయొకర్తె పైడిజాలనల్లికఁ దేగ - ఁజదేగ చానయొ కర్తె పైడిజాలవల్లికఁ దేగ - మరియొకర్తు తలనాగ ప్రులివ్వ । పూతతుల్ గొనికొందరంగనల్మనపోవ - యువిదదర్పత్నయూతగాగ । జిలుగుకు చ్చెళ్లమీగాళ్ళఁ జిందులాడ । నల్లనల్ల మదగజయానమమరి । మీనకేతునివిజ యలక్ష్మియొయనంగ । పడకటిలుఁ జేరఁజని రాచపడంతియపుడు॥ ౧౫.

చ॥ అటఁగనె పాలితార్యుస హిమాచలవకృత ధైర్యునిన్ విశం కటభుజవీర్యసర్గరిపు రాయ విశాలతమిస్రసూర్యునిన్ । స్ఫుటనయశాస్త్ర కార్యునియశోధనధుర్యునవార్యశౌర్యునిన్ । గుణమనోవిచార్యమణిమం డలధార్యని రాజవర్యునిన్॥ ౧౬.

పంచమాశ్వాసము.

సీ॥ [illegible] చివన [illegible] సోగిమాడుచు చె । [illegible] లఘు [illegible] బోధుమార [illegible] గమ [illegible] । [illegible] లలనం [illegible] కల నించెనురాయని [illegible] ౧౭.

ఆ॥ వె॥ [illegible] యఫ [illegible] ప్రావకసుని [illegible] తాళిమ [illegible] వె। [illegible] సుదు లన్ని ॥౧౮.

ఆ॥ వె॥ [illegible] కామా [illegible] టం- గడుపుచు నుం [illegible] కాము [illegible] తె [illegible] పాయూము టయు [illegible] నవనీశ్వరుడు

క॥ [illegible] నము [illegible] యు [illegible] నయు- వాంఛిం చిన యా। [illegible] కుమారుని [illegible] వళించిన చోట

ఉ॥ తెమ్ములు చెంగళించ చెలిత [illegible] మయాఖమ్ము లు [illegible] గమ్ములు [illegible] । కమ్ములు తెల్ల [illegible] చె ముసు [illegible] చెపట్టి రా । వమ్ములు [illegible] వెలుగువాడమి దిక్కు [illegible] ౨౧.

గీ॥ [illegible] మేలుకొ. స [illegible] ముల్కు దీర్చి [illegible] భూమ [illegible] । [illegible] లువునూటంబున [illegible] ౨౨.

సీ॥ [illegible] ఘుట్టిన [illegible] బులు -ఒలసి [illegible] బరాబరులు సేయ। [illegible] మ [illegible] కలె [illegible] గీతి [illegible] బాడ । చె [illegible] లజయిూ [illegible] వారము [illegible] గడల సేయ। నప్పరాంగన [illegible] నగలు [illegible] వె। [illegible] తిన్న। మణిఖచిత కంక [illegible] గొను [illegible] చి । [illegible] రాళ్లు। బలు దెసబం ప్రోల [illegible] ముఖులు। వ్యజనములు చామరంబుల వై వనప్పుడు॥ ౨౩

చ॥ [illegible] నేమ [illegible] బు [illegible] పరకాంతలతో రమింపఁబూ। నెద [illegible] కాంత తన నేర్పున స్వర్ణ దరూప సామ్యముం । గదుర గరాజభూష

నొక కాలముఁ బాయక నౌదలన్ । ముదంబెదుగ వెలింగె నాడొకరుఁడై త్రైమసన్
ధవళాతపత్రమున్ ॥ ౨౬.

గీ॥ [illegible] మొదవవాద్యరవములు మ్రోఁగ [illegible] । [illegible]
పెల్లు [illegible] చూడు చుండ । వింతలొప్పఁగ సుర రాజవిభవమునను [illegible]
డుఁ జేరె నాస్థానమంటపంబు॥ ౨౭.

గీ॥ చూచి సభ్యులు దిగ్గన లేచి మొలల । జిలుగ దుస్తులు బిగఁబట్టి [illegible]
మొగడ్చి ధరణీతలమున నుదురులు వాకునటుల । ప్రముకుల నిలచినమ్రత్వము
నువహించి॥ ౨౮.

క॥ అంతటస్వకీయ మణిఖచిత । కాంతపు [illegible] మహావళి చే
సామంతులు [illegible] । [illegible] కేసరి [illegible]॥

ఉ॥ అత్తరి [illegible] మంత్రి రాజ [illegible] నిలమ [illegible] ప్రభావ [illegible] । తత్తఱ
పాటున [illegible] ఉపాహారస [illegible] రథంబు [illegible] । [illegible] స్త్రముఁగట్టి చేరుకొని పూ
గస మోఘ [illegible] రిలి [illegible] సనునూతన రత్నపీఠికన్.

క॥ [illegible] చింత [illegible] । [illegible] బుద్ధి - మంతుల
తోఁ సామంతులతోఁ మంత్రులతోఁ । [illegible] సప్రసురాజ - మండనుఁడు
సభన్॥

ఉ॥ [illegible] వత్స
ల [illegible] నిలిచి [illegible] । [illegible] సన్
స్ఫుటలిత [illegible] । [illegible] నలమన్నియం
బూడక [illegible]॥ ౩౦.

క॥ అరుణాపతి దేశ మొ । యేరాజతనూభవుండొ - యెట్టుకొ పెంపక [illegible]
గా [illegible] । [illegible] నేగతియుసేనన్॥ ౩౧.

క॥ [illegible] గ్గన లేచి [illegible] బ్జయుగ్మ - ఘటితుఁడయియు
నౌన్ । [illegible] సభికులు మేలనంగ - విబుధులు మెచ్చన్॥

ఉ॥ [illegible] దేశనృపముఖ్యుల [illegible] యొకరు రాజసం । క్రందను
గోనన్ బుధ [illegible] । [illegible] యంపర

మానవన్నులగ్నులనిగాగొనెన్ సుదిన్ । సందియమేలనింక న్నృపచంద్రమధిగ్భ్ర
తకీర్తి నృపేంద్రవరూ॥ 33.

క॥ నాడో త్రిమరాజులకెల్ల । బిరుదు బహుభటులఁబంపి-చాటుడనగ నా
రాజువినిపెద్దమతిని నసు । జనములు నన్నుఁబొగడ-భటులఁ బిలిచెన్॥ 3౪.

క॥ పరివిన్నెజూచిమనరా । యనియిట్టి పరిణయమున్ను-యందవరమున
నానవిని లంకలోటుం । డ. మంత్రినిపంపుదెలిపెనరు గితమతిరాయ॥ 3౫.

క॥ అరవిని వల్లె యాదవరాయుడును మగధకోస-లాంధ్రమిథిల
కొంకణ టెంకనారి శ్రేనకు । రాయనచతిన్నృపులు-లవిదెందముల॥

ఉ॥ తొలవసా క్షేత్ర దక్కక । నరాటలాటపాం । చాళకళింగ
వంగఘూర్జరసాధపహస్త కేసాంద్రసేన । పౌడ్ర ప్రబోజవనవాసక బాహ్లికా
బర్బరాంగవంగ సూక్ష్మదేవముఖ్యుల నానగరంబు సేరినన్॥ 3౬.

అ-వె॥ భటులిన నేలపార్థివాగ్రయుడు । వారికమరుమంత్రివ
రులపంపిదెరదిగ్గ నెదురులఁ దెచ్చి । వస్తుజాలమన రఁగపునంత॥

ఉ॥ ఇంత ... మహాక్షత్రపాండవ కౌరవేయుల । త్యం
తసఖుల్ ప్రసిద్ధు ... పట్టిరాపుర । ... జేరినన్
భటులవల్ల నెరింగి ... దుర్భూ । కాంతుడుఁబోయి తెచ్చినొక గామిడి
మూళ్ళగసుందెన త్తరిన్॥ 3౯.

క॥ బలనా ... ప్రకీర్తుల । ... రథారోహణము - యాదవ
బలముల్ । బలయగక్రిష్ణ దవంతం । గలసెనపురజనులుగుంపు- గట్టాతో
లున్॥ ౪౦.

క॥ కనుఁగొ ... జయబలుపటు
నా । పునసిజ ... నపరిష్కం ... నె ధర్మ-వర్ధనుడటసె॥ ౪౧.

సీ॥ ... ప్రా ... ప్రాత - ... చినసిన ... నసుప్ర కాఁడు ।
మీఁద ... రాజవిభవంబుననిచి గో-వర్ధనంబె త్తినవస్స్కాఁడు । వీఁడ టే
ద్రుపిఁనుని ... సేసినవత్సముల స్పష్టిచేసిన చెలువుకాఁడు । వీడటె వనము
లోవిసిఁ బక్ష కార్చిచ్చు - నపకేల మ్రింగినసవ్వరుకాఁడు । వీఁడ టేకంసుప

దలించి వేగ ప్రాణ । కోటిం బోరి గొన్న ముద్దుల గొనబు కాండు । వీండ టేము న్నగోపికావీధి మాన । సాంబుజాత విహార హంస గ్రియుండు॥ ౪౨.

క॥ ఈరవిశత ప్రకాశుని। గౌరవమును గనిన రాచ-కన్నియ చేతో।సా రసములలింగొని చెలు। వారక నెట్లోపవచ్చు-నాబిత్తరికిన్॥ ౪౩.

క॥ ఆరూపరికీ చూపరి। యీరమణున కారమణియు- నీడగు మున్నే। కోరిముడిం బెట్టె నేవిధి। సారసముఖి తప్పదిదని-జంబగు నమ్మా॥ ౪౪.

ఉ॥ నాకనుమానమయ్యె డలనాడు కళంగను పడ్డవాడె వం । డోకల్ల గన్నవాడె మగడో యని చింతలె వీండె న్నైనపోం । కాంకలం జెందియున్న మది గానకలంగి నృపాలగర్భుర । త్నాకరరత్న మేనృపతియాత్మజుని న్మదిం గోరం బోవునో॥ ౪౫.

క॥ మనరాజతనయ మనసిజ। మనసిజుని వరించు రిత్త- మాటలి కేలన్। జనవాక్యము కర్తవ్యం । బనుసామెత పొల్లుం బోనె- యంబుజవదనా॥ ౪౬.

గీ॥ వనితకలలోన కనుపడ్డవాడు వీండె । యనుచు మదిం దోంచి సభను స్వయంవరమున। వీని వరియింప మనదొరసాని మెదకు। పాలలో నేయి యొలికిన పగిది గాదె॥ ౪౭.

క॥ నగర స్త్రీలీలీలన।నగం దోంబుట్టువులం గూడి- నగరాద్ధరుడా। నగ రుసకున్ జనియత్తగు। నగరాడు కచయుగకుప్రమొకెక - నగవాగి నెగయన్॥

ఉ॥ ప్రొక్కిన చెకుకలన్ని మిరిముద్దులుం గుల్కటియయ్యలారమా। యక్కలకున్ శుభం బెయనుగన్నలకుం గుశలం బెయమ్మలు। మ్మక్కలకందమే వది నేలందరకున్నది సంతసంబెకా । తక్కినబంధుపాళికి ముదంబెకదా పురివారు సేమమే॥ ౪౯.

గీ॥ అనియిటుల కుశల ప్రశ్నలైన వెనక । మేనయల్లుం డ్రరాకలు మేదినీ శ్వారుసకుం దెలియంగ సకేయల ననుపనతడు। సంతసంబున రాణివాసంబుం జేరి॥.

క॥ కృష్ణనిభా గ్రేత్రస్వితరో।చిష్ణుని సకషాత్మజాద్రి-జిష్ణుని గుణవ।ర్థిష్ణుని విశిష్టనయవ।తిజ్ఞ్ణుని నుతజిష్ణుయదువ - రిష్ణునిం గనియోన్॥ ౫౧.

పంచమాశ్వాసము.

క॥ కనిదరహాసితుండై వా । రిని మెచ్చుచు రా(గ రామ - కృష్ణులనుజు తో(। బ్రేమిల్లన శుభమేమీ। కనికౌ(గిట(జేర్చె రాయ-డా సమయమునన్॥

క॥ వందారురక్షకుఁడు గో । విందుం డరుదెంచెనంచు-విని నం(గుంతీ। నందనులుం దనుఁ జేరిన। నందరు విందార(గించి-రవనీశునితోన్॥ ౫౩.

క॥ మఱునాఁ డుదయంబుననే । మఱి కనవంతీశుఁ డొక్క - మంత్రిని(గని యీ । యఱుత నొకరచ్చకొట్టము । నొఱపుం గావింపుమనిన - నొగి వాఁడపుడున్॥ ౫౪.

సీ॥ ఒకవంక నకలంకమకరాంకలీలాంక- మత్తినచిత్తరుబిత్తరములు। నొకతెంపునను సొంపు నికరంపు నునుఁగెంపు- పలుకులతళుకులు గులుకు జిల్గు। నొకపారు వను సారునకు మీరు బంగారు - పసిసీరు జలతారు జల్లబారు। నొక సాయజిగిచాయ నొాగ రేయ మన జేయ - నద్దినట్లుగ నిల్వుటద్దములును। హాళి నొప్పినకుడ్యరింఛోళితనర। స్ఫీతలలితాన్వితస్ఫుటశ్వేతదీప్తి। యుక్తలంబితస్ఫటికకుంభౌఘగరిమ। మమర సేయించె నొకమండపమున నతఁడు॥ ౫౫.

ఆ-వె॥ డంబుమీఱఁ జిత్రకంబళ్ళఁ బరిపించి। యచటనచటరత్నఖచిత కనక। పీఠములను దెచ్చి పెట్టించి రాజున। కెఱుక సేయ నాతఁ డేగుదెంచి॥ ౫౬.

క॥ చూచి సెబాసని రాజుల। నీచదరునఁ జేరునటుల- నెఱిగింపుడనన్। వేచని తెల్పిన వారలు। నాచక్కికి వచ్చి రప్పు-డతులితమతులై॥ ౫౭.

గీ॥ వచ్చినను వేత్రహస్తులు హెచ్చరికలు। జేసి వారికి తగిన సింహాసనములు। వేసినను రీవి గుల్కఁగ విశ్రమించ। నపుడవంతీశుఁ డొకచకో - రాక్షిఁ జూచి॥ ౫౮.

క॥ వేవేగఁ బోయి నాసుత। కీవెర వెఱిగించి తెచ్చి-యీగది మఱువుం। గావించి యుంచితసకల। లోఁ వచ్చినవానినిందు-లోఁగనుమనవే॥ ౫౯.

మ॥ అనినన్ హెగ్గడికత్తె తీవ్రగతితో నంతఃపురం బేగి యా। పనిదేవేరికిఁ దెల్పి రాజసుతతోఁ బండాయె నీకోర్కెలె। మ్మనుచుం దత్తఱపాటుమీఱ నెరికల్ హజ్జంబడ నొమ్రగుచు। స్వనికత్తెం జెలికత్తెలన్ బిలచి మాబాగాయ జాగేలనే॥ ౬౦.

చ॥ అనవిని చెల్మి లేమ లహహా యిదియెంత సువార్త వింటిమీ। చిఱుదొ
రసాని వెనఁకటను జేసిన పూజలు మంచివమ్మ నాఁ। డనిసపయో ధరద్యుతిని
భాంగుని గంటిమి నిన్న వీటిలో। ననిశడు సిగ్గు సంతసము నల్లిన రాజతనూజఁ
జూచుచున్॥ ౬౧.

చ॥ వలదొర కేలలో గెదవ్రవానిబళా యనిసార సారిసీఁ। భళియసిశీ
తవాయువు సెబాసని గద్దరిచిల్క నొప్పికో। వెలలను ఘేలు మేలనుచు పీణెరవా
ళికి పీనులొగ్గియిం। పలరఁగ మెచ్చుకోసమయ మబ్బె తలోదరి చింత లేలనే॥

మ॥ వినిరాకూతుదు లజ్జమానసమునన్ వ్రీడింపగా వామపాదనఖాగ్రం
బున నేలరాయుచు నుతత్పాదాంగుళీరేఖ మ। ల్లనసవ్యప్పష్టుడు గిల్లుచున్న వురు
వ్రేలన్నెట్టిక ల్వేసియ। ప్పసినేజూచుచు నుస్సురంచు వివశత్వంబొంది మా
టాడకన్॥ ౬౩.

చ॥ ఎడనెడను లేఁత పాటుఁ గొనుప్రాగ్గడికత్తెను చించుమాటకే। వెడ
విలుకాఁడు మోదునని వేఁగపయంటను సుంగు వేయుచు। న్నడతులు కాన
కుండ పలుగప్పపయిం జెఱునవ్వుఁ దోపన। గ్గడలను గల్ల చూపులను గన్గొని వెంట
డెబ్రాల్చు తెప్పలున్॥ ౬౪.

చ॥ అదిఁగని యొకర్తె జాణతయ హాయని చీరము సుంగు నెత్తియా।
మదవతి యెంత సిగ్గరివె మాటలు నేరని పూపపాపవో। మదనుని తీవ్రబాణతతి
మగ్గితి నంటివి చెల్వు కానితోఁ। గొదఁ గొను వేళ టక్కులను కొంకఁబ నేలనో
నీకె తెల్పుసుపో॥ ౬౫.

శా॥ ఆమాటల్ విని యొక్క కూర్మి చెలి మర్యాదొనరాకూతుతో।
మోమాటంబసదైన లేక బెడిదంబుల్ పల్కఁ బోకంచు రా। లేమన్ మల్లన లేపి
నేర్పలర లాలించప్డు మాతాబిపీ। ణామర్ణవే సవరించి ముద్దుగొని బల్ నాణెం
బున న్వాకొన్నెన్॥ ౬౬.

క॥ మూఁగిరి సభఁ డెందంబులు। రాగిల్లగ సకల దేశ రాజకుమారుల్।
రాగరి తనీవుఁ గోరిన। బాగరి యం దెవనొ వాని బరికించుమి కన్॥ ౬౭.

క॥ సవిచెలియలువలఁగొనరా।యువిదనువడసాలనొకతె- యునం
తమామా । డువుమఱుగుననుంచిధరా।ధవునకుఁదెల్పిననుమదిము - దంబా
దవంగన్॥ ౬౮.

క॥ చివ్వున లేచితనూజకు । పువ్వులసోగిచ్చిదీన - భూపాలులలో।
నెవ్వనికలఁగన్గొంటివి । యవ్వరుని నలంకరింపు- మార్యులు మెచ్చన్॥ ౬౯.

క॥ అనినన్ సిబ్బితితలమును। గొనగన్ జిటినగవుఁదోప- కుసుమసరం
బుం। గొనియొకసఖికైదండం। గొనినిండముసుంగువేసి-కులుకొలొదవగన్॥

సీ॥ శంబరభృన్నికురుంబాంతరాళ - నిర్గతదీప్తచంచల్లతా రాజిగరి
మ । వాహ్యాళికాంతఃస్థైవాత్మకమండలో - ద్గతమైన మృదుకురంగంబురీ
వి। మానసకాసారమండితకనకాబ్జ- వనవిహారణమరాళవైభవమున। చ
తురాననసటుండుజవనికనెత్తిన- పొడసూపుమోహినీస్ఫూర్తిన్ రేవ। సమర
దానవహస్తసవ్యాపసవ్య । విభ్రమితగిరిమంథానవిభవమధ్య । మానఘూ
ర్ణతపాథోధిమధ్యమమున । బయిలువెడలినయిందిరాప్రాభవమున॥

ఆ- వె॥ చంద్రకాంతకుడ్యసౌధాంతరమునుండి। మదమతంగజేంద్ర
సదృశగమన। మొలయనల్లనల్లనొగిపీరమోహిని । యనగవెడలెసభికులబ్ర
ముందర॥ ౭౨.

సీ॥ అధరబింబఫలారుణాంశుమాలికలెచ్చి - రదనావళికినను రాగ
మివ్వ।స్వర్ణకుంభద్వయసంకాశకుచభార- కంప్యమానావలగ్నంబుఁదన
ర।దరహాసజనితజ్యోత్స్నామరీచులుసర్వ - దిక్కులుమునుకొని తెలివిసూ
ప।శింజానమంజుమంజీరగరోష్ఠధ్వవ- రవములు చెవులపండువులుసేయ।సజ్జ
సౌరభకౌతూహలావతీర్ణ। మత్తరోలంబతతిగరిమమునకురులు । పాల
భాగంబుఁగప్పినవామకరన। ఖరములఁదలగఁద్రోలుచుగారవమున॥ ౭౩.

క॥ శ్రీసుతుడెత్తినపడగవి। లాసంబునఁదూగియాడు- లలిఘవ్యోద
ముం । జేసవరించుచుకడుదర । హాసముచెలువమరమంద - యానమున
నాగిన్॥ ౭౪.

గీ॥ చేసి కైదువ కాఁడౌటఁ జెత్రికిక కౌతుకమున సుళ్ళిపి చినఁగద్దగాయ మాన। మగుకలంబముల కు నేనయగు విలోక। నములు నృపవీరహృదయములు మాక్షినలఁగఁ జేయ॥ ౨౫.

క॥ కలహంసగమనమునకుం। జెలువంబిడు కులుకు నడలఁ జేరకొలువునం। గలనృపుల నోరచూపులఁ। గలియంగ నిమిత్రవింద కన్గొనె ప్రేమన్॥

మ॥ తనుశోభాజితకందునిన్ ద్రబధిత వేదండ స్తుతానందునిన్। మునిసంస్తుత్యపదారవిందుని శుభ్రస్మాలోద్యత సద్గుణునిన్। గుణసంఘాతకకందునిన్ యమకులాకూపార రాకేందునిన్। ఘనసంసారనిఘాత బంధునిజిత క్రవ్యాదు గోవిందునిన్॥ ౨౬.

క॥ కని క్రీడాకౌతుకమున। బెనఁగొన దరహసితయగుచు వేడుసుమసరం। బును హరికి వేసికీల్మ। ల్పినబొమ్మవిధంబుమఱి లీలాచేష్టల్॥ ౨౭.

క॥ అంతిపురంబున కేగిల। తాంతశయనమునఁ బరుండి తనలోఁ దానుం। గాంతుని మెప్పించెడి కే। ల్యాంతనముం జేయుచుండె లలి డెందమునన్॥

చ॥ ఇటసభలోన వఝ్ఝనుడు తెచ్చిన పేర్మిమనంబుతోడ కే। ల్పాట కుచసాధియార్యులును భూపతులున్ వినఁబలెరు కృష్ణునిన్। స్ఫుటమున మిత్రవిందకడు సోయగ మొప్పవరించె బ్రహ్మముల్। దిటమున ద్రావ సేతప్పదిది ధీరమతుల్వినుడంచు బల్కినన్॥ ౩౦.

చ॥ అదివిని కర్ణుడుల్లసములాడెసుయోధనుఁ జూచివింటి వే। మొదవులఁ ద్రోలువానినొక మూఢుని తానొక పెద్ద సేసియా। చదురున లావు సన్నము విచారణ లేకను వాతవట్టు డై। వదిరిన నేమి పెత్తనము వచ్చెనొ యిందరిలోన వీనికిన్॥ ౩౧.

క॥ అదివిని సాత్యకి కినుకం। జెదఁగొదఁ గూకట్లు చెదర చిడిముడిఁబడుచుం। జదురునఁ గలరాజులఁ గని। కదురు చుపలెవ్వాటునదుముఁ గట్టుచు బలికెన్॥ ౩౨.

క॥ పుట్టుక నెఱుఁగక నీచుల। తట్టునఁ బడి పెరిగినాడు తలిదండ్రుల నే। పట్టున నడి వచ్చితి సో। గుట్టుఁ బయిటఁ బెట్టనేల గుఱుతెందరకున్॥ ౩౩.

పంచమాశ్వాసము.

క॥ క్షత్రియకుల మోలేకను। శాత్రం బెఱుఁగుదుము లేదో - జాలరు లమొయీ। యాత్రపురజ్జులకేమా। గాత్రంబులువడఁకితేరు - గడపగలేమో॥

క॥ మాపెద్దలసుద్దులలోఁ। రాపెద్దఱికంబుఁగలుగ - రాజులెవారల్। భూపాలురుపన్నక్కె। వాపోవగమేమురాచ - వారము తెలియక॥ ౮౫.

క॥ పెంపుగువారింగూడిన। తొచ్చంబులు ద్రోహ సేరు - తురెపల్లకిలో। గ్రొచ్చనకుక్క - నుఁజెట్టిన। కుచ్చులు తెగఁగొఱుకుగాక - కూర్చుఁడబోగ॥ ౮౬.

గీ॥ ఎత్తిపాండుపుత్రులతెనవని యెఱిగికణుక। దొడిగియున్నను జూచిదుర్యోధనుండు। లేచియానోయిసాత్యకి పూఁచులాడ। పాదుకలుతలకెక్కిన పగిదియయ్యె। ౮౭.

క॥ వాసివిడచిపెద్దలువ్య। త్యాసంబునచట్టుఱికను - దాల్చిరిదానం। జేసికవామణిమయసిం। హాసనపతులైతిరింక - నను బనియేల॥ ౮౮.

ఉ॥ నావినిసీరపాణియనెన్యాయ మెకింబుఁడుసాత్యకౌరవే। యావసుధీశసూనుడవు యాదవులెన్వరొనేనెఱుంగుదో। నీవు యెఱిఁగెదా మొదట నేర్పరికణుడుబల్కెనొల్లలం। చావిధినేదలంచిమిము నాబసిఁద్రోచెన కీర్తిఁదోఁగెలనే॥ ౮౯.

గీ॥ అనినవినికోపలత మదినల్లుకొనఁగ। రవితనూభవుడిట్లు నెరత్న ఖచిత। కంకణకాంతియుత బాలికాలఁగాము। చారుపాణివిముక్తసరోజంబుకాదు॥

గీ॥ భూపనందనవిరాగ్రచాపముక్త। ఘోరనిశితశరావళి హరము నకు। నొర్చినను గాదె యారాచయనువిదమిఁకు। దక్కినను కొమ్ములేకున్న దక్కుడెట్లు॥ ౯౧.

కం॥ నాధినిచిత్తినగ వెసగ। గోవిందుఁడుంబలికెరాచ - కొమరుడ వృథనుః। కోవిదుడవుమేమెఱుఁగుదు। మేవిలుఁబట్టుంగ నేత్క - మేరాజుల మే॥

ఆ వె॥ అయినగొంగొంతనభ్యసించితిమల్ల। నాడురాజనూనులా డుదొనగ। ముద్దియ మొ లీర పటుచెదమాచూత। మనుచుపెల్లుఁదూపులం డనంతి। ౯౩.

క॥ క్రాంతేయులు సాత్యకియున । వంతీశుడు సీరిశస్త్రవగాఘముఁ గొ
న్నిశన్ । బంతమునసకలధరణిః కాంతులుధృతరాష్ట్రసుతుని - కడనిల్చిరొగిన్॥

క॥ నరపాలకులీ తెఱఁగున । నిరుతెగ నైరథము లెక్క - యీరస లెదుగన్ ।
శరచాపధారులగుచు । న్బరికడనొండొరులు బలముఁ - బురికొల్పినచోన్॥

ఉ॥ సాత్యకివిల్లుఁ బూనియొక సాయకమల్లియఁ గూర్చికణ్గఁగ । ద్వా
త్యయమింక సేతునని యడ్డమువచ్చిన భానుసూనుడున్ । సత్యమునమ్ముర థ్య
ములసారథినిన్ను నునొక్కతూపునన్ । హత్యయొనర్తునంచుకినుపారగ
ఘోరశరంబు నేసినన్॥ ౯౬.

చ॥ అదితెగ వేసి సాత్యకియ హర్పతి సూనుని మేనునిండగా పదివడితూ
పులేసిః నువాటిని త్రుంపులు సేసి వెంటనే । కదురుచు రెండు బాణములకా
ర్ముకమంగ వేసికంటివే । ప్రథనముజాడ పెట్టివిక బాలురఁగూడుకనాడు
పొమ్మనన్॥ ౯౭.

క॥ నరుడడ్డమై శరపరం । పరలంగురిపింపవాని - మధ్యనె తెగవే । సిర
యంబునకణ్గఁడు పెను । బరిగోలలుఁగుప్పెనరుని- పై వేలుబడన్॥ ౯౮.

క॥ సరగున వానినణంచిన । ఖరకరజుడు శంఖమొత్తి - గర్జిల్లనరుం ।
డరదముసుడివడఁద్రిప్పుచు । దరము న్బూరించి వాని-దారొసనంతన్॥ ౯౯.

క॥ హరితన్ను మెచ్చిచూడన్ । హరికేతనుడబ్రిమొంద - నాయనిన
డుమన్ । హరిసూనుడు హరిసూనుడు । హరిహరిపోరాడులీల-నమరిరిరువురున్

సీ॥ అంతకెరికోపానలుండెదుగంగ - సూతసుతాయికఁ జూడుమను
చు । సింహనాదముఁ జేసి జృంభించి నిశితశ- రంబున నల్లియ త్రాడుఁ ద్రెంచి । రెం
డుతూపులను కోదండంబు ఖండించి - మూడంబులనురథ్యములనుఁ జెండ్చి । తీ
వంచముల్కుల తేరుపూన్పరినొంచి - పదివిశిఖములనరదముఁ గూల్చి । సా
యకములిర్వదేనిఁటచక్రరక్షు । కులనుదునిమాడ డెబ్బదికోలలరుగ । సుతుని
మైగురిపించినచోద్యమొంది । యనినివిడచిపరాఙ్ముఖుడయ్యెనపుడు॥ ౧౦౧.

గీ॥ చెలఁగియటనవంతీనృపశేఖరుండు । దుస్ససేనవికర్ణులదోర్బలమున ।
దాకివిరథుల సేయనాతతుణంబె । కౌరవులునూర్వురొకగుఁపుఁగట్టివచ్చి॥

క॥ ఎదిరియవంతీశ్వరునియ। రదమును నుగ్గాడి వేసశ - రములమును పగా। నదిఁగని సాత్యకి నూర్వ్వరి। రథములఁ జెండాడి వేవి-రథులం జేసెన్॥ ౧౦౩.

క॥ అదిఁగని దుర్యోధనుఁడొ। కఁడఁగొని రాఁజూచి ముసలి-కడు శౌర్యముతో। నెదిరించి తాకినను వా। డదరక నెదమోద సీరి-యతికోపముతోన్॥

క॥ త్వరకౌరవాగ్రజునిఁగని। శిరమున ముసలంబు నేయ- చిడిముడిబడి వాఁడురుశౌర్యంబునఁ దాకిన। కరికొరిగి నెగరుబుఁబోరు-కై వడిఁ దోపన్॥ ౧౦౫.

క॥ హాలికుఁడు చిరాకు బల్వగ। హాలమున నౌదలను వేయ - నస్రుగావళులున్। వెలిఁబాఱ కౌరవభూమిం। దొలఁగెన్ బలభద్రుఁ డార్చి-తోలఁగ వేగన్॥

ఉ॥ అంతకుముందు శౌరి కరహాటవరాటముఖప్రదేశభూ। కాంతులు తన్నుఁ జుట్టి విశిఖంబుల ముంపనుకినఁ గాలునికా। లాంతకునోజ తేజరిలి యాహవమధ్యమున న్శతాంగము। స్వాంతగ ప్రిప్పుచుం డెదొరవిస్మద నాగము దూఱు కైవడిన్॥ ౧౦౭,

క॥ హరి తనసారథివశమున। హరులన్ప్రరికొల్పఁ జేసి - యరిసేనల సం। హరణము సేయఁగ గిరిక। హ్వరగర్భవినిర్గతమగు- హరియననొప్పెన్॥

క॥ అందప్పుడు సాత్యజరా। సంధులు మునుబడి సెబాస-సాదుయశోదా। నందన గోపాలక యివి। మందలె యీతూపులింత- మందలె చెపుమా॥

క॥ అలించి శౌరి బలికెన్। వాలెము సరిపోరెపసికి-వసుమతిమీరీ। ఘాలమునఁ జూడ యీబరి। గోలలె మిమ్ముఁద్రోలనింత-కోలలుఁగావే॥ ౧౧౦.

క॥ అనిన విని రాజనందను। లనిరి సెబాసో రివింత - లాపలుకులునీ। వనికిమొనకాడవే। నిన్నన నేటికికాలనీతి- ననపలెఁ గానిన్॥ ౧౧౧,

క॥ మగిడి గతిదరము నూదుచు। మగపాడిం జూపగొల్ల- మగువలుగలరో। మగటిమి తెగువెగసిన రా। మగలము మమ్మెదిరి నిల్వ-మగతన మెయనన్॥

క॥ నగవెగయఁగ నగధరుఁడనె। నగపరి చెదజూదుఁడింక-యాదవవీరుల్। ముగువలకును రామగలకు। వగల సరెన్ వినఁగలేదె-మగుడకుఁడంచున్॥

క॥ కటకటఁబడి రదనావళి। కటములదరగీటి యుగ్రి- కన్గవఁ గురియన్। చెటచెట బొబ్బరిలుచు భ్రూ। కుటికృతుడై తూపులరినిఁ-గూర్చి సరానన్॥ ౧౧౪.

సీ॥ సారథులను ద్రుంచి వారువములనొంచి-బొందడంబులనండీయం
డి ద్రెంచి ధ్వజములం ద్రోసి పతాకంబులను వ్రేసి-నారుల మొదలికిన్నరికి వేసి కో
దండములను త్రెంచి వేదండములం జీల్చి - చక్రరత్నులనొక సారిం గూల్చి రథముల
ఖండించి రాణువం దండించి- మగటిమిగమి కాంద్రమదమణంచి నాయకులు
సురికలం జీరాలు నాటనాటి భూరివిక్రమమున భూనభోంతరాళ మావరింపం
గ పాంచజన్యంబు నొత్తి నిలిచె యదుపీరుడీనినవ్రులిని బోలి॥ ౧౦౫.

గీ॥ పుష్పితఫలాశరుచిర క్తపూరితాంగ వాహినులు కంప్యమానస్థలై
పట్టిసముల పరిఘకుంతలతోమర పరశుభిండి వాలముఖఖడ్గములు పారవై
చియపుడు॥ ౧౦౬.

క॥ కాలువలను దకిం తిమని కాలువలను డుసుకం చున్న- కాలువలం
బుల్ డీలుపడెదొరలం జంజా డీలుపడిందొరలం జనిరి-డగ్గన దెసలకా॥ ౧౦౭.

ఉ॥ ఆకదనా-గణంబు రుధిరాగతభూతపిశాచ శాకినీ ఢాకినిగుంపు
పెంపునన టద్ధ నకౌశికకంక వాయసా నీకమునన్ ఫలాశనవనీపక జంబుకసం
చయంబునన్ భీకరసౌజ్ఞమీ రెనతిభిన్న శరీరశవాళియుక్తమై॥ ౧౦౮.

చ॥ పగిలినచర్మముల్ వెడలిపాటిన నెత్తు రి వికీర్ణ కర్ణ మల్ తె
గినసిడెంబులన్ బడిన తేరులు వ్రగ్గిన ఘోరకరులమ్ములం దగిలిన మేను వ్రగ్గినమ
తంగజముల్ పెగిసడ్డ గుఱ్ఱముల్ నొగిలినమస్తకంబులును నుజ్జుతొడల్ గలి
గెన్ రణస్థలిన్॥ ౧౦౯.

చ॥ కరభుజగాళి ఛత్రసితకంజము లంచితగోర్ధపంకముల్ శరప్ర
ధుగోమముల్లలితచామర ఫేనముచూర్ణితా స్థిభా సురపులినంబులున్
పపదశోభితకూర్మములస్త్రితో యవి స్ఫురణసమీక భూమిపొడ సూపెను
పూర్ణసరోవరంబనన్॥ ౧౨౦.

క॥ లలిడెందంబులతో హరిబలములు హావణిల్లమునుక- వడెడంకా
కా శైలరవళిసేయంగను వే ల్పులుగురిపించిరి పిసాళి-పువ్వులవానల్॥౧౨౧.

పంచమాశ్వాసము.

క॥ బలములుబలకారొయించగ । బలగములబలయంగబట్లు-బళియనిపొం
గడర ।బలవైరిమింటజయమన । బలభద్రునికూడిశౌరి- బలుజయకీర్తిన్॥

క॥ ముందుమృదంగంబులుజయ। దుందుభిపటహప్రముఖవ్ర-దుల
నినదంబుల్ పొందుపడనవంతీశుని । డెందములలిమీఱశంక-డిల్లపడంగన్ ॥౧౨౩

క॥ నగరప్రాంతమునంగని।నగళ్ళంగ స్తనయుగళలు-నవ్వాలరులతో
నగులాజలుజల్లగ-రా।నగరుప్రవేశించె వేడ్క-నగరాడ్ధరుషున్॥ ౧౨౪

సీ॥ అంతనవంతీశుడానందమగ్నుడై - తనయులఁగూడిమంతనము
సేసి। హితపురోహితబంధు తతినందు రావించి - వేవేగమీరలువేడ్క-మీర।
మత్సుతామణి వివాహోత్సవంబునకుప - ట్టణముశృంగారింపఁ బనిపియు
గ। సేనాదియుతయదుశేఖర దేవకీ- వసు దేవులనుబిల్వఁబంచిసకల। బంధు
మిత్రాదులకు తెల్యభటులఁబంపు। డనినను త్సాహులై మంత్రులచటికచటి। శపు
డుశుభ పత్రికలుఁబంపియప్పురంబు।పనులఁజిత్రింపఁజేసిరప్పట్టణంబు॥ ౧౨౫

సీ॥ ప్రతిమందిరద్వారవలభీవిచిత్రిత - చారుమౌక్తిక మణితోరణ
ములు। ఘటితరంభాపూగకర్పూరకుంకుమా- గరుధూపదీపికాకలశములు
ను। సంసిక్తచందనసలిలప్రసవరస - మార్గవిపణిరాజ మార్గములును।
లిఖితనానావర్ణలీలాప్రవేష్టిత- బింబచమత్కారభిత్తికలును । మండితన
వీనవరత్నమండపములు । మలయగంధవహావశసంచలనలంబ। మానమౌ
క్తికఝల్లరీమయవితాన। ములును చెలువార జేసిరప్పురవరమున॥ ౧౨౬.

చ॥ హరిపతికల్లుడయ్యెయశమయ్యెడమంటికిమింటికంటెనా। వరణ
నికాయ్యకుడ్యసమవాయములన్ సుధసింపివానికొ । ప్పరములవంతుఁజెట్టి
చెలువంబెసమీఱఁగనెత్తిరష్టభాసురనవదీధితిస్ఫటికసుందరకుంభములన్ భ
టాగ్రియుల్॥ ౧౨౭.

మ॥ తనయుల్గుందురుదోర్బల ప్రథితుడై ధాత్రీశులన్ సంగరాం। గణ
మందూర్జితమొప్పఁగెల్చెనదె యంకంబీవివాహోత్సవం । బునకంచున్

స్ఫుటశాతకుంభమకలశంబుల్ మింట సప్తాశ్వమూర్తినిబోరంజను లేవం ద్వారములనె త్రిం చెన్నృపాగ్రీయుడున్॥ ౧౨౮.

క॥ అటద్వారకాపురిం జని। భటులనయమునుగ్రసేన - పార్థివుం గనిసం ఘటితకరయుగళులైరయ। చ్చటపడనుతియించిరచటి - చారులు మెచ్చన్॥ ౧౨౯.

చ॥ జనపరిపాలకత్వగుణజాతవిశేషదయాధరాహితా। ఘనపరిపంథి దోర్బలనికాయ యశోమహిభృద్ధరాహితా। ప్రణిహితధైర్య వార్ధిపుణబాహుపరాక్రమజిద్ధరాహితా। కృష్ణభన్నృపవిభూషభోజకులసాగరశీతకరాధరాహితా॥ ౧౩౦.

క॥ అనిపొగడుచుతమరాజం। పినశుభపత్రికలనివ్వ - ప్రేమనువను దే। పునకవిం జూపినసంతస। మునఫతడ త్తరిప్రయాణ - మునకొడిగట్టెన్॥ ౧౩౧.

క॥ ఆనకదుందుభి చెచ్చెర। నానకదుందుభులు మొరయ - నతివలతో మిత్రానుచరుడగుచుయాదవ। సేనలుమున్నడవనుగ్ర - సేనునితోడన్॥

క॥ చనిచనియవంతిపొచ్చిన। వినితత్పురనాయకుండు - వినయమునవెదు। రొంగనివైభవములతోం దో। డొంగనిపగరుం జేరెహరికి - కూమిం జెనింపన్॥ ౧౩౩.

క॥ చేరినహరికీతండనచే। నారదుడరుదెంచిశుభది - నంబిదెనే దే। కూరిమితో నీతనయను। శౌరికిపరిణయముసేయ - సమకట్టమనన్॥ ౧౩౪.

క॥ అదివినివత్లేయసిలలి। మదితోంబారోవాతులున - మాత్యులుమిత్రుల్। ముదమునశుభమనిపల్కంగ। విధిపూర్వకమునసురత్న - వేదికయందున్॥

సీ॥ మణిమయస్వర్ణసింహాసనంబులనూత్న - ఫుల్లప్రసూనముల్ బొందుపరచి। చిత్రితాలంకారమిత్రవిందావన - మాలులనంతుంచిమానివరులు। నిగమసమ్మోదమంత్రనికరంబులను హోమ - విధులనుజరిపించి వేడ్క లాదవ। మంగళవాద్యముల్ చెంగళింపగనుసు - వాసినులందినివాళులివ్వ। గరుడగంధర్వకిన్నరఖచరముఖులు। లాస్యగీతనినాదవిలాసముల్గను। పూలు

గురిపింపఁ బ్రోలుపూఁబోండ్లక్కోజ। లైనయ పాణిగ్రహనము సేయించిరపుడు॥

క॥ భూమిసురలాజ్ఞ వాద్య। స్తోమరవము చెన్నొలయఁవ- ధూవరులప
యిన్। బ్రేమలలరఁజల్లిరి కాంతామణులభినవశుభాక్ష-తవ్రాతంబుల్॥ ౧౩౭.

క॥ హరిణీముఖులాడఁగదివిఁ। హరిహయముఖ సురలు మెచ్చ-
నవనీసుతు శ్రీహరి పెండిలిఁ బంధువులకు। హరిబువ్వముఁ జరిపె జనులు- హాయ
నిపొగడన్॥ ౧౩౮.

క॥ వసుదిశలనసమెసంగగ। వసువసనవిభూషణాది। వస్తుచయంబుల్।
వసుదేవసుతునకొసఁగెను। వసుధేశ్వరకోటిపొగడ-వసుధేశ్వరుడున్॥ ౧౩౯.

త॥ హేమచశతాంగంబులమర। సామజములఁదురగపంక్తి- సద్భట
చయమున్। సామజరాష్ట్రదునకున్। మామయొసంగెనుసురాళి-మాయని
పొగడన్॥ ౧౪౦.

ఆ-వె॥ ఇచ్చెనుకుశగీనహితవులుబోధించి। మంగళారవంబులంగు
కొనగ। గూతునల్లువానిఖ్యాతిగఁబంపించె। నుగ్రసేనునల్లమెచ్చుకొనగ॥

గీ॥ పంపినను వేడ్కతోఁ బెండ్లివారలఁగూడి। వాహనారూఢులైయ
దువరగణంబు। ముందుమంగళవాద్యముల్ మ్రోయుచుండ। వెడలిపురములు
వనములుఁగడచిగడచి॥ ౧౪౧.

క॥ పురుడించెడవాలుటతను। బులుదాపినరిపులమకుట - ఘటలతోరణ
ముల్। గలిగిన గోపురములతోఁ। జెలువారెడు ద్వారవతినిఁ- జేరిముదమునన్॥

మ॥ పడియంబుల్ చకనంబులిడ్డెపలఘ్రాసంబుల్ వడల్ లడ్డులు। ప్పడమ
ప్పచ్చులు కజ్జకాయలతిసెల్ బజ్జీలు మండెంగలున్। బుడుకుల్ గారెలుబూ
రెలట్లు మఱుగుంబూత్తే నెలుంబూరణాపుం। గుడుముల్ దోసెలుచక్కెరల్
నుకియలాఁగుల్ సేవెలప్పంబులున్॥ ౧౪౨.

క॥ తెలుపావలుపావలిపెపు। కలమాన్నముపప్పులూరుఁగాయలగమినే।
ట్టులుకమ్మకూర్తలును వె। న్నలపెరుఁగులుదాడనములు- నాడెపుటరటుల్॥

క॥ ఏపునబంగరుతళియల। నోపికఁ వడ్డించి విందు లానరించిరొగిన్। బాపనులకుబందుగులకు। భూపాలాగ్రేసరులకు-పురజనములకున్॥ ౧౪౬.

క॥ విందొనరించి రేయిన్ గో। విందునితోఁ గూడ మిత్రవిందను లీలా। మందిరమునకున్ బంపిన। నంత్యమదనొబ్బదల శౌరి-యటఁజని వేగన్॥ ౧౪౭

మ॥ రకమాపొంజలపోతకోళ్ళసురువారంబొప్పనిద్దంపుడో। లికపైనేర్పినకన్నెవల్పుఁగొనుమల్లెల్ గల్గెడున్ హంసతూ। లికనూత్నస్ఫటమంజరీతతులబాలీసుల్ జరీనేతచే। రికశయ్యంగడుతీవిఁగులుకఁగను చేరెన్ శౌరి మోదంబునన్॥ ౧౪౮

ఉ॥ చేరినమిత్రవిందకడుచెల్వొసగన్ జలతారుచీఱకొం। గోరముసుంగువేసికుచయుగ్మభరంబునఁజిట్టకంబుపెం। పారవడంకు మధ్యమునకందమునూపగనొల్లనొల్లనం। జేరెనుశౌరిపానుపున సిగ్గాడికారము లల్లికంగొనన్॥ ౧౪౯.

చ॥ అటఁజనిచూడగానిలువుటద్దమునన్ముకరాక్షసారిమా। అటతేనరూపుకన్పడినఅంపిలుసిగ్గునమోమువంచెనాకుటిలశిరోజ పాళిజితకోటసునాస్త్రినిసారుతీవికె। న్నిటఁసరిపోలజాలగలనేయని సిగ్గరియైనపోవడిన్॥

చ॥ హరియలనవ్వుఁదోఁపకుటిలాలకనొల్లనఁదీసియెంతసి। గ్గరివనిచెక్కిలొత్తిచుబుకం బొగియెత్తినకన్నెకన్నుల। త్తరిముకిళించినన్మొగవుతమ్మినిగప్పనకుంతలాళులన్। హరువుగబాపివేగొని యెనకుఁనసిబ్బెపుగబ్బిగుబ్బలన్॥ ౧౫౦.

క॥ అటఁగొనిస్వర్ణాంబరుడల। మటయేమనినాభినిమిని-మడిసందులనం। తటగిలిగింతలొనర్చినఁ। దటకునదరహాసితమైన- దామరసాక్షిన్॥

ఉ॥ కన్నులుమోముపొక్కిలియు కంఠమునున్ననిచెక్కులోష్ఠముం। జన్నులుముద్దుఁబెట్టిలలి జాలిసవాడినఖక్షవజంబున। న్మున్నుగఁజన్నుదోయి

భుజమూలముల స్వేసనొత్తి గర్గరం। జెన్నుగ కౌఁగిటన్బొదవెఁ జేడియయానని తన్ను మెచ్చఁగన్॥ ౧౫౩॥

శా॥ రంభల్ నీలపు కంబముల్ గలసి ముక్తా రాజిం జెన్న క్రంబులున్। గుంభీంద్రాయత తుండము ల్మెలఁగి తక్కుల్ మించె నంపుల్లర। క్తాంభోజాత యుగంబు కందుకయుగంబుం జేట ప్రవాళోన్నతిన్। దంభోళ్యగ్రములొత్తె శౌరి రతిమోదంబొప్ప గాసిల్లినన్॥ ౧౫౪.

సీ॥ కట్యంబరంబతి కంపమొందగ కుచ - పర్వతశృంగముల్ బటువు సూప। ముక్తాళి తారకల్మోసపోసి చికురాలంబొంద- నిట్టూర్పు గాడ్పులు నెగడి వీవ। కుంతలావళి మేఘకోటరేఁగుచు ముఖ- చంద్రమండల మట్టె సాఁగి కప్ప- కను బెళ్కు మెఱుపులు కడలుకొనంగను - స్వేదాంబుతతి వాన చేర్లఁ గురియ। సారసాక్షుని ... నసచాతకంబు। తనివిదీరంగ చెలియసుధారసాళి। తీవి గల మోవి నందిచ్చి తేవఁ ముద్దు। లాలసీ బలయుంగ నుపరతిసలిపియపుడు॥

ఉ॥ పానుపునొత్తి గిల్లి చెలి భర్తను చేల్మితలాషిఁ జేసిడా। కై వడుమ ట్టు జుట్టి హరి కౌఁగిట సెజ్జపు గుబ్బలొత్తి చె। లైప్వనును పొత్తొడల్ దొడలనల్లికఁ జేసిన శౌరి వేడుకన। న్లై వనుకంపొవల్మొడఁచి యుత్తరి నిద్దురఁ జెందిరిద్దరున్॥

గీ॥ అంత తెలవారిన మురవైరి సరాన। తరుణితో మేలుకొని దేవత లునుతింప। కాల్యకరణీయములుఁ దీర్చి కరుణ చెలఁగ। భక్తులను బ్రోచు చుండె భూపాలచంద్ర॥ ౧౫౬.

వనమయూరవృత్తము.

పావనపదాబ్జయుగ వారిధికుమారీ। యావనవనాంతర విహార మద నాగా। దేవముని హృత్కుముల తీవ్రకరమూర్తీ। భావజజితాపఘన బాల నగరీశా॥ ౧౫౮.

జలదవృత్తము.

జన్నపుఁ దిండివెట్టములచామలవాల్గన్నులనీటిచాళ్ళజడికాలువలన్ జన్నపుఁదిండ్లప్పైరుల సుధాకిన మేల్। మిన్న బిడారు బోరగల మేల్బిరుదా॥

బి. రామరాజు
సంక్రాంత - దివ్యసాద